

1000289754125

ikt. szám: FPH146 /36 - 7 /2025

tárgy: Javaslat a Fővárosi Időügyi Stratégia 2025-2029 elfogadására

előkészítő: Vagyongazdálkodásért és Humán Területekerét Felelős Aljegyző Irodája

□

□

Előterjesztés

a Közgyűlés részére

Tisztelt Közgyűlés!

Napjainkra az európai országokban a legmeghatározóbb demográfiai folyamat a társadalmi előregedés. Az idősök népesség aránya hazánkban és a fővárosban is folyamatosan emelkedik, ezért elengedhetetlenül szükséges ehhez a társadalmi változáshoz alkalmazkodni. A Fővárosi Önkormányzat éppen ezért elkötelezett egy olyan időspolitika iránt, amely az idősök életkorából adódó problémák kezelésében, életminőségük javításában nyújt segítséget.

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése a 41/2020.(IX.4.) önkormányzati rendeletével 2020. október 1. napjával Fővárosi Időügyi Tanács néven megalapította a Fővárosi Önkormányzattal, az idősök önszerveződéseit képviselő szervezetekkel és az idősöket érintő ügyekkel foglalkozó szakértőkkel közösen az egymás közti folyamatos konzultációk és tárgyalások érdekében működő egyeztető fórumot.

Ezt követően Budapest Főváros Önkormányzata Főjegyzőjének 4/2021.(II.17.) utasítása alapján létrejött a nyugdíjas- és időügyi fővárosi önkormányzati stratégia előkészítésére — az időügyi stratégia egyes részterületeinek felmérésére és összehangolására, szakmai egyeztetésére —, az időügyi stratégia megvalósulásának nyomon követésére eseti munkacsoportként az Időügyi Munkacsoport.

Ezen szakmai szervezetek közreműködésével került kidolgozásra a Fővárosi Időügyi Stratégia 2021-2024, melyet 2021. szeptember 1. napján fogadott el a Fővárosi Közgyűlés. A végrehajtás néhány éve alatt a Főváros jelentős, az idősöket segítő fejlesztéseket, változásokat valósított meg, az idősök érdekei több területen is érvényre jutottak, a stratégia eredményesen zárult. A megkezdett munkát mindenképpen folytatni kell, az elért eredmények megtartása és további jobbító folyamatok, fejlesztések elindítása elengedhetetlen, ezért a következő évekre kidolgoztunk egy újabb időügyi stratégiát. A Fővárosi Időügyi Stratégia 2025-2029 célja, hogy a Főváros megfelelően reagáljon az idősödő társadalom kihívásaira, figyelembe véve a demográfiai változásokat és a társadalmi elvárásokat. A stratégia összefoglalja a fővárosban megjelenő, a nyugdíj előtt álló és nyugdíjaskorú embereket érintő problémákat, életkörülményeket, a már működő, idősöknek kedvező, őket segítő szolgáltatások körét. Meghatározza továbbá azokat a jövőben kívánatos intézkedéseket, előremutató feladatokat, melyekkel a Fővárosi Önkormányzat hozzájárulhat ahhoz, hogy az életkor előrehaladtával járó, negatívan befolyásoló tényezőket mérsékelni tudja és hogy minél több budapesti időszerű tudjon aktívan, közösségekben élni.

A dokumentum alapelve, hogy az érintetteket, jelen esetben az idős korosztályt az őket érintő kérdésekbe bevonjuk, melyben a Fővárosi Időügyi Tanácsnak jelentős közreműködő és közvetítő szerepe van. Fontos szempont, hogy az idősök a tapasztalataikat, tudásukat megosszák a közösséggel, mely egyrészt rendkívül hasznos a társadalom számára, másrészt aktív szerepük pozitívan hat mentális egészségükre. Kiemelt figyelmet kell ugyanakkor fordítani azon nyugdíjaskorúak számára, akik ápolásra, gondozásra szorulnak.

Elengedhetetlenül szükséges, hogy a megfelelő színvonalú segítségnyújtásban részesüljenek. Elő kell segíteni az esélyegyenlőség megteremtését és a generációk közötti együttműködést.

A stratégia megalkotása során az alábbi öt fő célterületet határoztunk meg, ahol változásokat, fejlesztéseket kívánunk eszközölni.

- Egészségügyi ellátások és szolgáltatások fejlesztése, különös tekintettel az idősök speciális igényeire.
- Szociális védelem és támogatások fejlesztése, amely magában foglalja az ellátási kötelezettségeket, lakhatási támogatásokat, és egyéb mindennapi életvitelt segítő szolgáltatásokat.
- Közösségi és kulturális tevékenységek, melyek célja az idősök társadalmi elszigetelődésének megelőzése és az aktív közösségi élet ösztönzése.
- Infrastruktúra fejlesztés és zöldpolitika, hogy az idősök számára is biztonságos, könnyen hozzáférhető és fenntartható legyen a városi infrastruktúra.
- Oktatási, képzési és kommunikációs lehetőségek biztosítása, amely lehetővé teszi az idősök számára, hogy naprakészek maradhassanak a digitális világ változásaival és részt vehessenek az élethosszig tartó tanulásban.

A Fővárosi Idősügyi Tanács a Fővárosi Idősügyi Stratégia 2025–2029 dokumentumot 2025. május 12-ei ülésén megvitatta és a Fővárosi Közgyűlés részére elfogadásra javasolja.

Kérjük a Tisztelt Közgyűlést, hogy az alábbi határozati javaslatot megtárgyalni és elfogadni szíveskedjen.

Határozati javaslat

A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy:

1.

elfogadja a Fővárosi Idősügyi Stratégia 2025-2029 dokumentumot az előterjesztés 1. számú melléklete szerinti tartalommal, egyúttal felkéri a főpolgármestert annak végrehajtására.

határidő: folyamatos, 2030. január 31-ig
felelős: főpolgármester

Határozathozatal módja: egyszerű szavazattöbbség

Kelt Budapesten, a minősített elektronikus aláírásba foglalt időbélyegző szerinti időpontban.

Karácsony Gergely
Főpolgármester

Láttam:

dr. Számadó Tamás
főjegyző

melléklet:

1. Fővárosi idősügyi Stratégia 2025-2029

Fővárosi Időügyi Stratégia

2025 – 2029

Bevezető	5
1. Stratégiai alapelvek.....	7
2. Nemzetközi, magyar és budapesti helyzetkép	9
2.1. Öregedő társadalom	9
2.2. Egészségben eltöltött évek.....	13
2.3. Egészségügy	17
2.4. Daganatos megbetegedésekről.....	17
2.5. Egészséges Budapest Program (EBP)	19
2.6. Gazdasági aktivitás, aktív időskor.....	20
2.7. Szegénység	21
2.8. Idősgondozás a Főváros intézményeiben.....	23
2.9. Hajléktalan élethelyzetű idős emberek.....	23
2.10. Idős emberek bántalmazása, idős emberek elleni erőszak.....	24
2.11. Klímavédelem.....	26
2.12. Zöldpolitika.....	27
3. Jogszabályi környezet.....	28
4. Fővárosi Önkormányzat vállalt feladatai	33
4.1. Egészségügyi ellátások és szolgáltatások fejlesztése.....	33
4.1.1. Fővárosi egészségügyi programok folytatása	33
4.1.2. Időotthonokban lakó személyek egészségügyi ellátásnak javítása.....	35
4.1.3. Idős emberek otthonápolásának támogatása.....	35
4.2. Szociális védelem és támogatások fejlesztése	38
4.2.1. Időskorú személyeket ellátó bentlakásos intézmények fejlesztése	38
4.2.2. Időotthonokban dolgozók szakmai munkájának támogatása és fejlesztése	40
4.2.2.1. Időotthonban élő emberek ellátásnak fejlesztése	40
4.2.2.2. Szociális intézményben dolgozó munkavállalók támogatása.....	41
4.2.3. Nyugdíjasházi lakások	42
4.2.4. Lakhatási Iroda bevonása az időskorú személyek lakhatási kihívásainak kezelésébe.....	43
4.2.5. Egyéb stratégiákhoz kapcsolódó intézkedések	43
4.2.5.1. Az időskorú emberek elleni erőszak megelőzése és az áldozatok támogatása.....	43
4.2.5.2. Időskorú hajléktalan embereknek nyújtott szolgáltatások fejlesztése	44
4.2.6. Fővárosi Lakásrezsi-támogatás idős személyek számára.....	45
4.2.7. Temetkezési kedvezmények megtartása és fejlesztése.....	45
4.3. Községi és kulturális tevékenységek	47
4.3.1. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK)	47
4.3.2. Budapesti Történeti Múzeum.....	48
4.3.3. A Fővárosi Önkormányzat színházai	49
4.3.4. Budapesti Fesztiválzenekar (BFZ)	49
4.3.5. Budapest Film Zrt.....	49
4.3.6. Fővárosi Állat- és Növénykert (FÁNK).....	50
4.3.7. Budapesti Művelődési Központ (BMK)	50
4.3.8. Budapest Főváros Levéltára (BFL)	51
4.3.9. Sportágazat	51
4.3.9.1. Zöld Recept Program/Mozgás receptre	51
4.3.9.2. Sportesemény naptár létrehozása az idősek számára	52
4.3.9.3. Masters és Szenior bajnokságok	52
4.3.9.4. Szabadidősport egyesületek szenior önkéntes programjainak működtetése.....	53
4.3.9.5. Jó gyakorlatok megosztása	53
4.3.9.6. A budapesti kerületekben működő szenior mozgás programokra való ösztönzés, valamint a kerületekkel történő folyamatos kapcsolattartás.....	54

4.3.9.7. Kedvezményrendszer: kedvezményes jegy- és bérletár biztosítása a nyugdíjasok számára	54
4.3.10. Intergenerációs kapcsolatok bővítése	55
4.3.10.1. „Nagyszülők napja” program	55
4.3.10.2. Közösségi szolgálat	55
4.3.11. Közösségi költségvetés innovációközpontú fejlesztése	55
4.3.12. Önkéntes munkát végző fővárosi időügyi szervezetekkel való együttműködés támogatása	56
4.3.13. Önkéntes munka lehetőségének vizsgálata az Önkormányzat (Budapest család) aktív és nyugdíjba vonult munkavállalói esetében	57
4.3.14. Minden sors számít – egyéni és kollektív emlékezet kutatása Budapesten	57
4.4. Infrastruktúra fejlesztése és zöldpolitika	60
4.4.1. Épületenergetikai felújítások, különös tekintettel az energiahatékonyságra és energiamegtakarításokra az intézményeinkben	60
4.4.1.1. Épületenergetikai adatbázis, szervízkönyv és felújítási útlevél	60
4.4.1.2. Idősoththonok nyári túlmelegedésének vizsgálata, passzív épülethűtés lehetőségeinek azonosítása	61
4.4.2. Étkeztetés, ételmezéspolitiká	63
4.4.2.1. Fővárosi Időügyi Tanács bevonása a Fővárosi Ételmezésügyi Stratégia készítésébe ..	63
4.4.2.2. Az időskorúak számára biztosított közétkeztetés minőségi fejlesztése a fővárosi fenntartásban működő idősoththonokban és más szociális ellátást nyújtó intézményekben.	64
4.4.3. Égig érő fű udvarzöldítési pályázat	65
4.4.4. Lakótelepi zöldfelület-gondozási pályázat	66
4.4.5. Közösségi kert program	66
4.4.6. Időskorúak rekreációját megkönnyítő fitness, pihenő, gyaloglás elősegítő, zöldinfrastruktúra fejlesztése	67
4.4.7. Zöld Panelprogram	67
4.4.8. Lakossági tanácsadás energiahatékonyságra és energiamegtakarításokra vonatkozóan .	68
4.4.9. Levegőminőség-védelem, tanácsadás a fűtéssel, energiahatékonysággal kapcsolatban .	70
4.4.10. Közlekedésbiztonság, aktív mobilitás	71
4.4.11. Akadálymentes közlekedés biztosítása, csomópontok észszerűsítése	73
4.4.12. „Háztól házig” szolgáltatás bővítése	73
4.4.13. Igényvezérelt járatok: telebusz/telefogas szolgáltatás	74
4.4.14. Budapesti Rendőr-főkapitánysággal való együttműködés és a közbiztonság elősegítésének támogatása	74
4.4.15. Klímaalkalmazkodás: hőhullámok elleni védekezés (mind lakossági, mind a szociális ellátórendszerre vonatkozóan)	75
4.4.16. Idősek számára rekreációs gyógyfürdői szolgáltatások és az azokhoz kapcsolódó kedvezmények biztosítása	77
4.4.16.1. Jegyár kedvezmények fenntartása, fejlesztése	77
4.4.16.2. Edukáció és szolgáltatásbővítés	78
4.5. Oktatási, képzési és kommunikációs lehetőségek biztosítása	80
4.5.1. Idősekkel kapcsolatos közösségi költségvetéses projektek bemutatása	80
4.5.2. Idősek Információs Pontja szolgáltatásainak fejlesztése, hálózatosodás	80
4.5.3. Nyugdíjas klubok együttműködése, hálózatosodás támogatása	81
4.5.4. Fővárosi Szociális Kalauz folyamatos aktualizálása	82
4.5.5. Nyugdíjazás előtt állók és nyugdíjasok részére programok biztosítása	82
4.5.5.1. Nyugdíjba vonuló kollégák számára tájékoztató beszélgetés szervezése (workshop). 82	
4.5.5.2. A Nyugdíjazás előtt állók részére felkészítő program: „Úton a nyugdíjas kor felé!” Reziliencia csoportos coaching	82
4.5.5.3. Képzések aktív nyugdíjasok részére	83

4.5.5.4. Hivatali Sportnap nyugdíjasaink részére	84
4.5.6. Budapest.hu oldal fejlesztése az időügyi intézkedések elérhetőségének biztosítására ..	84
4.5.7. Fővárosi idősök problématérképe.....	85
4.5.8. Idős személyekkel végzett Iskolai közösségi szolgálat tapasztalatainak összegyűjtése, bemutatása	86
5. Végrehajtás és monitoring.....	87
5.1. Végrehajtás	87
5.2. Monitoring	87
6. Pénzügyi tervezés	88
6.1. Költségvetés kialakítása	88

Bevezető

A Fővárosi Idősügyi Stratégia 2025-2029 **célja, hogy Budapest városa megfelelő válaszokat adjon az idősödő társadalom kihívásaira, figyelembe véve a demográfiai változásokat és a társadalmi elvárásokat.** Az elmúlt években a globális trendekhez hasonlóan Magyarországon, különösen Budapest területén jelentősen nőtt az idősök aránya.¹ Ez a folyamat nem csak új kihívásokat jelent, hanem lehetőséget is kínál arra, hogy a tapasztalatok és a tudás, melyet az idősebb generációk képviselnek, értékes erőforrásként szolgáljanak a társadalom számára.

A Stratégia **alapvető, hosszútávú** célja, hogy Budapest minden polgára számára biztosítsa a méltóságteljes öregedés feltételeit. Az idősök aktív részvételét kívánjuk ösztönözni a társadalmi, kulturális és gazdasági életben, ezzel is hozzájárulva az életminőségük javításához és a generációk közötti szolidaritás erősítéséhez.

A Stratégia a következő fő területeken kíván javításokat, változtatásokat és fejlesztéseket megvalósítani:

- **Egészségügyi ellátások és szolgáltatások fejlesztése**, különös tekintettel az idősök speciális igényeire.
- **Szociális védelem és támogatások fejlesztése**, amely magában foglalja az ellátási kötelezettségeket, lakhatási támogatásokat, és egyéb a mindennapi életvitelt segítő szolgáltatásokat.
- **Közösségi és kulturális tevékenységek**, melyek célja az idősök társadalmi elszigetelődésének megelőzése és az aktív közösségi élet ösztönzése.
- **Infrastruktúra fejlesztés és zöldpolitika**, hogy az idősök számára is biztonságos, könnyen hozzáférhető és fenntartható legyen a városi infrastruktúra.
- **Oktatási, képzési és kommunikációs lehetőségek biztosítása**, amely lehetővé teszi az idősök számára, hogy naprakészek maradhassanak a digitális világ változásaival és részt vehessenek az élethosszig tartó tanulásban.

A Stratégia kidolgozásánál nagy hangsúlyt fektetünk a nemzetközi tapasztalatokra és gyakorlatokra, az ENSZ, az Európai Unió és más nemzetközi szervezetek ajánlásainak integrálására. Ezzel is biztosítani kívánjuk, hogy Budapest Idősügyi Stratégiája nem csak helyi, hanem nemzetközi szinten is megfelelő legyen.

Végül, de nem utolsó sorban a Stratégia szoros együttműködésre törekszik a kerületi, helyi közösségekkel, információs pontokkal, civil szervezetekkel, hogy a lehető leginkább kiterjedt hálózatot hozzon létre az idősök támogatására. Ez a hálózati megközelítés lehetővé teszi a források hatékony felhasználását és az idősök igényeinek gyorsabb és pontosabb kielégítését.

¹ Az elmúlt 10 évben hozzávetőleg 20.000 fővel növekedett a 65 év feletti fővárosi lakosok száma.
[22.1.2.2. A lakónépesség korcsoport, vármegye és régió szerint, január 1.](#)

A Fővárosi Idősügyi Stratégia így nem csupán egy dokumentum, hanem egy dinamikus keretrendszer, amely alkalmazkodik a változó társadalmi és gazdasági körülményekhez, és aktívan részt vesz Budapest idősei életminőségének javításában.

A Fővárosi Önkormányzat elkötelezett aziránt, hogy az időskorúakra kiemelt figyelmet fordítson, hiszen az idősekre nem csak úgy tekintünk, mint akikkel szemben kötelességeink vannak (szolgáltatások fenntartása és fejlesztése), hanem úgy is, mint akik értékes erőforrásai társadalmunknak. Elengedhetetlenül szükséges ehhez a társadalmi változáshoz alkalmazkodni és kialakítani egy olyan időspolitikát, amellyel az arra rászorulóknak részére minél magasabb szintű segítségnyújtás biztosítható, ugyanakkor a még aktív időskorúakban rejlő tartalékok a felszínre hozhatók.

1. Stratégiai alapelvek

A Fővárosi Önkormányzat célja, hogy Budapest **egy inkluzív, támogató és biztonságos város legyen minden korosztály számára**, különös tekintettel az idősekre. A Stratégia kidolgozásánál **fontos szempont az egészség minél további megőrzése, az életminőség javítása, a generációk közötti együttműködés erősítése és az idősek társadalmi bevonásának maximalizálása**. Az EU által támogatott kezdeményezések, mint a digitális társadalom fejlesztése és az idősbárát városi környezetek kialakítása, iránymutatást adnak a helyi politikák számára.

A Fővárosi Önkormányzat **alapelve a semmit rólunk nélkülünk** elv, hogy a döntésekbe mindenkit be kell vonni, akikre azok vonatkoznak. Pontosan ezért jött létre az előző ciklusban a Fővárosi Idősügyi Tanács, amelynek célja, hogy az érintettek hallatni tudják a hangjukat, a rájuk vonatkozó döntések kapcsán. Idősödő társadalomban élünk, így különösen fontos a korosztály döntésekbe történő bevonása. A Fővárosi Önkormányzat számára kiemelt feladat az idősek tudásának, tapasztalatának társadalmi, közösségi hasznosítása, ami a generációk közötti párbeszédre és együttműködésre épül. Ez nem feltétlenül anyagi, hanem mentális szerepet tölt be, megelőzi a bezárkózást, illetve segít abban, hogy az aktív időskor ne csupán fogalom legyen, hanem minél több idős ember számára hozzáférhető valóság. Elengedhetetlenül fontos az idősek esélyegyenlőségének megteremtése, egyenrangú partnernek tekinteni őket.

Budapesten a KSH adatai szerint 352 676 nyugdíjaskorú ember él. Budapest az egyik leginkább öregedő város, az idősek aránya 21 % felett van. ²

Nagyon fontos tudatosítanunk, hogy az idős korosztály nemcsak a gondozásra, segítségre szorulókból áll, **jelentős számban vannak az idős korosztályba tartozó, aktív életet élő polgárok is, akiket a tenni akarás vezérel és tart egészségesen, munkaképesen. Számukra és a Fővárosi Önkormányzat számára is kulcs fontosságú, hogy az általuk képviselt és nyújtott értékek, valamint munkájuk elismerésre kerüljenek, tevékenységükre a Főváros lehetőséget nyújtson.**

A betegségek, az egészség romlásának a megelőzésében, illetve a folyamat lassításában segítséget nyújthat a korosztály számára az egészségügyi szolgáltatások, kulturális, oktató, illetve sporttevékenységek biztosítása, illetőleg az idős emberek köznevelési és ifjúságpolitikai területeken megvalósuló programokba történő bevonása a társadalmi összetartozás értelmében.

Ugyanakkor az idősek problémáinak megoldása, valamint a róluk való gondoskodás törvény által előírt, kiemelt területe a Főváros szociálpolitikai feladatainak.

A Fővárosi Önkormányzat, illetve intézményeinek költségvetésben már rögzítettek a törvény szerinti feladatok. **Alapállásunk szerint a szociális terület, így az idősellátás minden**

² Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0035.html

feladatkörét szeretnénk megtartani. Ellenben rosszabb költségvetési helyzet esetén, ezek megőrzése meghaladhatja a Fővárosi Önkormányzat lehetőségeit.

Éppen ezért jelen Stratégia célja az is, hogy lefektessük, hogy egy megváltozott pénzügyi helyzetben, milyen lehetőségek állnak a Fővárosi Önkormányzat és intézményei előtt, hogy a lehetőségekhez képest a lehető legtöbbet tegyünk az időskorú emberekért.

Idősügyi Stratégiánkban rögzíteni kívánjuk ezeket **a feladatokat, juttatásokat, szolgáltatásokat és ellátásokat.** A Fővárosi Önkormányzat meg kívánja őrizni az eddigi eredményeket, hogy azok hozzáférhetők maradjanak az időskorú emberek számára. Mindezt tekinthetjük a Stratégia **tervminimumának.**

A Stratégia alkotása folyamán végigvesszük, milyen intézkedéseket tud tenni a Fővárosi Önkormányzat, hogy **mérsékelje az öregkorral járó természetes folyamatok okozta károkat, hogy minél több budapesti időskorú tudjon aktívan és közösségben élni. Emellett pedig fontosnak tartjuk még a további intézményi fejlesztéseket is,** hogy az időskorúakat érintő fővárosi szociális ellátórendszer megfelelő módon tudja szolgálni Budapest polgárait.

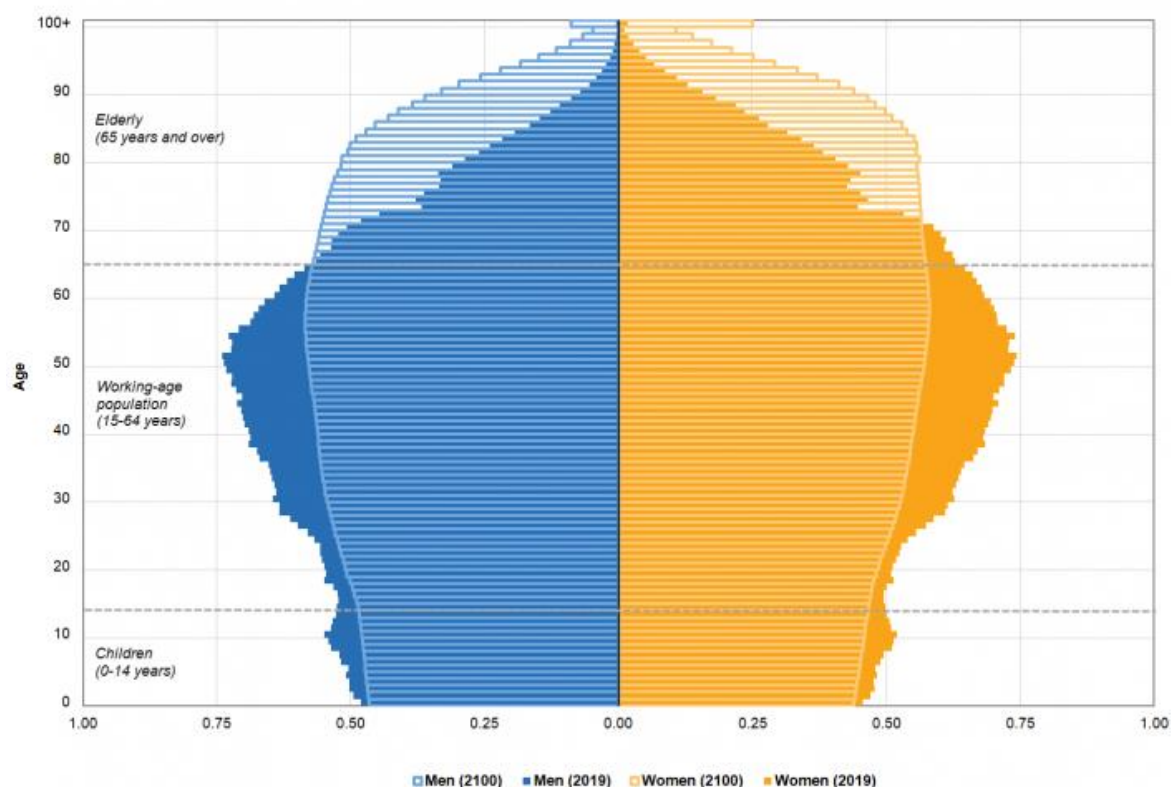
2. Nemzetközi, magyar és budapesti helyzetkép

2.1. Öregedő társadalom

A 21. században **az európai országok** legmeghatározóbb demográfiai folyamata a társadalmi elöregedés. **Magyarországon** az elmúlt évtizedekben folyamatosan nőtt a 65 év feletti népesség aránya és az előrejelzések szerint ez az arány a jövőben is növekedni fog. Az öregedés folyamatában nemcsak az idősök, fiatalok, aktív korúak száma, aránya változik, hanem **a folyamat lényege az egész korösszetétel átalakulása**, a népesség korstruktúráját ábrázoló korfa megnyúlása is. A Központi Statisztikai Hivatal prognózisa szerint Magyarországon 30 év múlva a mai magyar 40-es korosztály fogja idős korára a társadalom legnépesebb csoportját alkotni és az alábbi korfa lesz jellemző.

Population pyramids, EU-27, 2019 and 2100

(% of total population)

Source: Eurostat (online data code: proj_19np)

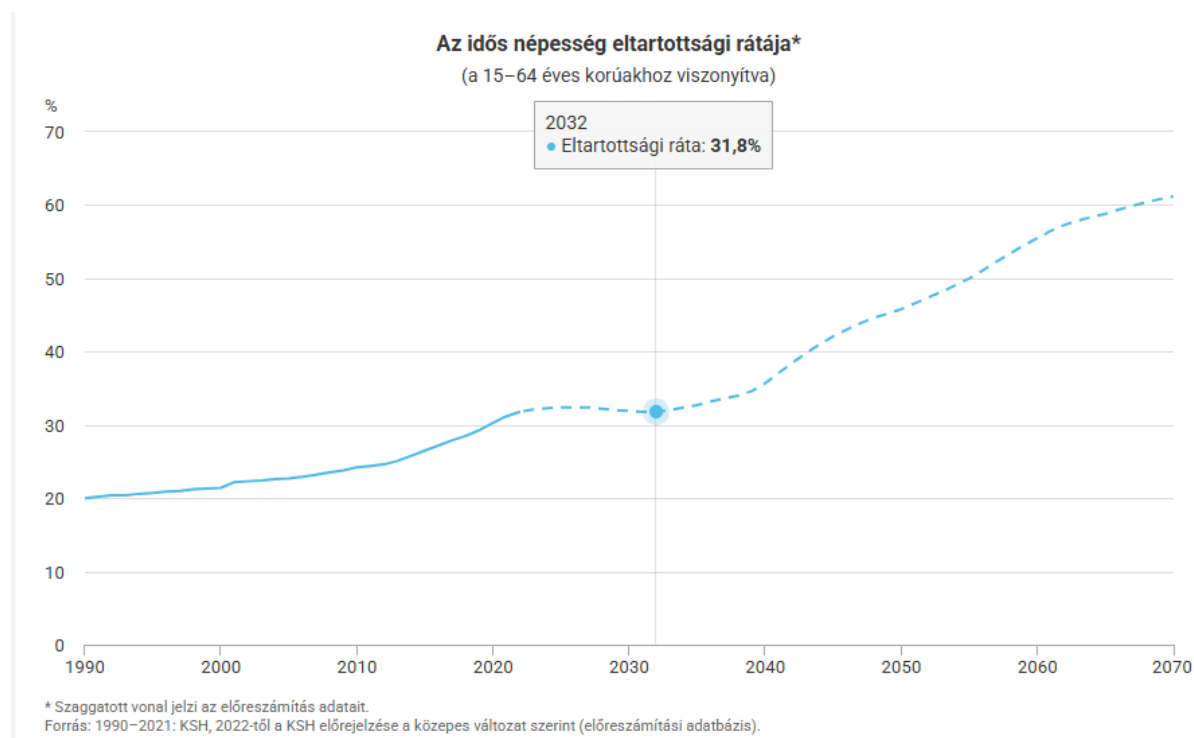
eurostat

(Forrás: eurostat)

A statisztikai adatokból jól **megfigyelhető a népesség elöregedési folyamata**. A hazai és az európai népesség öregedése, vagyis az idősök arányának növekedése és a fiatalok arányának egyidejű csökkenése **tartós folyamat**. A társadalom demográfiai összetételének változása közepette a különböző korú társadalmi csoportok életkörülményeiben eltérések figyelhetők

meg, illetve egyes folyamatok, jelenségek alakulása (pl. pályakezdés, nyugdíj) csak bizonyos, jól behatárolható korcsoportokhoz kötődik.

A népesség idősödő korszerkezetét jelzi, hogy a 65 éves és annál idősebbek létszáma (közel 2 millió fő) 42%-kal meghaladja a 15 év alattiakét. (2022 KSH)

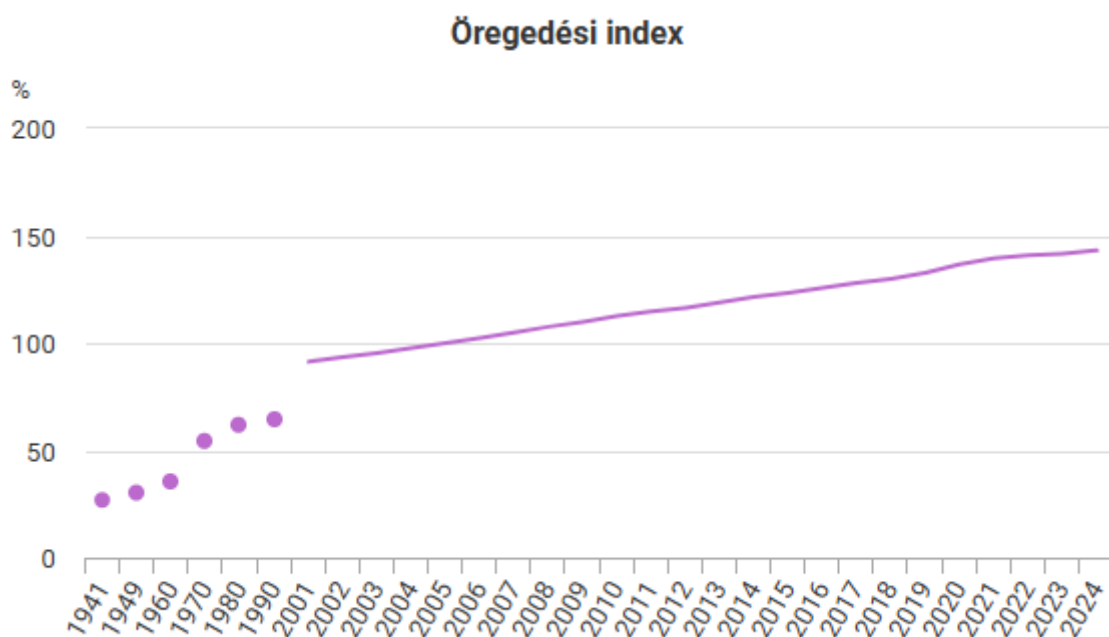

(Forrás: KSH)

Magyarországon az időskori eltartottsági ráta az 1990. évi 20-ról 31 év alatt 31,2%-ra nőtt, azaz ezer aktív (15–64 éves) korúra 312 fő 65 éves és annál idősebb korú jutott 2021. január 1-jén. Ennél rosszabb az arány, ha csak a tényleges aktív korúakra, a 20 és 64 év közötti népességre vetítjük. 2021-ben 326 fő időskorú jutott ezer 20–64 éves emberre. Az időskorú eltartottsági ráta a korábbi időszak növekedését követően várhatóan egy ideig stagnálni fog, majd a 2030-as évek végétől gyorsuló ütemben folyamatosan újra emelkedik, és értéke 2070-ben 61,2% lesz a népesség-előrejelzés jelenlegi közepes változata szerint, azaz ezer 15–64 évesre 612 fő 65 éves és annál idősebb jut majd.

A népesség tartós és folyamatos fogyása önmagában is nyugtalanító jelenség, mindez azonban a népesség öregedésével párhuzamosan zajlik, ami a korösszetétel torzulásával, a gyermek/fiatal, felnőtt és időskorú népesség korosztályainak kedvezőtlen arányváltozásával jár együtt. A népesség öregedésének egyik alapvető, de pozitív értelemben vett oka, hogy a megszületett nemzedékek közül egyre többen érik el, illetve élnek meg hosszabban az időskort. Ennek eredményeként a népesség korösszetétele egyre inkább az időskorúak felé tolódik el, ez emeli az adott népesség átlagos életkorát.

Az időskorúak népességben belüli aránya 1990 óta folyamatosan, 13,2-ről 20,3%-ra emelkedett. A népesség öregedési folyamatát mutatja, hogy 2006 óta már több az időskorú, mint a gyermekkorú. Mindeközben az aktív korú népesség aránya 1990-ről 2007-re 66,2-ről 68,9%-ra emelkedett, azóta viszont folyamatosan csökkent: 2021. január 1-jén 65,1% volt. Ha kevesebb aktív korú jut egy időskorúra, akkor nő az időskorúak eltartási terhe a mindenkori 15–64 éves lakosság számához viszonyítva.

(Forrás: KSH)

A hosszú távú demográfiai kilátásokat leginkább kifejező mutató az öregedési index, amely az időskorúak gyermekkorúakhoz viszonyított arányát méri. Értéke 1990 óta folyamatosan és dinamikusán emelkedik: 1990. január 1-jén száz gyermekkorúra még csak 64 időskorú lakos jutott, 2021. január 1-jén már 139 fő. **2024-ben az öregedési index 143,2%.** A mutató értéke töretlenül növekedett az elmúlt évtizedekben, és a jelenlegi korösszetételt tekintve az irány a közeljövőben sem változik. Az öregedési index a következő időszakban egy átmeneti stagnálást követően lendületesen tovább emelkedik majd, 2035-re várhatóan eléri a 150-et és 2070-re meghaladhatja a 250-et is. Utóbbi azt jelenti, hogy az idősek létszáma közel két és félszerese lesz a gyermekekének. Az öregedési indexben jelentősek a különbségek a férfiak és a nők között. 2021. január 1-jén száz leánygyermekre 177 időskorú nő jutott. Már a fiúgyermek sincsenek többségben az időskorú férfiakhoz képest, de az arány még jóval alacsonyabb: száz fiúgyermekre 104 időskorú férfi jutott. Ennek oka a férfiak kedvezőtlenebb halandósága, a nőkéhez képest alacsonyabb várható élettartama. **2024-ben 77 500 gyermek született, – a rendkívül alacsony bázishoz képest is – jelentősen, 9,1%-kal kevesebb, mint 2023-ban. Ez történelmi mélypont.** A születési arányszám 8,1% volt, 0,8 ezrelékponttal alacsonyabb az egy évvel korábnál. A teljes termékenységi arányszám 1,38 volt, szemben az

egy évvel ezelőtti 1,51-os mutatóval. Ebben az időszakban 46 600 házasságot kötöttek, – a rendkívül alacsony bázishoz képest is – 7,2%-kal kevesebbet, mint egy évvel ezelőtt. A házasságkötési arányszám 4,9% volt, 0,3 ezrelékponttal maradt el az egy évvel korábbtól. A múlt évben 127 500 halálesetet anyakönyveztek, 0,5%-kal kevesebbet, mint egy évvel ezelőtt. A halálozási arányszám 13,3% volt, 0,1 ezrelékponttal alacsonyabb, mint az előző évben. A csecsemőhalálozási arányszám 3,8% volt, jelentősen, 0,7 ezrelékponttal nőtt az egy évvel ezelőttihez viszonyítva. **A népességszám a természetes fogyás következtében évkezdettől 50 ezer fővel csökkent, ami az egy évvel korábbinál 0,7 ezrelékponttal nagyobb ütemű, 5,2% volt.** (KSH 2024)

A Központi Statisztikai Hivatal Fókuszban a vármegyék, 2024. I–III. negyedév című kiadványában foglaltak szerint Budapest lakónépessége 2024. január 1-jén 1 millió 686 ezer fő volt, 0,9%-kal, 15,2 ezer fővel több az egy évvel korábbinál. A gyarapodás a belföldi és a nemzetközi bevándorlási többletből eredt, mivel 2023-ban a természetes népmozgalmi események egyenlege fogyást eredményezett. Budapesten él az ország népességének 18%-a.

2024 I–III. negyedévében az előzetes adatok szerint Budapesten 8520 gyermek született, és 15 003 fő hunyt el.

Az élve születések száma 19%-kal visszaesett, a halálozásoké 0,4%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest. (Országosan a születések száma 10, a halálozásoké 0,2%-kal csökkent.)

A születések és a halálozások egyenlegeként kialakult természetes fogyás 6483 fővel csökkentette a főváros népességét, 45%-kal nagyobb mértékben, mint az előző év azonos időszakában.

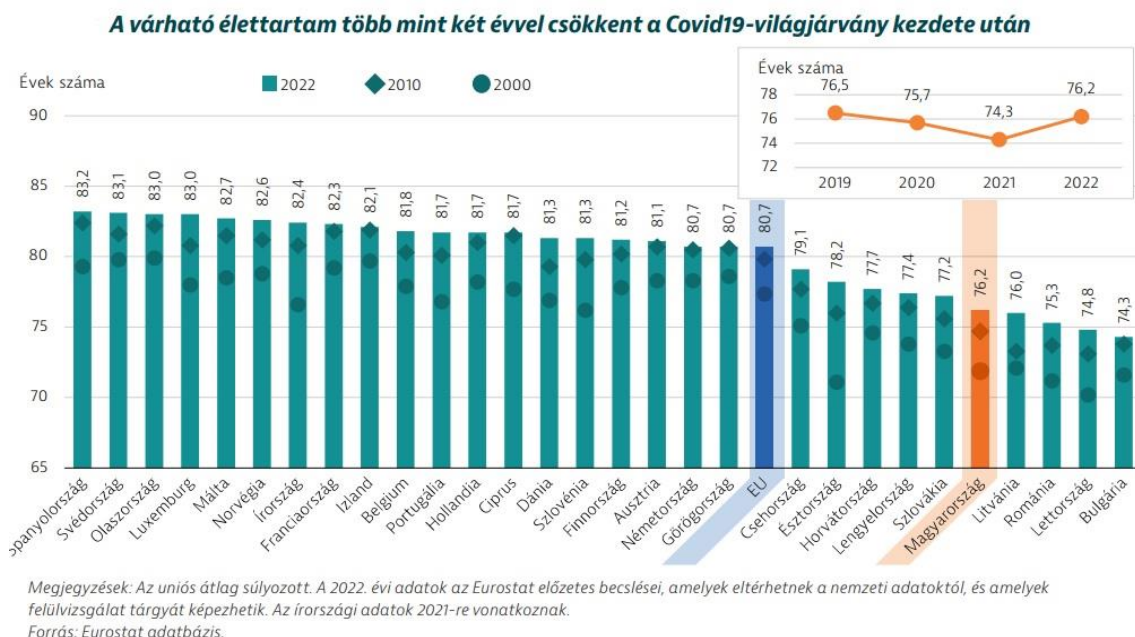
Lakónépesség korcsoport szerinti változása Budapesten

		2020	2021	2022	2023	2024
	Korcsoport					
	0-14	228 649	222 704	216 523	211 060	210 663
	15-64	1 125 890	1 107 960	1 098 551	1 106 478	1 122 883
	65-X	359 605	359 839	357 369	353 466	352 676

(Forrás https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0035.html)

2.2. Egészségben eltöltött évek

Az élettartam kitolódása öröndetes, ugyanakkor **nem közömbös kérdés**, hogy az ehhez viszonyított **egészségben töltött életek** hogyan alakulnak.

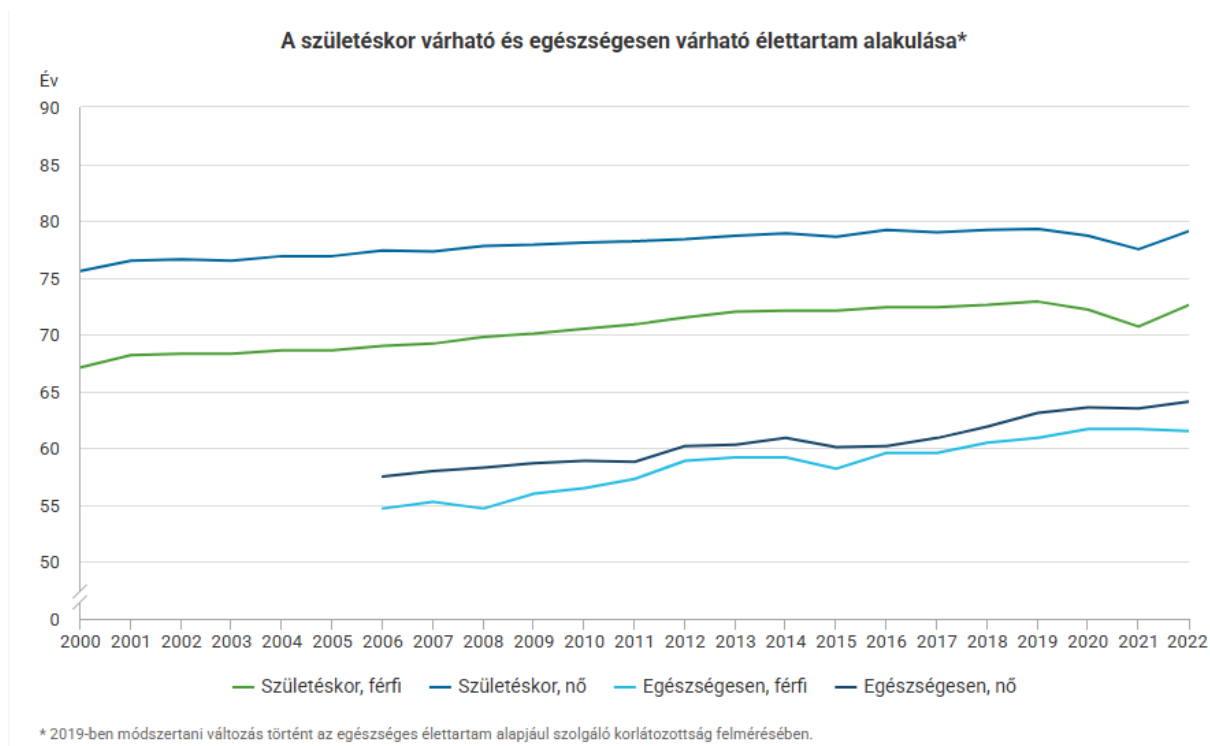
(Forrás: Magyarország Egészségügyi országprofil 2023)

Magyarországon a születéskor várható élettartam négy és fél évvel alacsonyabb az uniós átlagnál. 2022-ben Magyarországon 76,2 év volt a születéskor várható élettartam, amely az ötödik legalacsonyabb az EU-ban. Más uniós országokhoz hasonlóan Magyarországra is igaz, hogy a férfiak élettartama általában rövidebb. 2022-es adatok szerint a magyar férfiak várhatóan átlagosan 6,8 évvel korábban halnak meg, mint a nők. Ez a várható élettartam tekintetében megmutatkozó nemek közötti különbség (amely közel 1,5 évvel haladja meg az uniós átlagot).

Magyarországon 2005 óta mind a nők, mind a férfiak esetében jelentős volt az egészségben eltöltött életek számának növekedése: a nők esetében 54,3 évről 60 év fölé nőtt az indikátor értéke, a férfiaknál pedig 52,2 évről majdnem 60 évre. 2012 óta viszont a növekedés megállni látszik (évről évre tapasztalható ingadozásokkal). Az EU átlaga 2015-ben 63,3 év volt a nőknél, és 62,6 év a férfiaknál (ez az érték 2014-hez képest a nők esetében 1,5, a férfiaknál 1,2 év növekedést mutat). Fokozatos felzárkózást követően a magyar érték az EU-s átlagtól még mindig 3 évvel marad el. Idősebb korban a helyzet romlik: a 65 éves életkorban várható további egészséges életek számát tekintve már 3,5 év Magyarország elmaradása.

Az Európai Unióban a 2020-ban születetteknél a várható egészségben töltött életek száma 64,5 év volt a nőknél és 63,5 év a férfiaknál. Az egészséges életek a nők teljes várható élettartamának 78 százalékát, a férfiakénak 82 százalékát teszik ki. Magyarországon a 2020-ban született nők 64, a férfiak 62 egészséges évre számíthatnak. (Jelenleg a nyugdíjkorhatár ennél magasabb, 65 év.)

(<https://www.szabadeuropa.hu/a/eurostat-egeszseges-evak/31899503.html>)

(Forrás: KSH)

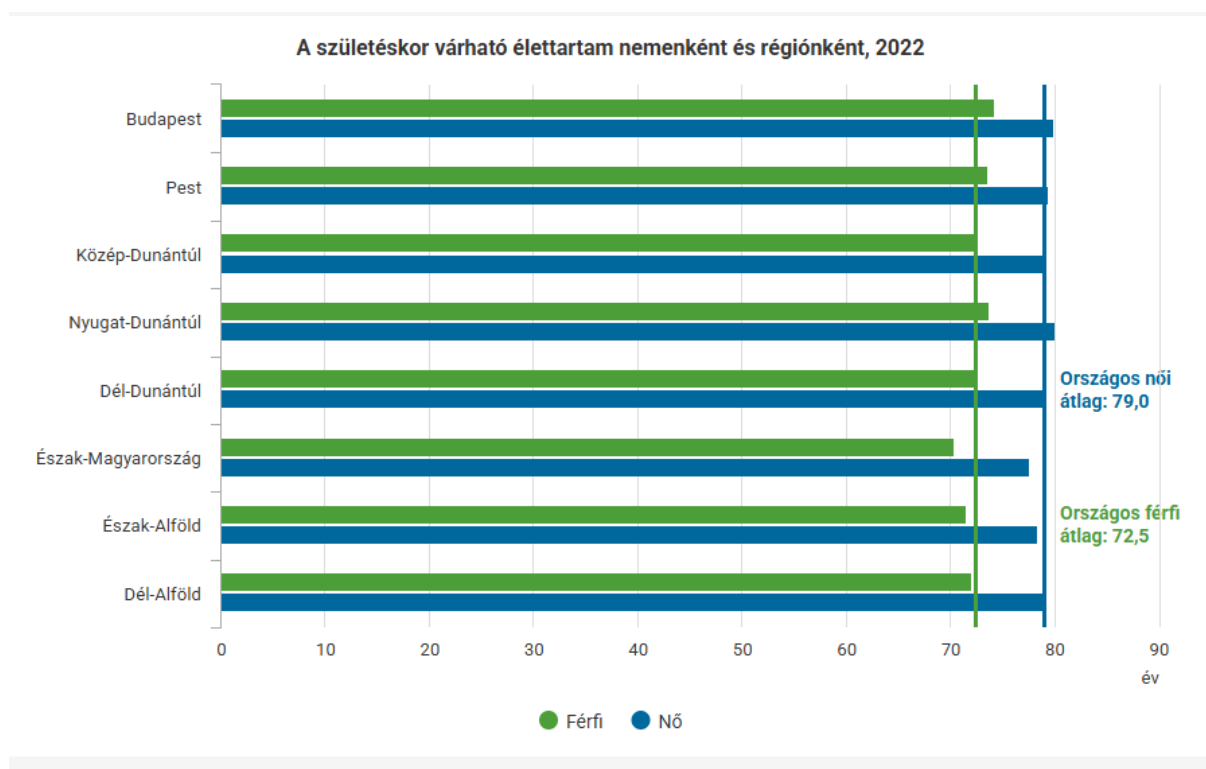
A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján 2000 és 2022 között a férfiaknál 5,4, a nőknél 3,5 évvel emelkedett a születéskor várható élettartam. A mutató értéke általánosságban emelkedést jelez, azonban 2021-ben mindkét nem esetében mérséklődést tapasztalhattunk az előző évekhez képest a koronavírus-járvány okozta halálozási növekmény következményeként. A mutatónál egy, a járvány utáni újrafelzárkózás figyelhető meg, azonban értéke a járvány kitörése előtti utolsó évhez, 2019-hez viszonyítva a férfiak és a nők esetében is 0,3 évvel csökkent, így a születéskor várható élettartam 2022-ben a férfiaknál 72,6, a nőknél 79,1 év volt. A nemek közti különbség 2000 és 2022 között 8,5-ről 6,5 évre mérséklődött, azaz visszaállt a koronavírus-járvány előtti szintre, ez azonban európai viszonylatban még mindig magas. A várható élettartam általánosan emelkedő tendenciája az életkörülmények javulásának, az orvostudomány fejlődésének és az egészségtudatos magatartás terjedésének köszönhető. A nők várható élettartama szerte a világon magasabb, ami genetikai, hormonális és életmódbeli okokra vezethető vissza. A nemek életkilátásai közti mérséklődés hátterében, egyebek mellett, a férfiak és a nők egészségtudatos magatartásában mutatkozó különbség csökkenése állhat.

Magyarországon a születéskor egészségesen várható élettartam hosszú távon növekvő tendenciájában a 2021. évi értékek a koronavírus-járvánnyal összefüggésben megtorpanást mutattak. 2022-ben a férfiaknál 61,5, a nőknél 64,1 év volt, amely a férfiak esetében kicsivel alatta marad, a nőknél meghaladja az eddig mért legmagasabb, 2020-as hazai értéket. A nők ugyan több egészségesen eltöltött életévre számíthatnak, mint a férfiak, azonban az egészségesen várható időszak teljes élethosszon belüli aránya a férfiaknál kedvezőbb: ők életük 85, míg a nők 81%-át élik le egészségesen. A nők életében tehát mind az egészségesen, mind a betegen eltöltött időszak hosszabb, mint a férfiakéban.

Hasonlóan a születéskorihoz, a 65 éves korban várható élettartam is kismértékben emelkedett 2000 és 2022 között, a férfiak és a nők esetében egyaránt 1,6 évvel. Így 2022-ben a férfiak átlagosan 14,1, a nők 17,8 életévét remélhettek 65 éves korukban.

2022-ben a 65 éves férfiak a még hátralévő élettartamuk 48 (6,7 évet), míg a nők 43%-át (7,6 évet) remélhették egészségesen eltölteni.

A 2000 és 2022 közötti időszakban Magyarországon a 65 éves korban várható élettartam minden régióban emelkedett. A legnagyobb mértékű javulás a férfiaknál a Pest régióban (2,2 év), a nőknél pedig a Dél-Dunántúlon (2,3 év) történt. Ezzel szemben 2019-hez képest az összes régióban csökkent a 65 éves korban várható élettartam. A legjelentősebb csökkenés a férfiak esetében Budapesten (0,7 év), míg a nőknél a Közép-Dunántúlon (0,4 év) figyelhető meg. Ezek az adatok arra utalnak, hogy bár hosszú távon javult a várható élettartam, a legutóbbi években a COVID-19 járvány hatásai miatt a várható élettartam csökkenése tapasztalható, különösen a nagyobb népsűrűségű területeken, mint Budapest.

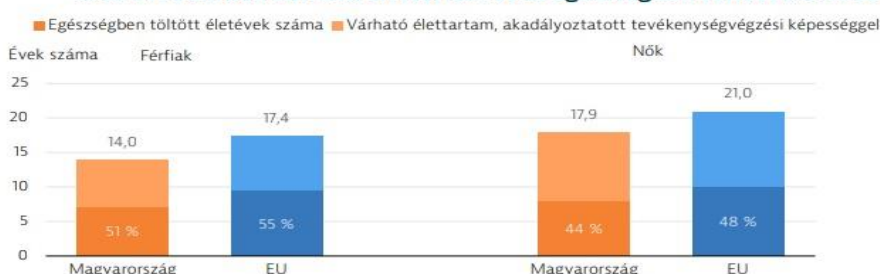
Az elmúlt évtizedben Magyarországon az idősebb populáció irányába való gyorsabb ütemű demográfiai elmozdulás ment végbe. A 65 évesek és annál idősebbek aránya a teljes népesség egyhatodáról (2012) 2020-ra több mint egyötödére emelkedett. Ez az arány az előrejelzések szerint 2050-re több mint egynegyedre nő, ami némileg elmarad az előre jelzett uniós átlagtól. 2020-ban Magyarországon a 65 éves nők további 18 évre számíthattak, míg a férfiak előreláthatólag további 14 évet élhettek; ezek az adatok több mint három évvel elmaradnak az adott uniós átlagtól.

A 65 éves magyar férfiak és nők az uniós átlagnál alacsonyabb arányban élnek hátralévő életükben egészségi problémáktól és fogyatékoságoktól mentesen, és Magyarországon belül regionális különbségek is vannak: a városi területeken (különösen Budapesten) élő időskorúak egészségesebbek, mint a vidéki területeken élők.

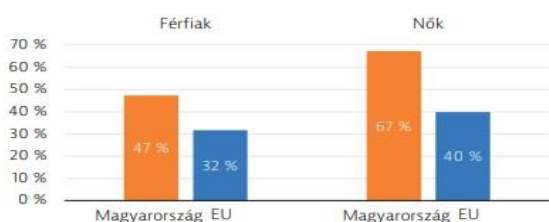
A 65 éves vagy annál idősebb magyar férfiak közel fele és a nők több mint kétharmada számolt be arról, hogy többszörös krónikus betegségben szenved, ami az uniós országok között az egyik legmagasabb arány. Hasonlóképpen az EU-ban Magyarországon a legmagasabb azon 65 éves és idősebb férfiak és nők aránya (36%, illetve 46%), akik a mindennapi életük alapvető tevékenységeiben meglévő valamilyen akadályoztatottságról számolnak be (pl. járás, öltözködés és zuhanyozás)

A 65 év feletti magyarok körében az EU-ban az egyik legmagasabb a multimorbiditás és a mindennapi élet tevékenységeiben való akadályoztatottság aránya

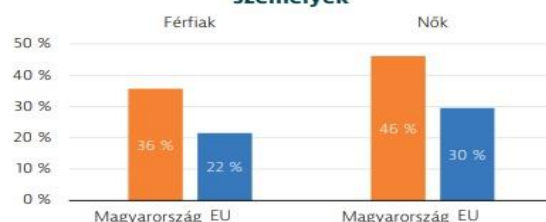
A 65 éves korban várható élettartam és az egészségben töltött életek száma

A 65 éves és annál idősebb, többszörös krónikus betegségben szenvedők aránya

Napi tevékenységvégzési képességükben akadályoztatott 65 éves és annál idősebb személyek

Források: Az Eurostat adatbázisa (a várható élettartamra és az egészségben eltöltött életekre vonatkozóan) és a SHARE felmérés 8. hulláma (a krónikus betegségekre és a mindennapi tevékenységeiben való akadályoztatottságra vonatkozóan). Az adatok 2020-ra vonatkoznak.

(Forrás: Magyarország Egészségügyi országprofil 2023)

2.3. Egészségügy

Az egészségügynek kiemelten fontos szerepe van az idősök életében. Ugyan az egészségügyi szolgáltatások biztosítása nem fővárosi feladat, de a Fővárosi Önkormányzat lehetőségeihez mérten próbál ebben is szerepet vállalni.

Külön kell szólnunk a demenciáról

Az idősödéssel sokszor együtt jár a testi és mentális egészség megromlása. Az idő előrehaladtával sok esetben megjelennek különböző krónikus betegségek, amelyek negatívan befolyásolják a mindennapi életet. Nehezebbé válik a mozgás, a napi rutin elvégzése, amelynek velejárója a mentális egészség romlása is. Az elmagányosodásból, a társadalmi inaktivitásból adódóan nagy a kockázata a depresszió, illetve a demencia kialakulásának. Ezek olyan szintű állapotromlást okoznak, amelynek következtében az érintettek folyamatos ápolásra, gondozásra szorulnak.

A kor előrehaladtával a demencia kialakulásának kockázata igen magas, előfordulása ötévenként megkétszereződik.³ Magyarországon a demenciában szenvedők arányát százezer körülire becsülik. A demencia elleni legcélszerűbb védekezési mód a prevenció, amelyet már az idősödő korban el kell kezdeni. Ezért is fontos, hogy a társadalom biztosítson olyan programokat, lehetőségeket a nyugdíjas korba lépő polgárok számára, amik valójában hozzásegítik őket az egészség megőrzéséhez. A rendszeres testmozgás, a szellemi tevékenységek növelése (pl. tanulás), a megfelelő táplálkozás nagyban segíthet a megelőzésben. **Számos, a Fővárosi Önkormányzat támogatásával működő sportági szakszövetség működik, emellett a kulturális és közművelődési intézményekben több témakört érintően lehetőség van nyugdíjasoknak szóló, saját, vagy civil szervezésben megvalósuló programokban, klubéletben való részvételre, amelyek népszerűsítése, fejlesztése szükséges.**

2.4. Daganatos megbetegedésekről

Az Eurostat adatai alapján Magyarországon a legmagasabb a daganatos megbetegedések aránya az Európai Unióban. A daganatos betegségek jelentik a 2. leggyakoribb halálokot Magyarországon. Minden negyedik haláleset megelőzhető vagy kezelhető lenne az országban. 2019-ben a Fővárosban 21 ezren haltak meg és ebből 5 488 volt a daganatos halálozás.

A lakosság egészségi állapotáról, betegségeiről a Központi Statisztikai Hivatal minden páratlan évben gyűjti a háziorvosi praxisban nyilvántartott megbetegedések számát, nemek, korcsoportok és terület szerint.

A KSH adatai alapján a Budapesten élő 65 és 74 év közötti, valamint a 75 év feletti korosztály daganatos megbetegedés szerinti aránya az elmúlt húsz évben az alábbiak szerint változott.

³ Forrás: <https://elitmed.hu/ilam/orvoslas-es-tarsadalom/a-szazad-kozepere-megduplazodik-a-demencia-elofordulasi-gyakorisaga>

Budapesten élő időskorúak daganatos megbetegedés szerinti aránya

Felnőttek betegségei Háziorvosi praxis	A háziorvosokhoz bejelentkezett 19 éves és idősebbek főbb betegségei (fő)			
	Budapest (Budapest)			
	Rosszindulatú daganatok (C00-C97)			
	65-74 éves		75 éves és idősebb	
Időszak	Nő	Férfi	Nő	Férfi
1999. év	3712	2795	3421	2429
2001. év	3942	2902	3948	2736
2003. év	4049	3060	4311	3241
2005. év	4340	3287	4841	3436
2007. év	6094	4295	7240	5859
2009. év	6724	5095	8427	5947
2011. év	7092	5160	7857	5452
2013. év	9387	6616	9902	6665
2015. év	10893	7555	11945	8236
2017. év	12090	8288	13610	9216
2019. év	13759	8946	14955	10330
2020. év	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat
2021. év	13872	8736	16232	10988
2022.év	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat
2023.év	13786	10988	18136	12019

(Forrás: KSH)

Az elmúlt két évtizedben megsokszorozódott a daganatos megbetegedések száma a budapesti időskorú lakosok körében, azon belül is a nőknél jóval magasabb arányú az előfordulásuk, mint a férfiaknál. **Ezen adatok mielőbbi intézkedést szorgalmaznak. A betegség korai felismerése nagyban növeli a gyógyulás esélyét, ezért is fontos a prevenció.**

2.5. Egészséges Budapest Program (EBP)

2016. év közepén meghirdetésre került az Egészséges Budapest Program, amely célul tűzte ki a szakellátás fejlesztését, a betegelégedettség és lakossági ellátás színvonal-növelését részben az infrastrukturális fejlesztések, részben a szolgáltatásokhoz való hozzáférés megkönnyítése révén.

Az azóta eltelt időszakban hozott intézkedések közül kiemelten fontos volt a Fővárosi Közgyűlés 1091/2019.(XI.27.) határozata nyomán 2020. év februárjában hozott azon kormányhatározat, amely a fővárosi egészségügyi alapellátás és járóbeteg-szakellátás fejlesztése érdekében a fővárosi önkormányzatok részére 10440 M Ft összegű támogatást biztosított 2020. évre.

Ebből:

- infrastrukturális fejlesztésre (épületkorszerűsítés, orvosi eszköz-fejlesztés) a kerületi önkormányzatok 8 440 M Ft összegben
- képző diagnosztikai várólisták csökkentésére a Fővárosi Önkormányzat 2 000 M Ft összegben részesült.

A Fővárosi Önkormányzat részére a képző diagnosztikai várólisták csökkentésére biztosított forrás Budapest Főváros területén lakóhellyel, illetve tartózkodási hellyel rendelkező személyek számára biztosított ma is. Ennek keretében olyan szolgáltatás megszervezése vált feladattá a kerületekkel együttműködve, amely rosszindulatú daganatos kórkép klinikai gyanúja (C vagy D BNO-főcsoportba sorolt) esetén képző diagnosztikai ellátást igénylő CT és MRI képző diagnosztikai szolgáltatás elvégzését biztosítja egy héten belül.

A megvalósítás során – a Fővárosi Közgyűlés céljait, döntéseit szem előtt tartva – együttműködési megállapodások megkötésére került sor azon egészségügyi szolgáltatókkal, amelyek a NEAK-kal szerződéses jogviszonyban állnak és döntően közfinanszírozott feladatot látnak el.

Közvetlen szerződéskötésre került sor az alábbi szolgáltatókkal:

- **Semmelweis Egyetem,**
- **Észak-budai Szent János Centrumkórház,**
- Budapesti Uzsoki Utcai Kórház,
- Dr. Vass László Egészségügyi Intézmény,
- Dél-pesti Centrumkórház – Országos Hematológiai és Infektológiai Intézet.

Előzők mellett a rendelkezésre álló források/kapacitások teljes körű kihasználása érdekében - közbeszerzési eljárás megindítására is sor került, amelynek eredményeként olyan egészségügyi szolgáltatók is bevonásra kerültek, amelyek tevékenysége többségében nyílt piacról finanszírozott. **Ezt a szolgáltatást a Főváros a továbbiakban is biztosítani kívánja a kerületekkel együtt.**

2024-ben az EBP forrásból is támogatott kitelepülő egészségügyi szűréseket, egészségfejlesztési tevékenységeket és egészségkommunikációt az idősek számára indított,

és indítandó kommunikációs programokkal (információs pultok, egészség-értés, digitális képességek javítása) a 2025-2029 közötti időszakban is folytatni kívánja a Főváros.

2.6. Gazdasági aktivitás, aktív időskor

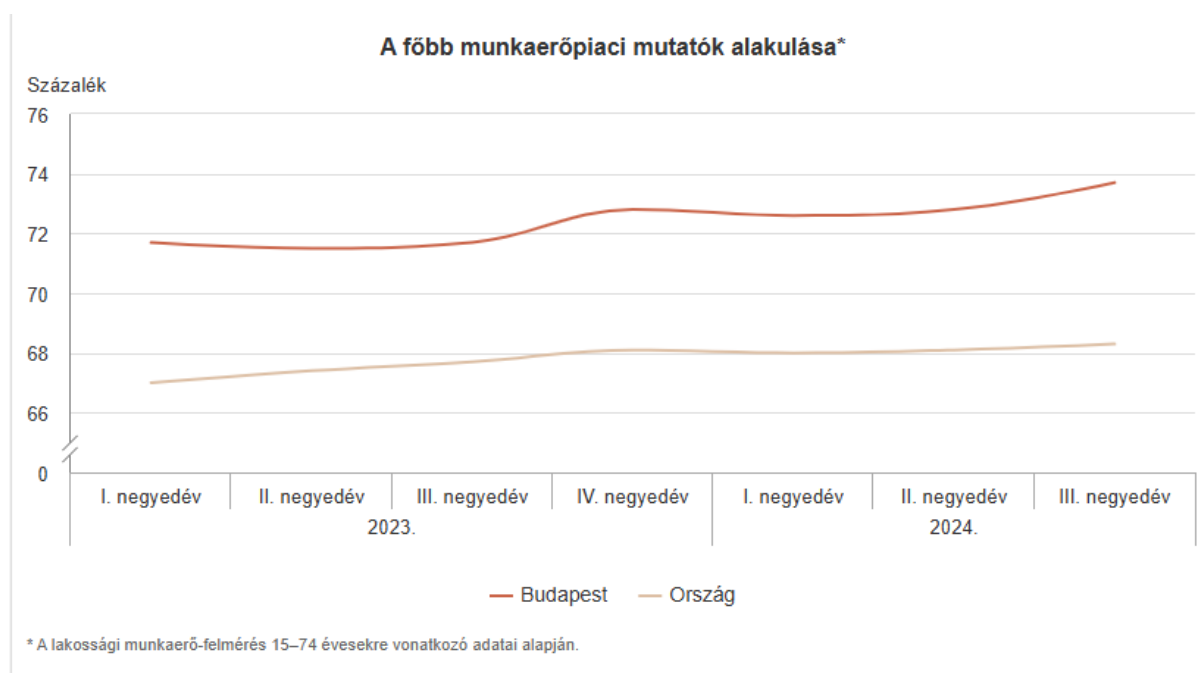
Magyarországon az öregségi nyugdíjkorhatár 65 éves korban való meghatározása azt jelzi, hogy 65 éves kor előtt az ember még nem számít idősnek, hiszen a társadalom teljes értékű munkateljesítményt vár el tőle. Hozzáteszük azonban, hogy a 60–64 éves korosztály rendkívül népes, gazdasági aktivitási jellemzőik a náluk idősebbekéhez hasonlóak, jó részük már nincs jelen a munkaerőpiacon.

A kimutatások szerint 2024 III. negyedévében **Budapesten** a 15–74 éves népességből az egy évvel korábbinál (23 ezer fővel) többen, 925 ezren voltak foglalkoztatottak a munkaerőpiacon. A munkanélküliek 30 ezer fős száma (12 ezer fővel) magasabb lett a 2023. III. negyedévihez képest. Mindezek következtében a gazdaságilag aktív népesség 955 ezerre bővült, az aktivitási arány 73,7%-ot tett ki, amely országosan itt volt a legmagasabb.

A 15–64 évesek foglalkoztatási aránya is nőtt a foglalkoztatottak számával párhuzamosan, 0,7 százalékponttal, 79,9%-ra az egy évvel korábbihoz képest. A ráta az országos átlagot (75,3%) meghaladta, egyben a főváros és a vármegyék körében az egyik legmagasabb volt.

A 15–74 éves korosztály munkanélküliségi rátája is emelkedett, az egy évvel korábbi 1,9%-ról 3,1%-ra. Az arány ennek ellenére alacsonyabb volt az országos átlagnál (4,6%).

A 15–74 évesek közül 341 ezer fő tartozott a gazdaságilag inaktívak közé, számuk az országost (2,4%) meghaladóan, 6,2%-kal esett vissza az előző év azonos időszakához képest.

(Forrás: KSH Fókuszban a megyék, 2024. III. negyedév - Budapest)

Fontos megjegyezni, hogy nagyon sok olyan idős ember él, akik ugyan a munkaerőpiacon már nincsenek jelen, de még jelentős potenciállal rendelkeznek. Sok esetben igényt mutatnak a társadalomban való tevékeny részvételre, ezért fontos számukra megteremteni ennek lehetőségét.

2.7. Szegénység

A nyugdíjrendszer évtizedek óta ismert felosztó-kirovó működési elvének a következménye a nyugdíjak közötti jelentős egyenlőtlenségek. A nyugdíjasok körében a szegénység tényéhez hozzájárul az is, hogy a nyugdíjemelés elmarad a munkabérek emelésétől.

Lényeges megemlíteni azokat az időskorúakat is, akik a munkaerőpiacon már nem jelennek meg, ennek okán, illetve más befolyásoló tényezők miatt szegény körülmények között élnek. Ezek az okok lehetnek az alacsony összegű nyugdíjak **(2008. január 1-je óta az öregségi nyugdíj legkisebb összege 28 500 Ft, máig nem változott)**, az időskorban előforduló krónikus megbetegedések miatt keletkezett nagyobb kiadások (pl. gyógyszerköltség), vagy a nagyobb összegű nyugdíjjal rendelkező házastárs elvesztése (főként férfiak), amely nehezebb körülmények közé szorítja az időseket. Sok esetben a temetkezés költségei is nehézséget okoznak. A KSH 2020-as adatai szerint a 65 év feletti népesség 14,4%-a tekinthető szegénynek, azaz olyan háztartásban él, amelyben az átlag 60 %-ánál kevesebb az egy háztartástagra jutó jövedelem. **Párhuzamként figyelhető meg, hogy a szegény körülmények között élők nagyobb eséllyel betegszenek meg és szorulnak ápolásra, segítségre, hisz a nélkülözésből adódóan nem tudnak minőségi életet élni.**

Ha a minimálbér viszonylatában megnézzük a nyugdíjminimum alakulását, akkor megállapíthatjuk, hogy 2008-ban bruttó 69 000 Ft, nettó 56 190 Ft volt a minimálbér, így a legkisebb nettó kereset 51 %-át tette ki a nyugdíj legkisebb összege. 2020-ban a minimálbér bruttó 161 000 Ft, nettó 107 065 Ft, ennek már csak 27%-át teszi ki a minimumnyugdíj. 2024-ben a minimálbér bruttó 266 800 forint, nettó 177 422 forint volt. 2025. január 1-jétől a bruttó minimálbér 290 800 forint, aminek a nettója 193 382 forint. **Ezt a növekedést figyelembe véve az öregségi nyugdíj legkisebb összegének idén már 98 000 forintnak kellene lennie.**

Öregségi nyugdíj összesen alakulása, 2011– 2023

	Öregségi nyugdíjban részesülők száma (fő)	Öregségi nyugdíjban részesülők egy főre jutó havi átlagos ellátása (Ft)
2011	1 959 202	104 610
2012	2 000 128	112 781
2013	2 037 126	115 786
2014	2 022 905	118 439
2015	2 014 666	121 041
2016	2 045 738	123 725
2017	2 027 256	129 637
2018	2 031 674	134 947
2019	2 053 600	142 114
2020	2 028 758	150 571
2021	1 996 928	164 102
2022	1 989 617	208 168
2023	1 997 784	230 940

(Forrás: KSH)

Az alacsony jövedelmű háztartások számára nehézséget jelenthet a lakásfenntartáshoz kapcsolódó költségek előteremtése, ebből következően a hátralékok felhalmozása továbbra is jelentős probléma Budapesten.

A főváros a lakásrezszi támogatásról szóló 30/2020. (VI.5.) számú önkormányzati rendeletében szabályozta a jogosultak körét, a támogatás megállapításának és folyósításának eljárásrendjét. A rendelet legutolsó módosítása 2025. január 1-jén lépett hatályba.

A 2022. október 1. napján hatályba lépett módosítás adott lehetőséget arra, hogy az öregségi nyugdíjban, a korhatár előtti ellátásban vagy szolgálati járandóságban, a rehabilitációs ellátásban vagy rokkantsági ellátásban, a rokkantsági járadékban, a baleseti járadékban, a baleseti járadékban, a bányászok egészségkárosodási járadékában, az átmeneti bányászjáradékban és a táncművészeti életjáradékban részesülő személyek is igénybe vehessék a támogatást, ha az ellátás havonta folyósított összege legfeljebb 220 000 forint. A jelenleg hatályos jogszabály alapján a 0–130 000 Ft közötti ellátási összegnél két típusú közmű díjtámogatása esetén összesen havi 6 000 forint (2x3 000 Ft) támogatás vehető igénybe. Míg 130 000–220 000 Ft esetén egy típusú díjtámogatásra összesen havi 3 000 Ft összegben igényelhető.

2.8. Idősgondozás a Főváros intézményeiben

A Fővárosi Önkormányzat szociális ellátási kötelezettségét a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény határozza meg, melynek megfelelően az idős emberekről való gondoskodás területén az idősek otthonainak a fenntartását és működtetését biztosítja. A Fővárosi Önkormányzat fenti törvényi kötelezettségének ellátása érdekében 10 tartós bentlakást biztosító idősek otthonát tart fenn, 27 (székhely és telephely együtt) telephelyen. Az intézmények közül 20 Budapesten, 7 pedig vidéken található.

Jelenleg a Fővárosi Önkormányzat által fenntartott intézményekben az engedélyezett férőhelyek száma 3875, ezekre több mint 4200 budapesti lakos vár. Az intézmények az ott élő idős, beteg emberek számára teljeskörű ellátást nyújtanak, melynek része a lakhatás, a napi ötszöri étkezés, a szükség szerinti ruházat, illetve textília, a mentális gondozás és az egészségügyi ellátás biztosítása.

A szociális ellátások iránti fokozott lakossági igény következményeként az intézményi elhelyezésre várakozók száma évről évre emelkedik, a férőhely-kihasználtság az intézményekben 99-100 %-os. A várakozási idő 6 hónaptól esetenként több évig is terjedhet, a választott intézmény elhelyezkedésétől és tárgyi feltételeitől függően.

Az intézmények egyre nehezebb feladata egyrészt, hogy az elhelyezésre jelentkezők egyre nagyobb hányada él valamilyen fokú demenciával, másrészt, hogy az idősoththonokba érkezők körében a fekvőbetegek száma folyamatosan emelkedik, egyre növekvő hányaduk ápolásra szorul. Az Alzheimer-kór minden nyolcadik 65 évnél idősebb embert érint. A tünetek közé tartozik a memóriavesztés, zavartság, viselkedési zavarok, melyek fokozatosan alakulnak ki és idővel egyre súlyosbodnak. Mind a jogszabályi előírások, mind a szakmai protokollok, mind pedig a demenciakórkép jellemzői másfajta ellátást tesznek szükségessé, mint egy viszonylag jó egészségi állapotban lévő idős ember ellátása. A kihívásoknak való megfelelés érdekében a Fővárosi Önkormányzat által fenntartott idősek otthonaiban kialakításra kerültek úgynevezett demens részlegek, ahol az ilyen típusú betegséggel élő lakók elhelyezése történik.

Tekintettel arra, hogy Budapest lakossága rendkívüli mértékben előregedett, a fővárosban több százezer olyan idős ember él, aki betöltötte a rá irányadó nyugdíjkorhatárt és életminőségük egyes jellemzői mind-mind megoldandó feladatokat határoznak meg a szociális ellátásban dolgozó szakemberek számára. E kedvezőtlen demográfiai folyamat következtében egyre magasabb az otthonában egyedül, nem megfelelő körülmények között élő idős lakos.

A Fővárosi Önkormányzat által fenntartott intézmények célja, hogy megfelelő életkörülményeket biztosítson minden rászoruló idős ember számára, ezzel is tehermentesítve és támogatva a családokat.

2.9. Hajléktalan élethelyzetű idős emberek

Az elmúlt két évtizedben a hajléktalan emberek korosztályi összetétele átalakult, nagyon jelentős mértékben megnőtt az idős korosztály részaránya a hajléktalan élethelyzetű emberek körében. A Fővárosi Önkormányzat, a Menhely Alapítvány, a Városkutatás Kft., valamint a

Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei (BMSZKI) munkatársaival együttműködésben 2024. október 3. és 11. között megvalósított kutatás eredménye szerint az átmeneti szállón élő válaszolók fele 60 év feletti, és az egyéb intézmények esetében is jelentős az idős emberek száma.

Ahogy arról a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott *„Otthon, mindenkinek. Fővárosi Stratégia az otthontalanság és a hajléktalanság csökkentéséről”* közpolitikai dokumentum is beszámol, hogy alapvető és egyre növekvő feszültséget okoz az éjjeli menedékhelyek és átmeneti szállások körében, hogy miközben a vonatkozó jogszabályi előírások szerint elvben „önellátásra képes” embereknek nyújtának szállásslolgáltatást és az ellátás kötelező személyi feltételei között sem szerepelnek ápolást, gondozást biztosító munkatársak, mégis egyre többen vannak a szolgáltatás igénybevevői között, akiknek ápolásra, gondozásra van szükségük. A gyakorlatban a tartós bentlakásos ápolást-gondozást nyújtó ellátáshoz való hozzáférés szűkössége jelenti a fő problémát általában az idősebb, vagy súlyosan leromlott egészségi állapotú hajléktalan emberek méltó ellátásával, elhelyezésével kapcsolatban. Ezért a Fővárosi Önkormányzat által fenntartott közel 4000 idősoththoni férőhelyhez jutás kulcsfontosságú a lakástalan, de ápolásra-gondozásra szoruló idős budapestiek megfelelő ellátásában. Az Önkormányzat idősek otthonai az elmúlt években és jelenleg is jelentős szerepet vállaltak ebben a feladatban.

Az *Otthon, mindenkinek stratégia* helyeztiefelmérésére alapozva elmondható az is, hogy jelentős kihívás azoknak a hajléktalan embereknek az ellátása is, akiknek átmenetileg – egészségkárosodás miatt, illetve fekvőbeteg-szakellátásból való kikerülés után – volna szükségük ápolást, fokozott orvosi figyelmet biztosító ellátásra. Erre az igényre igyekeznek választ adni azok az intézmények, amelyek – az ágazati jogszabályokban meg nem határozott – „lábadozó” kapacitásokat biztosítanak (éjjeli menedékhelyként vagy átmeneti szállásként engedélyezett férőhelyeken). Az egészségügyi és a szociális ellátás ezen határterülete a budapesti hajléktalanellátás egyik leginkább problematikus pontja, mivel a „lábadozó” férőhelyekből folyamatos, jelentős hiány mutatkozik.

Mindezek mellett fontos megemlíteni a hajléktalan élethelyzetben élők idősödésével kapcsolatban azt a jelenséget is, hogy a hajléktalan emberek közül egyre többen nyugdíjasok, illetve a munkavállalásban egészségügyi okból akadályozottak. Esetükben elmondható, hogy a társadalombiztosítási jövedelmük az életük hátralévő részében érdemben növekedni nem fog, ezért a hajléktalanságból való kilépéshez a piaci árnál olcsóbb lakhatásra vagy lakhatási támogatásra van szükségük. Ennek lehetőségét tudja például megteremteni a Fővárosi Önkormányzat akkor, amikor a nyugdíjasházi lakások bérbeadása során lehetőséget biztosít a belépési térítési díj részletekben történő megfizetésére.

2.10. Idős emberek bántalmazása, idős emberek elleni erőszak

Az Egészségügyi Világszervezet definíciója szerint az idősek bántalmazása olyan szándékos egyszeri vagy ismétlődő cselekmény, amelyet bizalmi kapcsolatban követnek el 60 évesnél idősebb felnőtt ellen, és ami érzelmi, fizikai, szexuális, vagy anyagi kárt okoz. Idősbántalmazás továbbá a rossz bánásmód, az elhanyagolás és a méltóságteljes élethez szükséges segítség - pl.

higiéniai és általános ellátás - elmulasztása, amely szintén súlyos testi és lelki következményekkel járhat.

Az erőszak elkövetője leggyakrabban az idős emberek által ismert személy, jelenlegi vagy volt házastárs, jelenlegi vagy volt élettárs, felnőtt gyermek, unoka vagy más rokon, továbbá az intézményben élők esetében a gondozó vagy egészségügyi személyzet. Az idős emberek csoportján belül az erőszak, elhanyagolás kockázatának leginkább kitett csoportok a fogyatékkal élő, a rossz fizikai és/vagy mentális egészségi állapotban lévő, az alacsony nyugdíjból élő idős emberek csoportjai és az idős nők.

Világszinten becslések szerint minden 6. idős ember ellen követnek el erőszakot. Ez az arány az intézményekben élő idős emberek esetén minden felmérés szerint ennél is magasabb.⁴

A rendőrségi statisztikákban az idős emberek leginkább vagyron elleni bűncselekmények, ezen belül pedig lopások (trükkös, besurranásos, betöréses lopások, zsebtolvajlás), továbbá csalások és rablások áldozataként jelennek meg. A 60 évnél idősebb sértettek aránya a hozzátartozók között elkövetett bűncselekmények esetében országosan 12%. Sérelmükre leggyakrabban a lopás és a testi sértés bűncselekményeket követik el hozzátartozóik. 2022-ben hozzátartozó által elkövetett emberölés bűncselekmény áldozatainak 1/3-a volt időskorú. A bűnügyi statisztikák értelmezésekor fontos azonban figyelembe venni a családon belüli erőszak magas látenciáját, az erőszakos esetek túlnyomó többségében nem történik hatósági intézkedés.

Az idősek elleni családon belüli erőszak kifejezetten rejtett, feltáratlan terület, amiről nagyon kevés adattal és információval rendelkezünk.

Az idős nők párkapcsolati erőszak érintettségét vizsgáló hazai kutatások megállapítják, hogy az idős női áldozatok nehezebb helyzetben vannak, mint a fiatalabbak, többek között azért, mert neveltetésük miatt még inkább rejtve marad a bántalmazottságuk, a támogató családi, baráti kapcsolataik száma kisebb, kevésbé férnek hozzá információhoz, továbbá a fizikai és/vagy mentális állapotuk is nehezíti számukra a segítségkérést, anyagilag még inkább függő helyzetben vannak.

Célzott kutatás a 60 év feletti nők partner általi bántalmazásával kapcsolatosan a Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Kutatóintézetének munkatársai által készült 2010-ben és 2011–2013 között. A nemzetközi kutatási program⁵ első szakaszában bántalmazott idős nőkkel kapcsolatba kerülő szociális intézmények munkatársai körében végeztek kérdőíves felmérést a kutatók és készítették interjúkat érintett áldozatokkal. Két évvel később a projekt második szakaszában olyan rendőrségi akták számszerűsített és nem számszerűsített elemzésére került sor, melyekben a bántalmazás sértettje 60 éven felüli nő volt.

A kutatás eredményei között megállapításra került, hogy *„azokban az esetekben, amikor a bántalmazás a rendőrség látóterébe került, kiemelkedően magas volt az olyan esetek aránya,*

4 Elder abuse prevalence in community settings: a systematic review and meta-analysis. Yon Y, Mikton CR, Gassoumis ZD, Wilber KH. Lancet Glob Health. 2017 Feb;5(2):e147-e156. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/28104184>

⁵ Intimate partner violence against older women (IPVoW), <https://mek.oszk.hu/15800/15884/15884.pdf> és Mind the Gaps, Idős nők partner általi bántalmazása, <https://mek.oszk.hu/15900/15919/15919.pdf>

ahol az intim kapcsolat formálisan már megszakadt a két fél között, de a gyanúsított folytatta a bántalmazást, sőt esetenként az még intenzívebbé vált. A rendőrségi aktákban, de a projekt korábbi részében (interjú áldozatokkal és szakemberekkel) is bebizonyosodott, hogy az elvált házaspárok gyakran képtelenek külön költözni, anyagi korlátozottságuk miatt akár egy fedél alatt is maradnak. Ilyenkor a bántalmazás tovább folytatódott. Ezen kívül az is bebizonyosodott, hogy a válás, a szakítás gyakran fokozza a bántalmazó agresszivitását.”⁶

Egyik kutatás sem irányult arra, hogy a jelenség elterjedtségére vonatkozóan becslést adjon, a felmérések a vizsgált jelenség megértésére fókuszáltak. Általánosan megállapításra került, hogy a megismert esetek többsége többszörös bántalmazást tartalmazott, egyoldalú és hosszan tartó volt, és az áldozatok 60 éves kora előtt kezdődött. ⁷

Bár az idősek elleni erőszak a társadalom folyamatos idősödésével egyre nagyobb társadalmi problémát jelent majd, jelenleg Magyarországon a 60 év feletti áldozatok speciális szükségleteinek biztosítására nincs kiépült intézményrendszer sem az erőszak korai azonosítása, sem az áldozatsegítés területén.

2.11. Klímavédelem

A klímaváltozás és az azzal együtt járó felmelegedés, az egyre gyakoribb és egyre hosszabban tartó hőséggel sújtott időszakok Budapest lakosságát mind jobban megviselik.

A budapesti lakosság az országos átlaghoz képest ugyan kevésbé sérülékeny iskolázottsága, jövedelmi helyzete következtében, azonban nagy számban jelen vannak a legsérülékenyebb csoportok, mint az idősek, a munkanélküliek és a hajléktalanok.

Budapest régóta elkötelezett a környezettudatos városüzemeltetés gyakorlatainak megvalósítására, és erős mandátumot szerzett az éghajlatvédelmi intézkedések végrehajtására.

A klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak megelőzésére és mérséklésére a **Budapest Fenntartható Energia Akció Programjának (SEAP)** és a **Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv (SECAP) kidolgozásával** Budapest 2030-ra egy olyan jövőképet tűzött ki maga elé, amely megvalósítása garantálja a város természeti és épített értékeinek védelmét, az erőforrások fenntartható és felelősségteljes használatát, valamint az itt élők egészségének és megélhetésének hosszú távú biztosítását.

A klímavédelem keretében Budapest elsősorban az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével (pl. megújuló energiaforrások, energiahatékonyság, fenntartható közlekedés) az éghajlatváltozás mérséklésére, valamint a klímaváltozás negatív hatásainak csökkentésével (pl. ökoszisztémák védelme) és infrastruktúra-fejlesztésekkel (pl. vízgazdálkodás, városi épületek és terek “klímabarát” fejlesztése) az új körülményekhez való alkalmazkodásra összpontosít.

⁶ Tóth Olga, Galántai Júlia, Mind the gap! Figyeljünk rájuk!: Hogyan léphetünk fel az idős nőket érő partnerbántalmazás ellen?

⁷ Tóth Olga, Róbert Katalin, Idős nők partner általi bántalmazása: Nemzeti Jelentés, Magyarország

2.12. Zöldpolitika

A 2021 márciusában elfogadott Radó Dezső Terv Budapest Zöldinfrastruktúra Fejlesztési- és Fenntartási Akcióterve, amely Főváros zöldinfrastruktúra hálózatát „zöld városként”, a zöldfelületi-, táji- és természeti értékeket és az itt élők, itt dolgozók, az ide látogatók, azaz minden érintett érdekeit figyelembe véve tartja fenn és fejleszti azért, hogy egészséges, élhető és vonzó települési környezetet teremtsen.

A közterületekkel kapcsolatos lakossági igények rendkívül sokfélék, egymásnak sokszor ellentmondóak lehetnek. A zöldinfrastruktúra-fejlesztések egyeztetése a többségi igényekhez igazodik, a többség számára elfogadható kompromisszumot jelentő alternatíva kidolgozása a cél, mindemellett a beruházások tervezése során kiemelt szempontként kezelendő az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása, vagyis a mozgásukban, látásukban korlátozott területhasználók számára a zöldinfrastruktúra szolgáltatásaihoz való hozzáférés biztosítása. Az egyenlő esélyű hozzáférés nem csupán a mozgás-, látássérült emberek számára teszi kényelmesebben hozzáférhetővé a zöldinfrastruktúra-szolgáltatásokat, de segíti az időseket, a babakocsival vagy kisgyermekkel közlekedőket is. Ezen célok vezérelvként szolgálnak a főváros zöldinfrastruktúráját érintő programok és projektek kidolgozásakor, a zöld fejlesztések során figyelembevételre kerülnek az idősek számára fontos szempontok is, az időskorúak rekreációját megkönnyítő fitnessz, pihenő, gyaloglást segítő lehetőségek létesülnek.

A Radó Dezső Terv kiemelt fontosságú programja a lakossági pályázatok; a társasházak, lakóközösségek számára kiírt Égig érő fű udvarzöldítési pályázat és a Lakótelepi zöldfelület-gondozási pályázat. Az Égig érő fű pályázat 2021 óta minden évben meghirdetésre kerül, a megvalósult pályázatok tapasztalatai azt mutatják, hogy a sikeres pályázathoz a zöldítés igénye mellett elengedhetetlen az aktív lakóközösség. A 2024-ben először kiírt lakótelepi zöldfelület-gondozási pályázat célja a helyi lakóközösségekkel együttműködve a lakótelepi zöldfelületek minőségének javítása. A zöldítés mellett itt is fontos szempont az aktív időtöltés, a társas kapcsolódás lehetősége, a közösségépítés, ami a szépkorú lakosság számára is fontos szolgáltatást jelent.

A Községi költségvetés program keretében jelenleg folyamatban van két közösségi kert kialakítása (Gazdagréten és az Erzsébet királyné útjánál), melyek a kivitelezést követően közösségi fenntartásba kerülnek. A kertészkedésben idős korú lakosok is részt vehetnek, ezzel számukra is lehetőséget kínálunk a szabadidő egészséges eltöltésére, közösséghez való kapcsolódásra.

3. Jogszabályi környezet

Ahhoz, hogy a következő időszakra tervezni tudjunk, át kell tekintenünk a jogszabályi környezetet.

Az ENSZ 1991-ben fogadta el az Idős Emberekkel Foglalkozó Alapelveit (egész életen át tartó függetlenség, részvétel, gondoskodás, önmegvalósítás, méltóság). Az Amszterdami Szerződés (1997), a diszkrimináció elleni küzdelem keretében a koralapú, idősokkal szembeni diszkrimináció megszüntetésére való törekvést írja elő. Az 1999-ben tartott ENSZ Nemzetközi Idősek Éve kapcsán az alapelvek kiterjesztése érdekében célul tűzte ki a minden korosztály számára kedvező társadalom kialakítását, európai szintű platform létrehozását. 2001 januárjában három szervezet összefogásával létrejött az AGE, az Idősebb Személyek Európai Platformja, amely a diszkriminációval, szociális védelemmel, a társadalmi kirekesztéssel, foglalkoztatással foglalkozik. Az ENSZ Egészségügyi Szervezete, a WHO 2002-ben publikálta az idősügyi politikát meghatározó alapidokumentumát, az Aktív Időskort (Active Ageing – Policy Framework).

2002-ben a Madridban tartott Idősügyi Világkonferencián elfogadásra került a **Madridi Nemzetközi Idősügyi Cselekvési Terv** (Madrid International Plan of Action on Ageing), amelynek egyik fő témája az idősügyi fejlődés.

2010-ben az ENSZ Közgyűlése 65/182. sz. határozatával létrehozta Idősügyi Munkacsoportját (OEWG) az idősök jogainak aktív érvényesítéséért. A munkacsoport megvizsgálja az idősök emberi jogainak meglévő nemzetközi keretrendszerét, és meghatározza az esetleges hiányosságokat és a lehető legjobb megoldást ezek kezelésére, ideértve adott esetben a további eszközök és intézkedések megvalósíthatóságának mérlegelését is. A WHO 2011-ben adta ki jelentését az Idősökkel kapcsolatos rossz bánásmód megelőzéséért. Az európai évvel kapcsolatos uniós jogalkotási folyamat 2011. szeptember 14-én zárult le az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az aktív idősödés és a nemzedékek közötti szolidaritás európai évről (2012) szóló 940/2011/EU határozatának elfogadásával. A határozat értelmében az európai év átfogó célja, hogy a minden korosztályt befogadó társadalom szellemében elősegítse Európában az aktív idősödés kultúrájának megteremtését. (Forrás: https://www.parlament.hu/documents/10181/303867/2015_34_idosellatas)

A 2017-ben aláírt Szociális Jogok Európai Pillére 20 alapelve a jobb életkörülményekre vonatkozó, az életkortól függetlenül minden emberre kiterjedő elveket tartalmazza.

Az idősokorúakra tekintettel különösen a következőket: **az oktatáshoz, képzéshez és az egész életen át tartó tanuláshoz való jog** (1. elv), amely az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljai között is szerepel. **Az egyenlő bánásmóddhoz és az egyenlő lehetőségekhez való jog a foglalkoztatás, a szociális védelem és az oktatás terén, valamint a nyilvánosság számára elérhető áruk és szolgáltatások igénybevételéhez való jog** (3. elv). **A megfelelő szociális védelemhez való jog** (12. elv). **A megfelelő minimum-jövedelem-juttatásokhoz való jog** (14. elv). **A nyugdíjba vonult munkavállalók és önálló vállalkozók joga az általuk befizetett járulékokkal arányos nyugdíjhoz.** Egyenlő esélyek biztosítása a nők és a férfiak számára a nyugdíjjogosultság megszerzéséhez, a méltósággal élhető élethez szükséges erőforrásokhoz

való jog (15. elv). A kellő időben megfizethető és jó minőségű megelőző és gyógyító egészségügyi ellátáshoz való jutáshoz való jog (16. elv). A megfizethető és minőségi tartós ápolási-gondozási szolgáltatásokhoz, különösen az otthoni ápoláshoz és a közösségi alapú szolgáltatásokhoz való jog (18. elv); valamint a jó minőségű alapvető szolgáltatásokhoz, többek között a digitális távközléshez való jog (20. elv)

Az Európa 2020 Stratégia három, egymást kölcsönösen megerősítő prioritást tart szem előtt:

- Intelligens növekedés: tudáson és innováción alapuló gazdaság kialakítása.
- Fenntartható növekedés: erőforrás-hatékonyabb, környezetbarátabb és versenyképesebb gazdaság.
- Inkluzív növekedés: magas foglalkoztatás, valamint szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság kialakításának ösztönzése.

2021 januárjában jelent meg a Zöld Könyv az idősödésről, a generációk közötti szolidaritás és felelősség előmozdítása témakörben. Célja az idősödésről szóló széles körű szakpolitikai vita elindítása, amely keretet nyújt az idősödéssel járó kihívásokra és lehetőségekre való felkészülés és az azokra való reagálás lehetőségeinek megvitatásához, figyelemmel az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendjére és az egészséges idősödés ENSZ-évtizedére. Az idősödés hatásainak kezeléséhez szükséges kompetenciák nagyrészt a tagállamok kezében vannak, és az EU megfelelő helyzetben van ahhoz, hogy azonosítsa a legfontosabb kérdéseket és tendenciákat, akárcsak ahhoz, hogy nemzeti, regionális és helyi szinten támogassa az idősödéssel kapcsolatos intézkedéseket. Segítheti a tagállamokat és a régiókat abban, hogy saját, testre szabott szakpolitikai válaszokat dolgozzanak ki az idősödésre.

Így a témában Magyarország több európai programban is részt vesz. Ezek között érdemes megemlíteni a TÖOSZ projektjét (2024), mely az önkormányzatok idősekre fordított kiadásainak hatékonyságát, eredményességét összehasonlításban vizsgálja. Ebben Budapest külön fejezetként szerepel. A *Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok Program* keretében több budapesti kerület is bemutatta az idősök ellátására irányuló kezdeményezéseit. Pl. Budapest Főváros XI. kerület – Újbudai Okos Eszközök Programja, Budapest Főváros XIII. kerület – Generációk Együttműködése a Gondozóházban, Budapestre vonatkozó megállapítások még kéziratban várható megjelenés 2025.

Az Európai Nyugdíjas és Idősek Szövetsége (*Fédération européenne des retraités et des personnes âgées* -- FERPA) több, mint 10 millió tag képviseletében lép fel 25 európai országban. Ebben a minőségében válaszolt a Bizottság által indított konzultációra, kérve, hogy nagyobb hangsúlyt fektessenek az idősekre.

Ebből néhány gondolat:

A Zöld Könyv álláspontot fogalmaz meg az öregedéssel kapcsolatban, amelynek hatása a gazdasági növekedésre, a fenntarthatóságra, a költségvetési stabilitásra, az egészségügyi és a hosszú távú gondozási rendszerekre, valamint a szociális védelmi rendszerekre vonatkozik, amelyek főleg költségalapúak. Ezeket a kérdéseket azonban úgy kell kezelni, hogy befektetünk az idős emberek életkörülményeinek javításába is, őket olyan erőforrásnak tekintve, amely

gazdaságot generálhat; erre példa az önkéntesként a társadalomban és a családon belüli hozzájárulásuk. Ezen felül harmonizálni kell a nyugdíjak adózását.

A FERPA mindig is azt mondta, hogy az idős emberek nem jelentenek terhet a társadalom számára, hanem befektetésként, lehetőségként kell rájuk tekinteni, és ennek példája, hogy önkéntesként járulnak hozzá a társadalomban és a családon belül a munkamegosztáshoz.

A Bizottságnak arra kell ösztönöznie a tagállamokat, hogy fejlesszenek ki közösségi alapú szolgáltatásokat, és biztosítsák, hogy minden terület megfelelő lefedettségű legyen, ne csak a főbb nagyvárosok.

Az időskori szegénység, vagy a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem az Európai Unióban mindenekelőtt a megfelelő és rendszeresen karbantartott nyugdíjak biztosítását igényli hatékony állami és egészségügyi szolgáltatásokkal, amelyek képesek kielégíteni az igényeiket úgy, hogy a szolgáltatások költségei legyenek figyelemmel az amúgy is alacsony nyugdíjakra. A FERPA egy olyan kötelező minimális nyugdíj bevezetését szorgalmazza Európában, ami meghaladja a szegénységi küszöböt.

Az uniós tagállamok elsődleges feladata az államadósság csökkentése, a foglalkoztatás javítása, ezen belül az idősök aktivitásának elősegítése, valamint a termelékenység növelése. Indokolt és elkerülhetetlen a nyugdíjrendszer, az egészségügy és szociális ellátás rendszerének újragondolása, fejlesztése, e területek összehangolása, valamint a nyitott és versenyképes informatikai gazdaság fejlesztése.

Magyarország Alaptörvénye XV. cikk (5) bekezdésében kimondja, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, **az időseket** és a fogyatékkal élőket. Az Alaptörvény XIX. cikk (4) bekezdése értelmében Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő.

A társadalombiztosítási nyugalmasítást az 1997. évi LXXXI. törvény szabályozza.

Az európai uniós alapelveket, az ENSZ és a WHO ajánlásokat figyelembe véve **az Országgyűlés a 81/2009.(X.2.) OGY határozatával elfogadta az Idősügyi Nemzeti Stratégiát 2009-2034-ig terjedő időszakra.** Az Idősügyi Nemzeti Stratégia meghatározza a fejlesztendő területeket, a benne foglaltak komplex gyakorlati végrehajtásának megvalósítását. Az Idősök Tanácsáról a 1712/2014.(XII.5.) számú Kormányhatározat szól.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi XLXXXIX. törvény rendelkezik az önkormányzat kötelező és önként vállalt feladat- és hatásköreinek szabályozásáról.

A szociális szolgáltatások rendszerét a Szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) szabályozza. Az Szt. a személyes gondoskodás körében szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat különít el.

A kerületi önkormányzatok feladatai közé tartozik az **egészségügyi alapellátás**, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások, **szociális szolgáltatások és ellátások**, amelyek keretében települési támogatás adható. Az alapszolgáltatások megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból,

mentális állapotukból, vagy más okból származó problémáik megoldásában, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében. Nappali ellátás elsősorban a saját otthonukban élő, tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére. A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

Az idősek védelme érdekében a kerületi önkormányzatok jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, távfelügyeletet biztosítanak, idősothonokat tartanak fenn, időklubokat működtetnek.

A Fővárosi Önkormányzat a kerületekkel együttműködve gondoskodik a legrászorultabb rétegekről.

A Szociális törvény szerint a Fővárosi Önkormányzat ellátási kötelezettségébe tartozik idősek otthonainak és a hajléktalan személyeket ellátó intézményeknek a fenntartása és működtetése.

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésnek 1/2020.(II.5.) önkormányzati rendelete rendelkezik Budapest Főváros Önkormányzata Szervezeti és Működési Szabályzatáról, melynek I. fejezet 2. pontja részletezi Budapest Főváros Önkormányzata önként vállalt feladatait.

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése megalkotta a 41/2020.(IX.4.) önkormányzati rendeletét a Fővárosi Idősügyi Tanácsról, mely az idősek világnapján, október 1-jén lépett hatályba. Ezt követően Budapest Főváros Önkormányzata főjegyzőjének 4/2021.(II.17.) utasításával megalakult az Idősügyi Munkacsoport.

Budapest Főváros Önkormányzata az idősek önszerveződéseit képviselő szervezetekkel és az időseket érintő ügyekkel foglalkozó szakértőkkel közösen az egymás közti folyamatos konzultációk és tárgyalások érdekében Fővárosi Idősügyi Tanács (a továbbiakban: FIT) néven **egyeztető fórumot** alapított az előző ciklusban.

A FIT feladata az időseket érintő ügyekben: az idősek önszerveződéseit képviselő szervezetek, valamint a Fővárosi Önkormányzat érdekeinek, törekvéseinek feltárása, egyeztetése, intézkedések megvalósítása; a Fővárosi Önkormányzat feladat- és hatáskörét érintő ügyekben a kialakuló konfliktusok megelőzése, rendezése; valamint információcsere, javaslatok, döntési alternatívák vizsgálata.

Budapest városvezetése számára kiemelt fontosságú, hogy partneri viszonyt és együttműködéseket alakítson ki a civil társadalommal. Annak érdekében, hogy ez a viszony mindkét fél számára átlátható és kiszámítható legyen, a Főváros megalkotta **Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 12/2021.(III.4.) önkormányzati rendeletét a Fővárosi Önkormányzat és a fővárosi civil szervezetek együttműködéséről. Az együttműködések előmozdítása, hatékonyságának növelése, az egymás közti folyamatos konzultáció és tárgyalások biztosítása érdekében a fővároshoz bejegyztráló civil szervezetek profiljuk, szakmailag releváns tapasztalatiak alapján különböző munkacsoportokhoz tartoznak. A munkacsoportok a Budapest Főváros Önkormányzata szervezeti és működési szabályzatának**

megfelelően a Fővárosi Közgyűlés által létrehozott véleményező és javaslattevő fórumnak minősülnek. A munkacsoportok és a Fővárosi Időügyi Tanács közötti kommunikáció erősíteni tudja az idősüggyel foglalkozó civil szervezetek koordinált együttműködéseit.

A civil együttműködések mellett az önkormányzat újraértékeli az **önkéntesség** lehetőségét, jelentőségét. Az önkéntes munkán alapuló tevékenységeknek szerepe lehet az idősebb korosztály aktivizálásában, intergenerációs programok létrehozásában, vagy akár a demencia elleni küzdelemben. Vizsgálni kell az önkéntesség lehetőségét, szerepét a fővárosi idősotthonokban, a kulturális, sport és egyéb területeken, keresni a módját az önkéntesség erősítésének akár pályázatok kiírásával. **Az előző ciklusban létrejött Idősek Információs Pontja mintájára a kerületekben megalakuló információs pontok önkéntes hálózatának létrejötte segítheti az önkéntesség elvének gyakorlását.**

4. Fővárosi Önkormányzat vállalt feladatai

4.1. Egészségügyi ellátások és szolgáltatások fejlesztése

4.1.1. Fővárosi egészségügyi programok folytatása

Cél: Fővárosi egészségügyi programok folytatása.

A Fővárosi Közgyűlés által szervezett központi programok keretében továbbra is kiemelt helyen szerepel a daganatos betegségek elleni küzdelem. Az országos rosszindulatú daganatos halálozási arányszámnál némileg kedvezőbb képet mutat Budapest, de még így is évente nagyjából 5 ezer fős halálozással számolhatunk, és ennek több mint a duplája az éves új megbetegedések száma (incidencia).

Az Egészséges Budapest Program keretében megvalósuló CT és MR diagnosztikai várólista csökkentési („A” modul) és az onko-betegútszervezési („B” modul) Program átfogó célja az onkológiai éberség erősítése a lakosság körében, rizikótényezők csökkentése, a szűréseken való részvétel arányának növelése. A Program közvetlen céljai a daganatgyanús esetek korai kivizsgálása, mielőbbi onko-team üléshez jutás elősegítése, ezáltal a hatékony onkológiai terápia megkezdésének előmozdítása, távlatos cél a daganatos betegségek túlélési esélyének javítása, a kialakult betegségek korai felismerése, a diagnózis mielőbbi felállítása, és az onko-teamek döntését követően a hatékony terápiák megkezdése.

Indoklás:

A Fővárosi Önkormányzat urbanisztikai, zöldítési, lakhatási, szociális céljai között kiemelt helyet kap az egészségpolitikai tervek és akciók folytatása, a rendelkezésre álló forrásokhoz való igazításával. Feladatunk, hogy a fővárosi lakosság egészségiállapot mutatói javuljanak, ha nem is egy politikai ciklus alatt, de valóban tudjunk +5 egészségben eltöltött évet biztosítani a lakosság számára.

Ennek megfelelően a Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladatának tekinti a kerületi alapellátási és járóbeteg szakrendelők fejlesztését a lakosság minőségibb ellátása érdekében. A Kormány a Fővárosi Közgyűlés 1091/2019.(11.27.) határozata alapján 2020-ban kötött megállapodás értelmében 50 Mrd forintot fordíthatunk egészségügyi fejlesztésekre.

Ennek keretében kormányzati finanszírozással az Egészséges Budapest Program (EBP) keretében 2020-2024 során a kerületi önkormányzatok infrastrukturális fejlesztésre (épületkorszerűsítés, orvosi eszköz-fejlesztés, IT) és egészségügyi programokra (rehabilitáció, praxisközösség, mentálhigiénés programok) közel 24,5 Mrd forintot költhettek. 2024-ig további 2,75 milliárd Ft-ban részesült a Főváros, mely összeggel a CT és MR diagnosztikai vizsgálatok finanszírozásával, e program időközi értékelésével, illetve később a program népszerűsítésével a várólisták csökkentését célozta, mindemellett betegútszervezési feladatokat is támogatott.

A 2020-ban 2 Mrd forintot, majd később plusz 750 Milliő forintot a Főváros saját hatáskörben, korai diagnózist segítő onkológiai CT/MR várólista csökkentési 7+3 napos programra fordít. A várólista csökkentési program (A Modul) rendkívül sikeres mind a betegek, mind az orvosok körében, hiszen az onkológiai gyanús esetek számára, illetve onkológiai megbetegedéssel rendelkezőknek lecsökkentik a képalkotó diagnózishoz jutó időt, ezáltal onko-team döntés, terápiás centrumba kerülés felgyorsításának lehetőségét. Ezen felül forgó rendszerben az egyes fővárosi kerületek programjaihoz, és Egészségfejlesztési Irodáinak (EFI-k) tevékenységéhez illeszkedve, kitelepülő szűrőprogramok szervezésével, támogatásával segítjük a betegségek korai, időben történő felismerését, diagnosztizát, illetve a lakosság egészségtudatosságának javítását.

A kiszűrt, időben felfedezett onkológiai gyanús esetek betegútjának menedzsmentje, a vizsgálatokhoz jutás támogatása (B Modul) fontos szempont számos frissen diagnosztizált, vagy gyanús esetről, mivel ekkor a betegek elveszve érzik magukat az egészségügy útvesztőjében. Ebben segít az a feladat-finanszírozási jellegű támogatási forma, amely forrást biztosít a kerületi fenntartásban lévő járóbeteg szakrendelők részére, hogy szervezéssel, irányítással biztosítsák a kerületi friss onkológiai esetek időben történő diagnosztizálását, a terápiához jutás előkészítését, az onkológiai kezelésen túljutott betegek állapot követését, gondozását.

Megvalósítás, folytatni kívánt programok, akciók:

Az „A” modul esetében Budapest területén működő CT és MR diagnosztikai egészségügyi szolgáltatókkal történő szerződés révén szolgáltatások vásárlása alapvetően a 7+3 napos szabálynak megfelelően (7 napon belül a vizsgálat elvégzése, 3 napon belül annak leletezése). A vizsgálatok elszámolása BP térítési kategóriában a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) közreműködésével az EBP állami keretéből vagy a Fővárosi önkormányzat saját forrásából. A „B” modul esetében a Fővárosi Önkormányzat együttműködési megállapodást köt fővárosi kerületi fenntartásban működő járóbeteg szakrendelőkkel havi feladatfinanszírozásról. Az onkológiai betegútszervezés keretében a szakrendelők vezetői és munkatársai kiemelt figyelmet fordítanak a daganatgyanús páciensekre vagy a már daganattal (C-s vagy D-s BNO diagnózis) diagnosztizált betegek, felgyorsítják a képalkotó diagnosztikai kivizsgálásukat, laborvizsgálatok kérését, patológiai szövettani mintavételeket és leletezést, a szakorvosi vizsgálatok, vagy kontrollvizsgálatok elvégzését, súlyos esetekben előmozdítják a mielőbbi onkológiai centrumba kerülést.

Az egészséggel kapcsolatos programok között és kommunikációban javasolt folytatni a 2024-ben az EBP forrásból is támogatott kitelepülő egészségügyi szűréseket, egészségfejlesztési tevékenységeket és egészségkommunikációt az idős emberek számára indított, és indítandó kommunikációs programokkal (információs pultok, egészség-értés, digitális képességek javítása), és lassabb ütemben, de folytatni a programot 2025-2026 években is.

A látás- és hallásromlás időben történő felismerése kulcsfontosságú az idős emberek életminőségének, önállóságának és biztonságának megőrzésében. A Főváros ezért

támogatandónak tartja olyan szűrőprogramok szervezését, amelyek lehetőséget nyújtanak a 65 év felettiek számára az ingyenes látás- és hallásvizsgálaton való részvételre, például mobil szűrőállomások vagy idősklubok helyszínein, továbbá lehetőség szerint szűrővizsgálatok körének bővítését.

Monitoring:

Az „A” modul esetében az elvégzett diagnosztikai vizsgálatok (esetszámok) a havi teljesítési jelentések és elszámolások alapján jól követhetők: a vizsgálatok jellege (CT vagy MR, natúr vagy kontrasztanyag), a vizsgálatok összetettsége és iránya (egy vagy több testtájék, melyik szervet érinti: has és medence, mellkas/tüdő, fej-koponya, stb.), a lakosok kerületi hovatartozása szerinti bontásban. A „B” modul esetében az együttműködés megállapodások 2. sz. mellékletében foglalt havi betegútszervezési beszámoló tartalmi és formai követelményeinek megfelelő adattartalommal a szakrendelők jelentik a C-s vagy D-s diagnózissal a szakrendelőben kezelt betegek számát, a képalkotó vizsgálatra, vagy szövettani mintavételre, vagy patológiai leletezésre küldött esetek számát, valamint az onkológiai centrumba irányított esetek és a kontrollvizsgálatokon részt vett betegek számát.

4.1.2. Időotthonokban lakó személyek egészségügyi ellátásnak javítása

Cél: Az időotthonokban lakó személyek egészségügyi ellátásának javítása, az életminőség javítása.

Megvalósítás:

1. Az egészségügyi tudások, kapacitások felmérése és javaslatok kidolgozása a fejlesztésekre, többletforrás bevonására.
2. Javaslatok az egészségügyi (benne szakápolási) tevékenységek egységes dokumentációjának kidolgozására, adatgyűjtés egységesítésére.

Monitoring: Az időotthonokban dolgozó egészségügyi képesítésű szakdolgozók száma, aránya. A megvalósult egészségügyi, szakápolási tevékenységek listája és dokumentált száma.

4.1.3. Idős emberek otthonápolásának támogatása

Cél: Időskorú személyek számára bentlakást nyújtó szolgáltatások mellett az otthonápolás, önálló lakhatás megőrzésének a támogatása.

Indoklás: Az otthonápolás, házi segítségnyújtás nem fővárosi feladat, az a kerületek kötelező feladata, azonban látva ennek szükségszerűségét, gondolkodunk annak fejlesztésében, fővárosi koordinálásában. A négyezer fős időotthoni várólista és az idős emberek otthonaiba kerülő személyek ápolási és gondozási szükségleteinek romlása arra engednek következtetni, hogy

számos idős ember él otthonában, akiknek mindennapos gyakorisággal valamilyen támogatásra lenne szüksége a szakellátásba történő bekerülésig, mely az egyre növekvő igények miatt egyre több időt vesz igénybe.

Az időskorú személyek számára bentlakást nyújtó szolgáltatások mellett az otthonápolás és a saját otthonban való maradás támogatása rendkívül fontos, és több szempontból is jelentős hatása van az idős személyekre, családjaikra: (1) függetlenség megőrzése – az otthonápolás lehetővé teszi az idős emberek számára, hogy ismerős környezetben, saját otthonukban éljenek, ezzel megőrizve függetlenségüket és autonómiájukat, családjukkal folyamatosan tartsák a személyes kapcsolatot; (2) mentális egészség, jólét – amennyiben az elmagányosodás ellen intézkedéseket hozunk az időskorúak számára a saját otthonukban való tartózkodás csökkentheti a szorongást és a depressziót, mert az otthon kényelmet és biztonságot nyújt számukra. A családtagok és a barátok közelsége is pozitív hatással van a mentális egészségre, továbbá a már meglévő közösségi kapcsolatok helyben megmaradnak; (3) személyre szabott támogatás biztosítása, az egyéni igényekhez és preferenciákhoz igazodó támogatás; (4) gazdasági előny, hogy az otthonápolás, mint szolgáltatás általában költséghatékonyabb megoldás, mint a bentlakásos intézmény; (5) testi egészség megőrzése (abban az esetben ha nem szükséges 24 órás ápolás-gondozás) – az otthoni környezet segítheti a idős emberek fizikai aktivitását, amit a bentlakásos otthonok korlátozottabb mozgási lehetőségei mellett nehezen tudnak biztosítani.

A 2024. évben megkezdett hálózati együttműködés folytatása, a kerületek, szociális alapszolgáltatásaiban foglalkoztatott, tereptapasztalattal rendelkező szakembereinek, valamint döntéshozóinak részvételével.

A Fővárosi Integrált Szociális és Egészségügyi Rendszer (a továbbiakban: FISZER) program megvalósítását célzó szakmai műhely célja a tudásmegosztás, a területen jelentkező kapacitáshiányok kezelésének átgondolása, az egységes módszertan és jogszabályi környezet kidolgozása. Szakmai műhelymunkánk bevezető szakaszában definiáltuk a FISZER Program célcsoportjait, valamint elfogadtuk azt a narratívát, amely szerint a FISZER a gondozási válságot enyhítő ellátási mátrix, amely nem csak az egészségügyi és a szociális ellátórendszer szolgáltatási elemein ível át, hanem a kerületek határain is. A komplex szolgáltatáscsomag egyes célcsoportjai vonatkozásában, eltérő tevékenységeket foglalmaztunk meg, ezek megvalósítása még előttünk áll.

Megvalósítás:

1. Időskorú személyek számára nyújtott, önálló lakhatás megőrzését támogató szolgáltatások összegyűjtése.
2. FECS (Felvételt Előkészítő Csoport | Fővárosi Önkormányzat Idősek Otthona - Pesti út) eljárásrendjének áttekintése, naprakész verzió elkészítése.
3. Okos otthon kialakításának lehetőségét áttekinteni, lehetőség szerint néhány lakásban megvalósítani és a tapasztalatokat összegyűjteni (Nyugdíjasházi lakásokban pl.)

4. A FISZER Program elsődleges célcsoportjának jóllétével kapcsolatban megfogalmazott célok, (a fentiekén túl,) a Fővárosi Álláskereső Irodájának továbbfejlesztése, az idős munkakeresési igényeinek figyelembevételével.
5. A FISZER Program másodlagos célcsoportja vonatkozásában edukációs tartalmak a demencia, az időskori neuropszichiátria alapjaival, megoldási stratégiákkal kapcsolatban. Együtműködések a kerületi nappali ellátást nyújtó szolgáltatók szakembereivel, színtereivel.
6. Harmadlagos célcsoport részére a Fővárosi Önkormányzat által működtetett idős otthonaiban jelenleg is folyó oktatási tevékenység expanziója.
7. Szociális alapszolgáltatásként támogató szolgáltatás engedélyeztetésének átgondolása a fővárosban élő idős személyek számára a lakókörnyezetben történő ellátás biztosítása, a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint az idős emberek életvitelének, önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás érdekében.
8. Megvizsgáljuk, hogy a 2027-től esedékes európai uniós tervezés milyen lehetőséget biztosít forrás bevonására, amely révén egy kidolgozott támogatási rendszer mentén az idős emberek otthonaikban szolgáltatásokat vásárolhatnak.

Monitoring:

1. Határidőre tanulmányok elkészítése
2. Eljárásrend intézmények általi értékelése, bevezetés ellenőrzése.
3. Okos otthon tapasztalatainak értékelése, hatásvizsgálat beépítése.
4. Az egyes tevékenységek által elért személyek száma, megszólított célcsoport mutatószáma.
5. Tanulmány a támogató szolgáltatás engedélyeztetésének lehetőségéről.

4.2. Szociális védelem és támogatások fejlesztése

4.2.1. Időskorú személyeket ellátó bentlakásos intézmények fejlesztése

Cél: Időotthonokban élő személyek számára nyújtott szolgáltatások fejlesztése, a bentlakásos intézményi szolgáltatások folyamatos biztosítása.

Indoklás: A Fővárosi Önkormányzat fenntartásában működő 10 idősek otthona összesen 27 telephelyen működik, az engedélyezett időotthoni férőhelyek száma 3875. Az idősek otthonai közül 6 Budapesten, 4 pedig vidéken található (Gyula, Gödöllő, Szombathely, Polgárdiban lévő telephellyel, Vámosmikola, visegrádi telephellyel). A fővárosi önkormányzati időotthoni intézményrendszer struktúrája – a nagy létszámú intézményekkel, valamint a részben a fővároson kívül és részben attól távol elhelyezkedő telephelyekkel – magán viseli a korábbi évtizedek szociálpolitikai megközelítésének nem kívánatos örökségét is. Az időotthonok kiemelkedő jelentőséggel bírnak az olyan családok számára, amelyeknek tagjai magas ápolási szükségletű és/vagy demenciával élő idős emberekkel élnek együtt. A folyamatos gondozás, amit ezek a családtagok igényelnek, gyakran meghaladja a családok kapacitását, így az otthoni környezet nem mindig alkalmas a megfelelő ellátás biztosítására. Az időotthonok szakmai ápolókkal és orvosi személyzettel rendelkeznek, akik specializálódtak például a demenciával élő személyek és az egyéb krónikus betegséggel élő idős emberek támogatására. Ezzel nemcsak az érintett személyeknek nyújtunk biztonságos lakhatást, hanem tehermentesítjük a családtagokat is, lehetővé téve számukra, hogy az idősekkel való kapcsolatukat megtartsák anélkül, hogy a mindennapi gondozás nehéz terhe nehezedne rájuk. Az időotthon tehát nem csupán egy alternatív lakhatási forma, hanem egy olyan megoldás is, amely segít fenntartani a családok egészséges dinamikáját és a megbecsült időskorú személyek méltóságát.

Idősek otthonába azok a személyek kerülhetnek be, akiknek jogszabályban meghatározott (jelentős) gondozási szükségletük van. Az intézmények az ott élő idős, beteg emberek számára teljeskörű ellátást nyújtanak, melynek része a lakhatás, a napi legalább háromszori étkezés, a szükség szerint ruházat, illetve textília, a mentális gondozás és az egészségügyi ellátás biztosítása. Általános tendencia, hogy a szociális intézményekbe érkezők körében a fekvőbetegek száma folyamatosan emelkedik, egyre növekvő hányaduk ápolásra szorul, mindenhol megjelent a szakápolási szükséglet. A 27 feladatellátási helyből (10 székely és 17 telephely) 26 rendelkezik szakápolási engedéllyel. Egyre nagyobb számban érkeznek az ellátandó idősek demencia kórképpel, ami speciális ellátást igénylő, az intézményrendszer és a társadalom számára is egyre nagyobb terhet jelentő jelenség, így erre nem csak az intézményrendszert, de az ilyen betegeket korai stádiumban ápoló családtagokat is fel kell készíteni.

A Fővárosi Önkormányzat által fenntartott idősek otthonai eltérő infrastrukturális adottságokkal rendelkeznek, vannak az elmúlt években felújított egységek és vannak kevésbé jó állapotú épületek. A felszereltségben is vannak különbségek, ugyanakkor a fenntartó törekszik a bentlakó emberek méltóságának megőrzéséhez szükséges eszközök és felszerelések beszerzésére. A fenntartó nem rendelkezik rekonstrukciós programmal, ugyanakkor minden évben bekéri az intézmények felújítási és beruházási igényei és azok prioritizálása, melyeket a

szakmai és műszaki felügyeletet gyakorló szervezeti egységek megvizsgálják, egyeztetnek. A Fővárosi Önkormányzat költségvetési helyzete miatt a beruházásra és felújításra rendelkezésre álló források évek óta csekély összegben állnak rendelkezésre, így az intézményeknek a legszükségesebb feladatokra tudunk csak erre dedikált forrást biztosítani, illetve a vis maior helyzetek kezelése történhet meg. Érdemi férőhelyfejlesztésre forráshiány miatt nem volt lehetőség az elmúlt években, bár ennek szükségessége megkérdőjelezhetetlen. Az egyetlen nagyobb önkormányzati beruházás a Fővárosi Önkormányzat Gyulai Idősek Otthona rekonstrukciójának megkezdése új épületszárny építésével, mely nem jelent férőhelyszám növekedést, csupán lehetőséget biztosít a nagylétszámú szobák megszüntetésére, átalakítására, méltó és a hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelő szolgáltatás biztosítására.

Megvalósítás:

1. Idősoththoni ellátás minőségének javítása, különös tekintettel a tárgyi feltételek fejlesztésére
2. Idősek otthona felvételi űrlapjának felülvizsgálata, szükség esetén felhasználóbarát, könnyen érthető formátum fejlesztése.
3. Helyzetfelmérés és problématerkép készítése az érintettek és az idősoththonokban dolgozó munkatársak bevonásával:
 - i. részvételi fórumok szervezése,
 - ii. szakmai műhelybeszélgetések szervezése,
 - iii. éves beszámolók és a fenntartói ellenőrzésekhez kapcsolódó dokumentumok elemzése.
4. A felmerült problémákra irányuló intézkedések tervezése, megvalósíthatósági vizsgálat, utána a feladatok végrehajtásának ütemezett tervezése a stratégia teljes időszakára vonatkozóan.
5. Rekonstrukciós program kidolgozása a Fővárosi Önkormányzat által fenntartott intézményekre.
6. Férőhely bővítési lehetőségek átgondolása.
7. A telephelyek tárgyi feltételeinek jogszabályi előírások szerinti biztosítása, a tárgyi feltételek folyamatos fejlesztése az idősek otthonait igénybe vevő budapestiek igényeivel, a fokozódó ápolási-gondozási szükségletekkel összhangban.
8. A meglévő intézmények korszerűsítése, az elhelyezési körülmények javítása, épületek energetikai fejlesztése.
9. Otthonosabb körülményeket biztosító, kisebb, budapesti intézmények létrehozása lehetőségének vizsgálata.

Monitoring:

1. Évenkénti elégedettség-mérés, és a fenntartói ellenőrzések kiegészítése a stratégia célkitűzéseire vonatkozó kérdésekkel.
2. Elkészült rekonstrukciós program.
3. Telephelyek tárgyi feltételeinek áttekintése, fejlesztési javaslatok megfogalmazása.

4.2.2. Időotthonokban dolgozók szakmai munkájának támogatása és fejlesztése

4.2.2.1. Időotthonban élő emberek ellátásnak fejlesztése

Cél: Időotthonokban élő emberek ellátásának fejlesztése, jó gyakorlatok megosztása.

Indoklás:

Az időotthonokban élő és az elhelyezést kérő, szolgáltatásokat igénybe vevő személyek egy folyamatosan változó csoportot alkotnak, így az ellátást nyújtó munkatársak részéről nagyfokú rugalmasságra, nyitottságra, továbbtanulásra való igényre van szükség. Ahogyan azt a helyzetelemzés mutatta, az elhelyezésre jelentkező idős emberek egyre nagyobb hányada él valamilyen fokú demenciával, illetve sokan fekvőbetegként érkeznek, ápolást igényelnek.

Az időotthonokban dolgozó szakemberek végzettsége, tapasztalata nagyon eltérő, ami egyrésztől lehetőség, hogy a különböző igényekre reagáljon a szolgáltató, másrésztől feladat annak felmérése, hogy milyen továbbképzésekre, tudásátadásra van szükség. A dolgozók készségeinek, tudásának fejlesztése, az intézmények közötti tudásátadás elengedhetetlen.

Előzmény:

A Fővárosi Önkormányzat Pesti Úti, Szombathelyi és Kamaraerdei Úti Idősek Otthona alapító okiratában szerepel az oktatási tevékenység az alaptevékenységek között. Az oktatási tevékenység hozzájárulhat az idősellátáshoz szükséges szakképzett munkatársi létszám biztosításához is a jelenleg bent dolgozók szakképzettségének megteremtése/fejlesztése mellett, mivel várhatóan a képzésben részt vevő „külsősök” egy része az intézmény munkatársává válik, így ez a tevékenység kiemelten fontos a szociális ágazatban hiányzó szakemberek utánpótlása szempontjából is és mutatja az otthonok elkötelezettségét a kvalifikált szakdolgozók biztosítására, akik ezáltal a szakmai elvárásoknak megfelelő, színvonalas képzést kapnak.

Megvalósítás:

1. Az oktatási tevékenységet végző intézmények a szakképzési rendszer változásaihoz és a lehetőségekhez igazodva továbbra is folytatják a képzési tevékenységet, valamint figyelemmel kísérik az ellátotti szükségletekhez és a dolgozói szakképzettséghez igazodva a kínálatot, a szakképzési intézményekkel történő együttműködési lehetőségeket a képzési tevékenység esetleges bővítése vagy fejlesztése érdekében. Lehetőség szerint további intézmények esetében az alaptevékenység bővítése képzési tevékenységekkel.
2. Időotthonban dolgozó munkatársak számára belső továbbképzések tervezése és pilot lebonyolítása. A belső továbbképzések témája: a szolgáltatás igénybe vevő személyek gondozása, szolgáltatás nyújtása alkohol és/vagy gyógyszerfüggőség, pszichiátriai betegség, illetve családon belüli erőszak témákban.
3. A házirendek felülvizsgálata és az intézményi jó gyakorlatok megosztása az alkoholhasználatra vonatkozóan.
4. A Főváros által fenntartott bentlakásos időotthonok vezetői számára rendszeres tematikus megbeszélések szervezése. Ennek keretében megvizsgáljuk például az

egészségügyi (szakápolási) képességek, tevékenységek fejlesztésének lehetőségét, az egészségügyi szakemberek bevonását (ajánlott témakörök: decubitus prevenció és hatékony terápia, daganat éberség, betegútszervezés, demencia korai felismerése).

Monitoring:

1. Képzések száma, résztvevők száma és elégedettsége. Új képzések indítása.
2. Belső továbbképzések száma, résztvevők száma, elégedettsége.
3. Új házirendek száma.
4. Tematikus megbeszélések száma, résztvevők visszajelzése.

4.2.2.2. Szociális intézményben dolgozó munkavállalók támogatása

Cél: A Fővárosi Önkormányzat fenntartásában működő szociális intézmények munkatársainak megtartása.

Indoklás:

Az idősoththonok munkavállalói fluktuációja az utóbbi egy évben vegyes képet mutat. Vannak olyan intézmények, amelyek a fluktuáció stagnálásáról számolnak be, azonban egyes munkakörök – mint a gondozók, ápolók, konyhai kisegítők és takarítók – esetében a kilépések mértéke magasabb. Más intézményekben alacsonyabb fluktuációt tapasztalunk, számos esetben a kilépő személyek körülbelül 30%-ának nyugdíjba vonulás, míg másik 30%-ának próbaidőn belüli megszűnés miatt történik a jogviszony megszüntetése. A fluktuációt jelentősen befolyásolják a munkavállalói bérek, a kiégés miatti pályaelhagyás, valamint az egészségügyi ágazat elszívó hatása. A szakképzett munkaerő utánpótlásának hiánya is hangsúlyos problémaként merül fel, különös figyelmet kell fordítani a meglévő szakemberek megtartása érdekében szükséges intézkedésekre.

Továbbá geográfiai tényezők is nehezítik egyes intézményeknél a helyzetet, mivel a közeli kórházak és az intézmények közelében működő idősoththonok mellett nehezen vonzható be új munkavállaló. Vannak olyan intézmények, amelyek kistelepülésen helyezkednek el, ahol szűkösebbek a munkalehetőségek, ebből adódóan a fluktuáció is kisebb.

A Fővárosi fenntartású szociális intézményekben dolgozó személyek megtartása és a fluktuáció csökkentése érdekében az alábbi intézkedéseket tesszük:

- Több éves bérpolitikai megállapodás a teljes Budapest családra vonatkozóan a kiszámítható bérfelvezetés és a hosszútávú munkavállalói stabilitás érdekében.
- Az ápolók, gondozók részére pótlék bevezetése, illetve kiterjesztése, ami mérsékli a közalkalmazotti és az egészségügyi bértábla közötti különbséget.
- A továbbtanulni vágyó dolgozók támogatása – szakképesítés megszerzésének támogatása, kötelező továbbképzések – tanulmányi szerződésekkel. Továbbképzések idősoththoni helyszínre szervezése.
- Előmeneteli lehetőség biztosítása.
- Családias munkahely, jó munkahelyi légkör és kultúra erősítése, például csapatépítő tréningek, kiégés elleni tréningek, munkavállalói fórumok szervezése.

- Próbaidő letelte utáni különböző juttatások pl. Budapest pótlék; Cafetéria, törzsgárda tagság jutalmazása; Béren kívüli juttatások a költségvetés, a jogszabályok, a szabályzatok figyelembevételével; közlekedési költség térítés; havi gondozói pótlék; havi törzsgárda pótlék; határozott idejű keresetkiegészítés; házasságkötési támogatás; gyermekszületési támogatás; temetési segély.
- Rekreációs szabadság (2-4 nap) biztosítása.
- Közösség fejlesztése (családbarát munkahely; munkahelyen kívüli programok szervezése, csapatépítő tréningek, kirándulások, programok, munkavállalói csoportok közötti versenyek szervezése).

A munkavállalók körében folyamatosan végzünk dolgozói elégedettség méréseket és a kilépő személyek véleményének kérdőíves vizsgálata (exit interjú) alapján az intézmény átgondolja milyen további fejlesztések szükségesek.

A Fővárosi Lakásügynökség célja, hogy megfizethető és biztonságos lakásbérleti lehetőségeket nyújtson budapesti bérlők számára, kiemelt célcsoport a fővárosi közszolgáltatások valamelyikében dolgozó munkatársak.

Megvalósítás:

1. A dolgozói elégedettség mérések mentén intézményi fejlesztések lehetőségének feltárása.
2. A Fővárosi Lakásügynökség fejlesztése.

Monitoring:

1. Lakásügynökség általi bérbeadások száma.
2. Elégedettség mérések.
3. Fluktuáció mértéke.

4.2.3. Nyugdíjasházi lakások

Cél: Nyugdíjasházi lakásokhoz való hozzáférés elősegítése.

Indoklás: Budapest Főváros Önkormányzata tulajdonában 9 nyugdíjasházi lakóépület van, összesen 392 lakással, továbbá a Főváros négy kerületi önkormányzat tulajdonában álló 9 nyugdíjsház egyes lakásaira - összesen 122 kerületi tulajdonú nyugdíjsházi lakásra - bérlőkiválasztási joggal rendelkezik. A Főváros a bérlőkiválasztási joga útján a kerületi önkormányzat tulajdonában lévő nyugdíjsházi lakás bérlőjének személyét határozhatja meg.

Megvalósítás:

1. Fővárosi tulajdonú nyugdíjsházi lakás szociális alapon - részletfizetés lehetőségének biztosításával - történő bérbeadása.

A fővárosi tulajdonú nyugdíjasházi lakások bérbeadásánál elsőbbséget élvezhetnek azok a kérelmezők, akik a kérelmük benyújtását megelőző 1 hónapban átmeneti szálló vagy éjjeli menedékhely ellátottjai voltak, tehát szociális alapon tudnának nyugdíjasházi lakást bérelni *a térítési díj részletfizetési lehetőségének biztosításával*. A lehetőség a Lakásrendelet 2021. február 6. napján hatályba lépett módosításával nyílt meg, elvárt volt az üres, beköltözhető állapotú lakások ilyen módon történő bérbeadása. A Lakásrendelet szerint a 392 lakásból 43 lakást adhatunk szociális alapon bérbe.

2. Fővárosi tulajdonú nyugdíjasházi lakások rekonstrukciója:

- Főváros általi felújítás útján.
- Felújítási kötelezettség a bérlő vállalásával. A nyugdíjasházi lakások bérbeadásánál elsőbbséget élvezhetnek azon kérelmezők is, akik a térítési díj egy összegben történő befizetése mellett a rendeltetésszerű használatra nem alkalmas állapotú lakás saját költségen történő felújítását vállalják, amelybe így a felújítás szakszerű elvégzése után költözhetnek be.

Monitoring: Bérbeadásokkal kapcsolatos statisztikai adatok elemzése, a nyugdíjasházakban élő személyek elégedettségének mérése, eredmények értékelése.

4.2.4. Lakhatási Iroda bevonása az időskorú személyek lakhatási kihívásainak kezelésébe

Cél: A Lakhatási Iroda szolgáltatásait igénybe vevő időskorú, idősödő fővárosi lakosok komplex szociális diagnózisának elkészítése, lakhatási problémájuk azonosítása.

Megvalósítás:

1. Lakhatási Iroda: az ügyfél, lakóhelye alapján illetékes, problémájára adekvát választ nyújtani tudó szervezethez, intézményhez történő becsatornázása, szükség esetén időpont-egyeztetéssel, kíséréssel.
2. Atipikus lakhatási- és racionális lakásgazdálkodási modell kidolgozása, megvalósítása (nagy lakásban egyedül élő, likviditási problémákkal küzdő idős városlakók részére)
3. Adósságkonszolidációban közreműködés.
4. Energetikai tanácsadás.

Monitoring: Lakhatási Iroda szolgáltatásainak adminisztrációja, statisztikai adatok elemzése, ügyfélkörében elégedettség mérése.

4.2.5. Egyéb stratégiákhoz kapcsolódó intézkedések

4.2.5.1. Az időskorú emberek elleni erőszak megelőzése és az áldozatok támogatása

Cél: Az időskorú emberek elleni erőszak megelőzése és az áldozatok támogatása, az idősbántalmazás korai felismerése és az áldozatok segítése érdekében.

Megvalósítás:

A megelőzéshez és az áldozatok támogatásához kapcsolódó feladatok közös megtervezése az idősoththoni helyzetfelmérés és az Idősek Információs Pontján megvalósított szükségletfelmérés eredményeire alapozva kell, hogy megtörténjen.

A Fővárosi stratégia a családon belüli erőszak megelőzéséről és az áldozatok támogatásáról című szakpolitikai dokumentumhoz kapcsolódóan, az alábbi feladatok megvalósítását tervezzük:

1. Saját fenntartású **idősoththonok dolgozóinak képzése** idők elleni erőszak megelőzése, felismerése, áldozatok támogatása témában, ennek fókuszja a családon belüli erőszak, de tágabban az intézményi erőszak is.
2. A szociális ellátást nyújtó intézmények **belső szakmai protokolljainak** kidolgozása a szolgáltatásaikat igénybe vevők áldozattá válásának korai felismerése és az áldozatok számára nyújtott megfelelő védelem biztosítása érdekében.
3. Rendszeresen ismétlődő **előadás/workshop-sorozat** az idők elleni erőszakról **időseknek** (nem csak családon belüli erőszak, hanem pl. „unokázós csalók”, köztéri erőszak, online biztonság, intézményi visszaélések témában is) az idősoththonokban élőknek vagy tágabb célcsoportnak.
4. Az Idősek Információs Pontja működésének keretében egy **önkéntes mentorhálózat kialakításának lehetőségét vizsgáló megelőző felmérés**, az idősbántalmazás korai felismerése és az áldozatok segítése érdekében.
5. **Információs kampány, kiadvány** az idők elleni erőszakról.

Monitoring: Az erőszak áldozataira vonatkozó statisztika nyomon követése. Az idők elleni erőszakra fókuszáló intézményi monitoringterv kidolgozása. Szakmai műhelybeszélgetések száma. Kidolgozott projektterv.

4.2.5.2. Időskorú hajléktalan embereknek nyújtott szolgáltatások fejlesztése

Cél: Időskorú hajléktalan embereknek nyújtott szolgáltatások fejlesztése.

A Fővárosi Önkormányzat által fenntartott intézmények szinte mindegyikében vannak és folyamatosan kerülnek elhelyezésre hajléktalan élethelyzetben lévő személyek. Nagyon eltérő, hogyan tudja az intézmény a beköltözéskor integrálni ezeket az embereket, ugyanakkor vannak előremutató, jó tapasztalatok, amelyek esetében az **egészségügyi ellátás és a mentálhigiénés foglalkozás** hatására sikeres a beillesztés. Ezen jó gyakorlatok megosztása, a beilleszkedés támogatására programok kidolgozása szükséges az Otthon Mindenkinél Fővárosi hajléktalanügyi stratégia célkitűzésének megfelelően.

Megvalósítás:

1. Nyugdíjasházi bérbeadások éjjeli menedékhelyet és átmeneti szállást igénybe vevő idős budapestiek számára.

2. Ápolási-gondozási szükséglettel rendelkező hajléktalan emberek ellátásának fejlesztése.
3. „Lábadozó” típusú férőhelyek kapacitásfejlesztése.
4. Idős, ápolási-gondozási szükséglettel rendelkező hajléktalan emberek időszobai ellátáshoz való hozzáféréseinek segítése.

Monitoring:

Otthon, mindenkinek stratégia beszámolóinak nyomon követése, a fenntartói ellenőrzések kiegészítése a témát érintő kérdésekkel. A hajléktalanellátásból időszobai elhelyezésre vonatkozó statisztikai adatok és a bekerüléssel, valamint beilleszkedéssel kapcsolatos akadályoknak a nyomon követése.

4.2.6. Fővárosi Lakásrezsi-támogatás idős személyek számára

Cél: A Fővárosi Lakásrezsi-támogatás széles körű elérhetővé tétele idős emberek számára

Indokolás: A lakhatással kapcsolatos közműszolgáltatások költségeinek megfizetése folyamatos nehézséget okoz az idős emberek számára. A lakásrezsi-támogatással az alacsony nyugdíjjal rendelkező emberek lakhatásának megtartását segíti a Fővárosi Önkormányzat.

Megvalósítás:

3. Beérkező kérelmek számának folyamatos figyelemmel kísérése.
4. Kapcsolattartás a kerületi ügyfélszolgálatokkal, a lakásrezsi-támogatás minél szélesebb körben történő elérhetővé tétele érdekében.
 - a. A lakásrezsi-támogatás hirdetése a kerületi újságokban.
 - b. A fővárosi hirdetési felületeinek használata a lakásrezsi-támogatás népszerűsítésére.
5. Tapasztalatcsere és fejlesztési lehetőségekről való közös gondolkodás a Hálózat Alapítvány munkatársaival.
6. Rendszeres kommunikáció a Fővárosi lakásrezsi-támogatásról (pl.: plakátok készítése az aktuális támogatási összegekkel)

Monitoring:

1. Az igényléssel és a támogatások finanszírozásával kapcsolatos adatokat tartalmazó táblázat folyamatos vezetése.
2. A költségvetés tervezése kapcsán felvetni a források megteremtésének lehetőségét.

4.2.7. Temetkezési kedvezmények megtartása és fejlesztése

Cél: Temetkezési kedvezmények megtartása, fejlesztése és a temetkezéssel kapcsolatos terhek enyhítése.

A BKM Budapesti Közművek Nonprofit Zrt. és a Fővárosi Önkormányzat elkötelezett annak érdekében, hogy az idősek, és általában a budapesti temetőkre szeretteiket eltemettető

polgárok részére a költségvetési keretek között kedvezményeket biztosítson, illetve a temetőlátogatást egyszerűbbé tegye. Ennek érdekében már kialakított és jól működő rendszerek, folyamatok fenntartása a társaság célja.

Indoklás: A temetkezést érintő ágazati jogszabályok lehetőséget biztosítanak arra, hogy a temetkezési költségek csökkentése érdekében bizonyos kedvezmények érvényesítése megtörténhessen. Ezen felül a BKM Nonprofit Zrt. lehetőséget biztosít arra, hogy a szeretteik későbbi költségeinek enyhítése érdekében előtakarékoskodhassanak az erre fenntartott rendszer keretei között.

Megvalósítás: A jogi környezet az alábbi lehetőségeket biztosítja a temetkezés kapcsán:

1. Újraváltási kedvezmények biztosítása (megváltási ár 90%-a), részletfizetési lehetőség igénybevétele, a jogszabályban rögzített maximális időtávhoz képest rövidebb idejű újraváltás lehetősége (mely értelemszerűen a költségek csökkenésével is jár).
2. Kegyeleti előtakarékoság; A Budapesti Közművek Nonprofit Zrt. BTI Temetkezési Divíziója lehetőséget biztosít, hogy ügyfeleink kortól és egészségi állapottól függetlenül előre még életükben gondoskodhassanak saját temetésükről.
3. A temetőlátogatás megkönnyítése érdekében halottak napján kisbuszos szolgáltatást indít a Társaság.

Monitoring:

A fenti intézkedések megvalósulásának monitorozása a hivatal részéről folyamatos, emellett a társaság a közszolgáltatási szerződése szerinti beszámolóokban és az éves közszolgáltatási beszámolóban tájékoztatást ad a fentiek teljesüléséről.

4.3. Közösségi és kulturális tevékenységek

4.3.1. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK)

Cél: Továbbra is elkötelezett szándék, hogy a FSZEK a szolgáltatásait minden korosztály számára egyenlő eséllyel biztosítsa. A könyvtári szolgáltatások biztosítása mellett a könyvtár központi épülete és tagkönyvtárhálózata alkalmas arra, hogy különböző rendezvényeknek, kluboknak, eseményeknek adjon helyet. A tagintézményekben megvalósuló ingyenes események az idősek számára is kínálnak hasznos és igényes kulturális és szabadidős tevékenységet. A könyvtár folytatja és fenntartja meglévő kedvezményrendszereit, programjait, lehetőség szerint az együttműködő partnerek, megszólítottak körének bővítése mellett.

Megvalósítás:

1. Beiratkozási kedvezmények a jövőben is biztosítottak az alábbiak szerint: a beiratkozási, illetve az adminisztrációs díj fizetése alól mentesülnek a 70 éven felüliek (1997. évi CXL. tv.), illetve 50%-os kedvezmény jár a jogosultság érvényességének idejére a nyugdíjasoknak 70 éves korig.
2. Együttműködés a kerületi önkormányzatokkal az idősekre, nyugdíjasokra érvényes tagsági díj-támogatások területén: folytatják és keresik az együttműködési lehetőségeket a kerületi önkormányzatokkal, a kerületekkel kötött megállapodások alapján a 70. életévét még be nem töltött nyugdíjasokat is további kedvezmények, akár ingyenes beiratkozás illeti meg.
3. Turisztikai célú könyvtárlátogatások: folytatják és lehetőség szerint bővítik a civil szervezetekkel és idős otthonokkal való együttműködésüket, így nyugdíjas könyvklubot, különféle foglalkozásokat, programokat valósítanak meg a tagkönyvtáraik szervezésében, továbbá az FSZEK Használati Szabályzatában rögzítetteknek megfelelően a nyugdíjasok kedvezményes áron vehetnek részt a Wenckheim-palotában és a Központi Könyvtárban szervezett turisztikai célú könyvtárlátogatásokon. Számos témakörben (társasjáték, irodalom, biblioterápia, életmód tanácsadó, internet stb.) szerveznek a könyvtárak nyugdíjasoknak szóló klubokat, programokat, és természetesen a nem csak időseknek meghirdetett kulturális programjaikon is szívesen látják az időseket.
4. A Könyvet Házhoz szolgáltatás további biztosítása, amennyiben lehetséges, a kerületi önkormányzatokkal megkötött együttműködési megállapodások keretében. Ahol erre nincs lehetőség, a Könyvtár ott is megszervezi a szolgáltatást. A Könyvet Házhoz szolgáltatás keretében a könyvtár az idős, beteg, mozgásukban korlátozott, ideiglenesen vagy tartósan otthonukhoz kötött használók számára házhoz szállítja a kölcsönözni kívánt dokumentumokat és szükség szerint a lejátszó eszközöket.
5. Az idősek digitális kompetenciafejlesztése különböző könyvtári programok, tanfolyamok, képzések formájában, a könyvtárosok és az iskolai közösségi szolgálatos diákok bevonásával. A könyvtár két évtizede elkötelezetten szervezi alapfokú számítógép és internet-használati képzéseit, ebbe egyre nagyobb számban kívánnak bevonni közösségi szolgálatos diákokat.

6. Folyamatosan nyújtott és igénybe vett szolgáltatás – különösen a kerületi könyvtárakban – az e-kormányzati ügyekben való segítségnyújtás, hivatalos ügyintézés, önkormányzati pályázatok lekérése és feltöltése, nyomtatás, ügyfélkapu regisztráció, időpontfoglalás, felnőttképzésbe jelentkezés, adatbázis használat.
7. Időseknek szóló klubok szervezése, működtetése a könyvtárakban.
8. Együttműködés nyugdíjas otthonokkal, szervezetekkel: programok befogadása, közös programok szervezése.
9. A Magyar Telekommal kötött megállapodás által létrejött Netrevalók program meghosszabbítása mellett elkötelezettek, hiszen ennek keretében középiskolás önkéntes fiatalok segítségével havi rendszerességgel tudnak időseknek személyre szabott, ingyenes digitális foglalkozásokat tartani. A foglalkozások jelenleg az FSZEK 26 kijelölt könyvtárában érhetők el, az intézmény tervei között szerepel, hogy a program fenntartása mellett újabb tagkönyvtárakban is elérhető legyen a szolgáltatás, ezzel is biztosítva a szélesebb körű fővárosi elérést.

Monitoring: A feladatok teljesítése az intézmény éves beszámolója alapján követhető.

4.3.2. Budapesti Történeti Múzeum

Cél: Fontos feladat, hogy a múzeum valamennyi korosztály számára befogadhatóvá tegye tárlatait, így tagintézményeiben az adott helyszín profiljához és lehetőségeihez igazítva a szokásos múzeumi belépődíj kedvezmény mellett külön figyelmet fordít arra, hogy az idősebb korosztály számára is nyújtson olyan lehetőségeket, amelyek tartalmas kulturális együttlétre adnak alkalmat. Ennek megfelelően cél a meglévő kedvezményrendszerek, programok, fenntartása és lehetőség szerint az együttműködő partnerek, megszólítottak körének bővítése.

Megvalósítás:

1. Kapcsolatfelvétel további nyugdíjas szervezetekkel, a meglévő kapcsolatok ápolása.
2. Konkrét programjaik körében a BTM Kiscelli Múzeumban hétköznapi délelőtti időpontban heti rendszerességgel állandó vezetéseket terveznek meghirdetni, ahová elsősorban az időskorúakat várják.
3. A BTM Vármúzeum célzottan nyugdíjas szervezetek és klubok, otthonok számára várostörténeti sétákat, ingyenes sétahétfégeket és tárlatvezetéseket szervez a jövőben is.
4. A BTM Aquincumi Múzeumban a megkezdett AnticCafé - Ismeretterjesztő klubdelutánok szervezése aktív időskorúak számára minden hónap első csütörtöki napján márciustól decemberig (nyári hónapok kivételével).
5. A BTM Budapest Galériában a megkezdett EGYÜTT LENNI JÓ! - óvodásoknak és nyugdíjasházak lakóinak szóló intergenerációs programsorozat folytatása.

Monitoring: A feladatok teljesítése az intézmény éves beszámolója alapján követhető.

4.3.3. A Fővárosi Önkormányzat színházai

Cél: A fővárosi színházak színes programkínálatában minden korosztály megtalálja a neki szóló előadásokat. Cél az idők számára a jegy- és bérletkedvezmények fenntartása, a célcsoport igényeit figyelembe vevő műsorrend és programok megvalósítása.

Megvalósítás:

1. Jegy- és bérletkedvezmények kidolgozása (színházanként eltérő mértékben).
2. Esélyegyenlőség, egyenlő hozzáférés, délutáni- koraesti előadások műsorra tűzése a korosztály biztonsági szempontjaira figyelemmel.
3. Nyitottság a generációs párbeszédre, közösségkapcsolat nyugdíjas szervezetekkel, nyílt próbák, vagy nyilvános főpróbák. A színházak közönségkapcsolati rendszerét továbbra is nyitottság jellemzi: kapcsolatot tartanak fenn nyugdíjas szervezetekkel, klubokkal, pedagógusközösségekkel. Nyílt próbáik, nyilvános főpróbáik látogatói nagy számban az idősebb generációból kerülnek ki. Eltérő intenzitással, de kifejezetten időseknek szervezett kísérelő programokkal is bővítik közösségkapcsolati rendszerüket.

Monitoring: A feladatok teljesítése az intézmény éves beszámolója alapján követhető.

4.3.4. Budapesti Fesztiválzenekar (BFZ)

Cél: Ingyenes koncertek megtartása fővárosi idősoththonokban, ezzel segítve az idők mentális egészségének fenntartását.

Megvalósítás:

A Fővárosi Önkormányzattal kötött közszolgáltatási szerződésében foglaltak alapján folytatják a fővárosi fenntartású/tulajdonú idősoththonokkal való együttműködést, a „Közösségi hét” programja keretében legalább évi 10 db koncertet tartanak különböző intézményekben.

Monitoring: A feladatok teljesítése a zenekar éves beszámolója alapján követhető.

4.3.5. Budapest Film Zrt.

Cél: Jegyár kedvezmények fenntartása az időskorúak számára, mellyel a Budapest Film Zrt. üzemeltetésében lévő filmszínházakban a nyugdíjaskorúak számára is elérhető kikapcsolódást nyújtunk.

Megvalósítás:

A mozinként eltérő, átlagosan 20-23%-os kedvezményes jegy biztosítása az időskorúaknak, ennek megfelelően valamennyi mozijában, beleértve az art mozikat is a kedvezményrendszer kidolgozása.

Monitoring: A feladat teljesítése a társaság éves beszámolója alapján követhető.

4.3.6. Fővárosi Állat- és Növénykert (FÁNK)

Cél: A belépőjegy- és bérletár kedvezmények, programok fenntartása a szépkorú látogatók részére.

Megvalósítás:

1. A gyakorlatban a felnőttjegy árából körülbelül 30%-os kedvezmény biztosítását jelenti a nyugdíjasok számára, ezen kívül tervek szerint bevezetik a nagyszülő-unoka bérlet megvásárlásának lehetőségét.
2. Az intézmény folytatja Nyugdíjas ős programját: az ősszel meghirdetett szezonális akció során a nyugdíjas normál jegy árából további kedvezményt kapnak a látogatók, a konkrét összeg az adott évi jegyárképzéshez viszonyítva kerül majd meghatározásra. Ebben az időszakban a betérő vendégek általában a helyi büfékben is további kedvezményt kapnak.
3. Saját időskorú munkavállalóikra is figyel az intézmény, amikor megszervezi a nyugdíjas kollégák visszafoglalkoztatását nyugdíjas szövetkezeten keresztül, illetve nehéz fizikai munkakörben dolgozó idős munkavállalóit kisebb megterheléssel járó munkakörbe helyezi.

Monitoring: A feladatok teljesítése az intézmény éves beszámolója alapján követhető.

4.3.7. Budapesti Művelődési Központ (BMK)

Cél: A BMK időügyi tevékenységének fő célja az időskori elmagányosodás, elszigetelődés mérséklése, az aktív és minőségi időskor elérésének segítése.

Megvalósítás:

A megvalósítás során a következő tematikák köré tervezik programjaikat: egészségmegőrzés, táplálkozás, mentális egészség, fizikai jóllét, környezettudatosság, fenntarthatóság, intergenerációs projektek, közösségépítés, részvételiség, egész életen át tartó tanulás, igényes, tartalmas szabadidő eltöltés.

További céljuk a meglévő együttműködő partneri kör bővítése, közösségek mentorálása.

A budapesti közművelődési intézmények, szervezetek időügyi programjainak, jó gyakorlatainak összegyűjtése, továbbfejlesztése, megosztása. Felkérésre a BMK közreműködik olyan módszertan kidolgozásában, amelyben aktív időskorú emberek számára lehetővé teszi, hogy önkéntes gyermekfelügyeleti munkát vállaljanak családoknál. Az intézmény a képzés előkészítése, akkreditálása és a közreműködők felkérése, koordinálása terén tud a Főváros partnere lenni.

Módszertani központként képzések, nyitott egyetem, előadások, szakmai napok, konferenciák, workshopok formájában szervez rendezvényeket többek között időügyi témákban. Továbbra is részt vesz klubszerű foglalkozások, közösségi, szabadidős programok (kulturális, sport stb.) megszervezésében.

Monitoring: A feladatok teljesítése az intézmény éves beszámolója alapján követhető.

4.3.8. Budapest Főváros Levéltára (BFL)

Cél: Az idősebb korcsoport számára levéltári séták, előadások, családkutatás, levéltári andragógiai programok szervezése, ezzel az élethosszig tartó tanulás jegyében az időskorúak számára is elérhetővé téve az élményalapú tudásbővítést.

Megvalósítás:

1. Nyugdíjas csoportok, szervezetek részére levéltári séták biztosítása, lehetőség a levéltári rendezvényeken való részvételre.
2. A családfakutatás és fiataloknak kidolgozott levéltári andragógiai foglalkozások átdolgozása az időskorúak számára.
3. A levéltár-pedagógiai foglalkozásoknak nagy hagyománya van a BFL-ben: az élménypedagógia eszközeivel a tárgyi emlékek bemutatása, a levéltárban őrzött eredeti anyagokkal való találkozás érzelmi többletet ad a források megismeréséhez. A levéltári sétákon, az épület bejárása során a nyilvános terek, kutatótermek, szakkönyvtár bemutatásán túl a látogatók megtekinthetik a nagyközönség elől máskor elzárt iratórzk raktárakat, betekintést nyerhetnek a restaurátorok munkájába, a digitalizáció folyamatába.
4. A látogatások során az érdeklődők megismerkedhetnek a családfakutatás módszereivel, nehézségeivel és érdekességeivel.

Monitoring: A feladatok teljesítése az intézmény éves beszámolója alapján követhető.

4.3.9. Sportágazat

4.3.9.1. Zöld Recept Program/Mozgás receptre

Cél: Zöld Recept/Mozgás receptre program kiterjesztése Budapest 23 kerületére, melynek keretében fizikai aktivitást ír fel receptre a kerületi háziorvos, a krónikus betegségek gyógyítására, enyhítésére. A XII. kerületben pilot programként működő rendszer. A Fővárosi Önkormányzat célja, a program fővárosi szintű kiterjesztése. Szükséges a jogi keret megalkotása, valamint egyeztetések megkezdése a különböző sporthelyszínek használatával és sportszakemberek megbízásával összefüggésben.

Megvalósítás:

Budapest Főváros Önkormányzata ernyő szervezatként jelenjen meg a programban, összefogva a 23 kerületet. Fel kell mérni a kerületek erőforrásait és megoldási javaslatokat tenni a program kialakítására vonatkozóan kerületenként. Célunk, hogy a Mozgás Receptre program erőforrásait felhasználva, egyedi, Budapest specifikus programot alakítsunk ki, kerületenkénti egyedi megnevezéssel és a 39 budapesti sportszövetség bevonásával. Törekedni kell a Budapesti Sportszolgáltató Központ Nkft. és a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló sportlétesítmények/gyógyfürdők közös programcsomagjának kialakítására.

Monitoring:

A háziorvosok bevonásával a kontrollvizsgálatokon történő megjelenés alkalmával a fittségi mutatók változása következtében lesz mérhető az adott személy állapota. A sportlétesítményekben/edzéseken/sportprogramokon való részvételi arány egy applikáció segítségével lesz nyomon követhető.

4.3.9.2. Sportesemény naptár létrehozása az idősek számára

Cél: Sportesemény naptár létrehozása az idősek számára, valamint a sportnaplár kerületi önkormányzatokon, egészségfejlesztési irodákon és civil szervezeteken keresztül meghirdetése, továbbá a budapest.hu - Aktív Budapest aloldalon történő naptár megjelenítés és ennek folyamatos aktualizálása.

Minden évben elkészítjük a közösen szerkeszthető sportesemény naptárt, melyet a kerületi sportreferensekkel, budapesti sportszövetségekkel közösen hozunk létre. Ebből kiemelésre kerülnek a szenior korosztályt érintő sportprogramok.

Megvalósítás:

Létrehozásra kerül egy Microsoft Teams felület, melyen keresztül közösen szerkeszthető dokumentum útján kerülhet kialakításra és folyamatos frissítésre a sportesemény naptár. A 2025. évi Fővárosi Sportesemény naptár törzs-tartalma minden év március végére véglegesítésre kerül.

Monitoring:

Az Aktív Budapest munkacsoport adott évi utolsó ülésén, beszámolók kerülnek bekérésre a sportnaplárban feltüntetett eseményekről, valamint megbeszélésre kerülnek a lebonyolítás részletei, az események fejlesztési lehetőségei.

4.3.9.3. Masters és Szenior bajnokságok

Cél: Fővárosi Önkormányzat aktív segítségnyújtása azon sportszervezetek részére, melyek a szenior célcsoport számára szerveznek sporteseményeket, programokat Budapesten. A Fővárosi Önkormányzat kommunikációs segítségnyújtása (Aktív Budapest aloldalon történő megjelenítés)

A BSK Nkft. megvalósítási tanulmányt készít a - Budapest Sportegyesület - létrehozásával kapcsolatosan, melynek székhelye a Margitszigeti Atlétikai Centrum.

Megvalósítás:

A sportról szóló 2004. évi I. törvény 55. § (3) bekezdés a) és c) pontja, valamint Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének a sportról szóló 7/2019. (II.14.) önkormányzati rendelete 2. § a) és c) pontja értelmében a Fővárosi Önkormányzat segíti a területén tevékenykedő sportszövetségek működésének alapvető feltételeit és közreműködik azok biztosításában, valamint segíti, támogatást és szakmai segítséget nyújt a sportági és iskolai területi versenyrendszerek kialakításához, szenior sporteseményekhez, illetve az e körbe tartozó sportrendezvények lebonyolításához.

A budapesti területi szövetségek (39 db) tevékenységének meghatározó százaléka gyermek- és ifjúsági sport, szabadidősport, valamint szenior sport, mely területek kiemelt jelentőséggel bírnak a főváros támogatási politikáját illetően. Az alábbi sportágakban terveznek és bonyolítanak le szenior korosztályt érintő sportversenyeket: atlétika, asztalitenisz, bűvár, élet és vízimentők, evezés, íjászat, kajak-kenu, sportlövészet, súlyemelés, tájfutás, tenisz, tollaslabda, triatlon, sakk, vívás, vízilabda.

A Budapest Sportegyesület megvalósítására vonatkozóan megvizsgálja a BSK Nkft. a szenior sportolókra vonatkozó feltételeket és lehetőségeket.

Monitoring: A sportági szakszövetségek és sportszövetségek által lebonyolított sportesemények folyamatos nyomon követése.

4.3.9.4. Szabadidősport egyesületek szenior önkéntes programjainak működtetése

Cél: A szabadidősport egyesületeknek kiemelt szerepük van az idősök bevonásában és sporteseményeken való önkéntesség ösztönzésében. Cél a nyugdíjas érdeklődők bevonása a sportágak kipróbálásába, valamint az együttműködések kibővítése.

Megvalósítás:

A rendezvények jellegétől függően vonják be a nyugdíjas érdeklődőket a sportágak kipróbálásába.

Szeretnénk több nyugdíjas klubot megszólítani és felhívni a figyelmet az önkéntesség lehetőségére, ezt úgy érnénk el, hogy összekötjük a sportszervezeteket és az idős klubokat.

Minden sporteseményen a nyugdíjasok önkéntes/társadalmi munkában végzik a feladatot, nagy lelkesedéssel és feladattudattal segítik a szervezők munkáját. Többszörös túljelentkezés van az események lebonyolítási feladataira.

Monitoring:

Az Aktív Budapest Munkacsoport Időügyi Divíziójának ülésein megtárgyalja, hogy mely eseményeken van lehetősége a nyugdíjasoknak önkénteskedni, valamint ellenőrzésre kerülnek a megvalósult önkéntes bevonások.

4.3.9.5. Jó gyakorlatok megosztása

Cél: Az „Aktív Budapest” munkacsoporton belül működő Szenior Divízió évente legalább kétszer megtartja a szakmai ülését. A sportszakmai vezetők, kerületi sportreferensek, az egészségfejlesztési irodák és az idős klubok közös célja a bevált módszerek összegyűjtése és megosztása, valamint szakmai feladatok megvitatása, véleményezése, és javaslatok megtétele.

Megvalósítás (Tervezett témajavaslatok):

1. Felvetésre került problémák megoldási javaslatainak bemutatása.
2. Kerületi sportreferensek és időügyi referensek közös fórumának kialakítása.
3. További kapcsolódási lehetőségek elősegítése.

4. Munkacsoport tagok témajavaslatának előterjesztése a Szenior Divízió munkacsoporti ülésekre.

Monitoring: Javaslattervő fórumként működik a Szenior Divízió, így mindig az aktuális témával foglalkoznak a munkacsoporti tagokkal.

- 4.3.9.6. A budapesti kerületekben működő szenior mozgás programokra való ösztönzés, valamint a kerületekkel történő folyamatos kapcsolattartás

Cél: A budapesti kerületekben működő, nagy létszámban futó szenior mozgás programokra való ösztönzés, valamint a kerületekkel történő folyamatos kapcsolattartás az ingyenes heti rendszerességű sportprogramok működéséről: szenior torna, kímélő torna, nordic walking, szenior tánc, jóga, vízi torna.

Megvalósítás:

Az Aktív Budapest munkacsoport tagjai között szerepelnek a budapesti sportszövetségek, kerületi sportreferensek és további civil szervezetek. A munkacsoporton belül létrehozásra került a Szenior Divízió, mely célul tűzte ki a budapesti idős/szenior/nyugdíjas korú lakosainak egészségtudatosabbá, aktívabbá tételét. Ezt a kerületi szinten működő ingyenes sportprogramokra való mozgósításával tenné. A Fővárosi Önkormányzat a Zöld Recept program előmozdításával segítené a folyamat sikerességét.

Monitoring:

Az adott év végi beszámolóban fővárosi kerületek bemutatják a szenior sportprogramjaikat, valamint a programon való részvételi számadatokat.

- 4.3.9.7. Kedvezményrendszer: kedvezményes jegy- és bérletár biztosítása a nyugdíjasok számára

Cél: Kedvezményes, vagy ingyenes jegyek/ bérletek/ idősávok biztosítása szépkorú látogatók részére, a BSK Nkft. működtetésében álló Városligeti Műjégpálya, és a Margitszigeti Atlétikai Centrum, valamint a Monspart Sarolta Futókör esetében.

Megvalósítás: kedvezményrendszer kidolgozása/aktualizálása a BSK Nkft. által működtetett valamennyi sportlétesítmény használatára vonatkozóan nyugdíjasok számára.

Monitoring: A BSK Nkft. árszabás gyakorlatának ellenőrzése, a szakmai ellenőrzést végző szervezeti egység által.

4.3.10. Intergenerációs kapcsolatok bővítése

4.3.10.1. „Nagyszülők napja” program

Cél: A „Nagyszülők napjának” megrendezése a Fővárosi Önkormányzat fenntartásában álló óvodákban. Cél a gyerekek és nyugdíjasok közötti interakciók elősegítése, generációs hidak építése, egymás támogatása és közös élmények szerzése.

Megvalósítás: Fontos, hogy az intézmények megfelelően előkészüljenek a két generáció igényeinek összehangolására. Szükséges konzultálni a Fővárosi Önkormányzat óvodáinak vezetőivel és a helyi nyugdíjasotthonokkal, annak érdekében, hogy meghatározásra kerüljenek a közös programok céljai, (pl. közös foglalkozások, kézműves tevékenység, mesélés, játékok). Képzett önkéntesek és szakemberek (pedagógusok, szociális munkások) biztosítása a programok lebonyolításához.

Ezen túl az óvodák közreműködő partnerek lehetnek egy olyan program megvalósításában, amely aktív, idős korú emberek számára lehetővé teszi, hogy önkéntes gyermekfelügyeleti munkát vállaljanak családoknál. A program módszertani kidolgozása és akkreditáció után a fővárosi óvodákban pilot projektként megvalósítható a program.

Monitoring: Az óvodák éves beszámolót készítenek a megvalósított eseményekről.

4.3.10.2. Közösségi szolgálat

Cél: Az 50 órás közösségi szolgálat teljesítése, amely során a fiatalok bevonhatóak az idősek segítésébe.

Megvalósítás: Összefoglaló tájékoztató készítése és negyedévenkénti frissítése az 50 órás közösségi szolgálati lehetőségekről (a Főpolgármesteri Hivatalban meghirdetett alkalmakon kívül, a fővárosi cégek, intézmények, civil szervezetek, kerületek bevonásával). A későbbiekben ezen online felület fejlesztése indokolt, átlátható, és könnyen kereshető naptár-funkcióra a budapest.hu Fiatal Budapest aloldalán.

Monitoring: Az eseményszervezők jelenléti íven vezessék a közösségi szolgálatban résztvevőket, mely útján a jövőben nyomon követhető a létszámuk változása, ebből kimutatás készíthető és ezt követően kiterjesztésre kerülhet akár több eseményre is.

4.3.11. Közösségi költségvetés innovációközpontú fejlesztése

Cél: A fővárosi közösségi költségvetés elmúlt 4 évének fővárosi szinten értelmezhető hatását jelenleg egy hatástanulmány keretein belül vizsgáljuk. Felmérjük, hogy a programon milyen változtatások szükségesek, valamint milyen további eszközök, erőforrások bevonása szükséges ahhoz, hogy ott **továbbra is rendszeresen valósulhassanak meg az időskori jóllétet célzó projektek**, mint például az időotthonokban rendezett állatterápiás foglalkozások sorozata, vagy a „Közös gyerek-nyugdíjas napközi” program. A későbbiekben szorosabban

nyomon követjük az ilyen jellegű programokkal kapcsolatos elégedettséget, valamint a **FIT-en keresztül népszerűsítjük a közösségi költségvetés intézményét** az idősök körében is.

Megvalósítás:

1. A Fővárosi Közgyűlés döntésének értelmében a közösségi költségvetés koncepciójával kapcsolatos további munka a Klímavédelmi, Közlekedési és Városfejlesztési Bizottságban, valamint az Emberi Erőforrások Bizottságában. Ennek lezárását követően előterjesztés készítése a Fővárosi Közgyűlés ülésére a felülvizsgált koncepcióról.
2. A döntést követően az ötletpályázat ennek megfelelő kiírása.

Monitoring:

1. A koncepció testületi megtárgyalása.
2. A közösségi költségvetés következő ciklusára vonatkozó ötletpályázat kiírása.
3. A beadott ötletek, a szavazólapra került ötletek és a nyertes ötletek jellemzőinek vizsgálata.
4. A megvalósítás alatt álló ötletek végrehajtásának szigorú nyomon követése, ennek érvényesítése a hivatali folyamatokban.

4.3.12. Önkéntes munkát végző fővárosi idősügyi szervezetekkel való együttműködés támogatása

Cél: A jelenleg is meglévő együttműködések formai keretének megteremtése, önkéntesek tapasztalati tudásának hasznosítása, Szenior Tudásbank létrehozása.

Indokolás: Fővárosi Idősügyi Szervezetekkel (pl: az Önkéntes Központ Alapítvány, a TESZÜNK Szenior Önkéntes Klub, vagy az Életet az Éveknek nyugdíjas szervezet) együttműködési megállapodás megkötése. Érdemes felmérni, hogy az IIP-n kívül a Budapest család további tagjai közül melyek nyitottak szenior önkéntesek fogadására, amennyiben nyitottak az együttműködés kialakításában közreműködés. Továbbá felmérni az önkéntesek szakmai, tapasztalati tudásának hasznosítási lehetőségeit, ami egyaránt szolgálja a tudásukat hasznosítani kívánó nyugdíjasokat és az ő tudásukat hasznosítani tudó fiatalabb generációt.

Megvalósítás:

1. Együttműködési megállapodás előkészítése fokozott figyelemmel az adatkezelésekre.
2. Az együttműködési megállapodások egyeztetése a Hivatalon belül (vezetőkkel, adatvédelmi tisztviselővel).
3. A szervezetekkel egyeztetni az Együttműködési megállapodások kereteit.
4. Az Idősök Információs Pontja elkötelezett az intergenerációs kapcsolatok erősítése mellett, ezért létrehozuk a **Szenior Tudásbankot**, egy olyan **innovatív online felületet**, amely lehetőséget biztosít az idősebb generáció tudásának és tapasztalatainak megosztására. E platform célja, hogy összekapcsolja a tudást nyújtó idősöket a fiatalokkal, akik érdeklődnek a tanulás és fejlődés iránt. A Szenior Tudásbank révén a fiatalok értékes információkat, készségeket és életvezetési tanácsokat kaphatnak,

miközben az idősök aktívan bemutatathatják tapasztalataikat, így mindkét generáció gazdagabbá válik a kölcsönös tanulás és megértés által.

Monitoring:

1. Együttműködési megbeszélések száma.
2. Együttműködési megállapodások száma.
3. Szenior Tudásbank felületén történő feltöltések száma.

4.3.13. Önkéntes munka lehetőségének vizsgálata az Önkormányzat (Budapest család) aktív és nyugdíjba vonult munkavállalói esetében

Cél: Megvizsgálni annak lehetőségét, hogy az önkéntes munkába miként lehetne bevonni az Önkormányzat, illetve a Budapest család aktív és nyugdíjba vonult munkatársait.

Indoklás: A Fővárosban tevékenykedő Idősügyi Szervezetek tájékoztatása szerint kapacitáshiány miatt az Önkéntes Központ Alapítvány Idősök Barátai Program keretében működő támogatói szolgáltatást nem tudja teljes egészében minden - főként magányosan élő - időskorú rászoruló igénybe venni.

Megvalósítás:

1. Felvenni a kapcsolatot az Önkéntes Központ Alapítvánnyal annak érdekében, hogy pontosan felmérjük, milyen formában igényelnék a segítő közreműködésünket.
2. Felmérni annak lehetőségét, hogy az Önkormányzaton, illetve a Budapest családon belül ki tudna vállalni heti rendszerességgel ilyen 1-2 óra önkéntes munkát.

Monitoring:

1. Szakmai együttműködés, egyeztetések, önkéntesink visszajelzései alapján a rendszer finomhangolása.
2. Önkéntes munkával töltött idő nyilvántartása.

4.3.14. Minden sors számít – egyéni és kollektív emlékezet kutatása Budapesten

Cél: Az 1960-as évek óta a történetírás fokozott figyelemmel fordul a hétköznapi élettörténetek, mikrotörténelem felé. Az egyéni és kollektív emlékezet kutatása szintén a történeti érdeklődés középpontjába van és elvként jelenik meg, hogy minden emberi életútnak nyomot kell hagynia, minden megélt emberi sor a kulturális örökség része. A kutatás módszertana: oral history, fókuszcsoporthoz beszélgetés, memoár-író szemináriumok szervezése. A kutatás célja kettős, egyrészt a kollektív emlékezet közös megalkotása a budapesti idős emberek elmondásai alapján, másrészt a megkérdezett személyek mentális-pszichés állapotának támogatása, a társadalmilag hasznos tevékenység erősítése, az

elszigeteltség csökkentése. A kutatás eredményeinek disszeminálása konferenciák, kiállítás, publikációk formájában tervezett.

Indoklás: Az 1960-as évek óta a történetírás fokozott figyelemmel fordul a hétköznapi élettörténetek felé (mikrotörténelem, a hétköznapi élet története), az elmúlt évtizedekben divatos irányzattá vált a biográfia-írás és az ún. ego-dokumentumok (naplók, visszaemlékezések, levelezések, stb.) gyűjtése, kiadása.

Az egyéni és kollektív emlékezet kutatása szintén a történeti érdeklődés középpontjába került. Ugyanakkor a történetírás mindeddig nem tett kísérletet arra, hogy a kollektív nyomokat teljes körűvé fejlessze, azaz elvként fogalmazza meg: minden emberi életútnak nyomot kell hagynia. Másképpen fogalmazva az oral history (elbeszélte történelem), interjúzás, csoportos interjúzás, memoár-írás, stb. módszerekkel minden emberi élet emlékezetét előre meghatározott elvek mentén el kell készíteni, szervezett módon összegyűjteni, tárolni, rendezni, feldolgozni. Az egyes emberek emlékezetét, a megélt (elszenvedett) sorsokat az egyetemes kulturális örökség részeként kell értelmezni.

Ezt az elvet javasoljuk beépíteni a Fővárosi Idősügyi Stratégiába úgy, hogy intézmények (pl. ELTE Történeti Intézet, Szociológiai Intézet, Médiaintézet, Budapest Főváros Levéltára, stb.) bevonásával indítsunk egy projektet a budapesti idősök körében ennek gyakorlati megvalósítására.

A projektet ajánlanánk az UNESCO-nak azzal, hogy a megélt emberi sors legyen a kulturális örökség része. Az adatbázis a jövő társadalomtudományos kutatásai számára meghatározó jelentőségű lehetne, ugyanakkor a megkérdezett/megszólaltatott idősök számára is hatalmas pszichológiai jelentőséggel bírna azt üzenve: ők is számítanak, ők is fontosak.

A tevékenység célja:

1. Támogatja az idős emberek mentális-pszichés állapotát, azzal, hogy interjúzásban, memoárírásban vesznek részt, azaz értelmes, társadalmilag hasznos munkát végeznek.
2. Csökkenti az elszigeteltség, magányosság érzését, a munkát kortársakkal együtt végzik.
3. A dokumentálás, adatgyűjtés későbbi társadalomtudományi-történeti kutatások tárgya lehet.
4. A kollektív emlékezet közös megalkotása budapesti identitást teremtet-erősít.
5. A projekt helyi társadalmi és szélesebb társadalmi szolidaritás kialakítására alkalmas.
6. Pilot projektről van szó, Budapest példát teremthet más települések számára.

Megvalósítás:

1. Kutatás tervezése közösen idős emberekkel és együttműködő partnerekkel;
2. Kutatás lebonyolítása: fókuszcsoportos beszélgetések, interjúk, memoár-író szemináriumok szervezése, megindítása; a munka folyamatos, folyamatosan lehet csatlakozni;
3. Disszeminációs kiállítás és konferencia.

Monitoring:

1. Az elkészült interjúk, beszélgetések száma.
2. Kutatási beszámoló.
3. Konferencia programja, résztvevők száma.
4. Kiállítási anyag a kutatás eredményeiből.
5. Publikációk száma.

4.4. Infrastruktúra fejlesztése és zöldpolitika

4.4.1. Épületenergetikai felújítások, különös tekintettel az energiahatékonyságra és energiamegtakarításokra az intézményeinkben

4.4.1.1. Épületenergetikai adatbázis, szervízkönyv és felújítási útlevel

Cél: A korábbi stratégiában megfogalmazott, idősoththonok rekonstrukciós programjának bővítése célkitűzés kapcsán a Budapest Főváros Első Energiacsomagjának elfogadásáról szóló 692/2022.(08.31.) számú Fővárosi Közgyűlési határozatnak megfelelően elkészített az ingatlanállomány műszaki és energetikai adatainak nyilvántartására szolgáló adatbázis fejlesztése, energiafogyasztási adatok monitoringja, döntéstámogató dokumentumok elkészítése (szervízkönyv, felújítási útlevel).

Indoklás:

Jelenleg az épületenergetikai adatbázis negyedéves lekérdezéssel működik. Az adatszolgáltatás során a fogyasztási adatok havi bontásban jelennek meg. Az adatbázisban a szociális és kulturális ágazat kb. 150 telephely 250 épületét érintő - beleértve az idősoththonokat, nyugdíjasházakat és a lakásállományt – az egyes épületek műszaki és energetikai állapota, valamint az energiahatékonyság szempontjából releváns tervezett beavatkozások jelennek meg.

A szükséges fejlesztések azonosításához a leginkább kritikus, energiafelhasználás szempontjából jelentős építmények esetében épületenergetikai szakértő bevonásával helyszíni felmérésre alapozott szakértői vélemények készítése tervezett a jövőben is.

Megvalósítás:

1. Fogyasztási adatok monitoringja, elemzése
 - Adatminőség javítása a tényleges fogyasztási adatok fegyelmezett kitöltése révén.
 - A távleolvasott fogyasztási adatok esetében a 15 perces adatokra alapozva, illetve hagyományos mérőóránál a napi adatbevitel lehetőségének vizsgálata.
 - Szolgáltatótól tényadatok beszerzése.
2. Szükséges fejlesztések azonosításához a leginkább kritikus épületek azonosítása.
 - Épületenergetikai adatbázis adatminőségének javítása az épületek valós műszaki állapota és elvégzett beruházási adatainak fegyelmezett kitöltése révén.
 - Épületenergetikai szakértő bevonásával helyszíni felmérésre alapozott szakértői vélemények, dokumentációk, energetikai felülvizsgálat készítése.
 - Épületdiagnosztikai felmérések és műszaki dokumentációk készítése, műszeres segítséggel (hőkamera).
3. Döntéstámogató dokumentumok elkészítése (szervízkönyv, felújítási útlevel).
 - Az épületenergetikai adatbázis műszaki adattartalma, fogyasztási adatai, valamint a helyszíni felmérések és szakértői vélemények alapján a szükséges

beruházások előmozdítása érdekében épületenként „szervizkönyv” és „felújítási útleve” elkészítése.

- A szükséges fejlesztésekre a felmérések alapján rövid és középtávú javaslat készítése.

Monitoring

1. Fogyasztási adatok monitoringja, elemzése.
 - Helytelenül megadott fogyasztási tényadatok darabszámának csökkenése.
 - Negyedéves elemzések darabszáma.
2. Szükséges fejlesztések azonosítása.
 - Helytelenül vagy hiányosan megadott adatok darabszámának csökkenése.
 - Helyszíni felméréssel alátámasztott szakvélemények, dokumentációk, energetikai felülvizsgálatok darabszáma.
 - Saját erőforrásból történt épületdiagnosztikai felmérések darabszáma.
3. Döntéstámogató dokumentumok elkészítése.
 - „Szervizkönyv” és „felújítási útleve” darabszáma, érintett épületek száma.
 - Épületenkénti rövid és középtávú javaslatok darabszáma, érintett épületek száma.

4.4.1.2. Idősoththonok nyári túlmelegedésének vizsgálata, passzív épülethűtés lehetőségeinek azonosítása

Kifejezetten a klímaváltozás hatásai következtében a szélsőséges időjárási esetek, így különösen a hőhullámok egyre jelentősebb egészségügyi hatását enyhítő kézzelfogható projektek megvalósítása és általános környezetbe való adaptálása érdekében a 2024/2025. évi Budapest Ösztöndíjprogram keretében elindult az „Idősoththonok nyári felmelegedésének vizsgálatával összefüggésben, passzív épülethűtés lehetőségeinek feltárása” című program.

A veszélyeztetett körbe tartozó használók (így az idős embereken kívül a gyermekek ellátását végző intézmények) esetében a gépi hűtés helyett építészeti eszközökkel megoldott passzív épülethűtés, az ehhez szükséges vizsgálati módszertan, monitoring, épülettípológia alapú azonosítási lehetőség kidolgozása és intézkedési javaslatok megfogalmazása történik meg az Ösztöndíjprogram keretében.

Ezt követően az Ösztöndíjprogram végeredményének felhasználásával önálló beszerzés keretében kívánjuk folytatni – elsősorban a szociális ágazat ingatlanállománya tekintetében – az épületek nyári hőterhelésével és túlmelegedésével összefüggésben megkezdett munkát.

Cél: Az idősoththonok nyári túlmelegedésének csökkentése passzív hűtési megoldások alkalmazásával, az idősök egészségének és komfortérzetének megőrzése érdekében a klímaváltozás hatásainak mérséklése mellett.

Indoklás:

1. Az időssek különösen veszélyeztetettek a hőség által:
 - Az idős emberek hőháztartása kevésbé hatékony, és gyakran vannak jelen krónikus betegségek, amelyek tovább növelik a hőstressz kockázatát.
 - A hőhullámok okozta halálozási arány az idősök körében a legmagasabb.
2. A klímaváltozás fokozza a problémát:
 - A nyári hónapokban egyre gyakoribbak a hőhullámok, magasabb a napi középhőmérséklet, és hosszabbak a hőstresszrel járó időszakok.
 - Az épületállomány többsége nem készült fel a nyári extrém hőterhelésre – különösen igaz ez a régebben épült időszakosotthonokra.
3. Passzív hűtési megoldások költséghatékonyak és fenntarthatók:
 - Árnyékolás, átszellőztetés optimalizálása, növények ültetése (zöldhomlokzat, zöldtető), világos tetőszínek stb. – alacsony energiaigényű beavatkozások, hosszú távon fenntartható megoldások.
 - Ezek a megoldások ráadásul növelik az épületek komfortját és csökkentik az üzemeltetési költségeket.
 -

Megvalósítás:

1. Helyzetelemzés és épületdiagnosztika:
 - Meglévő időszakosotthonok építészeti, műszaki és környezeti adottságainak felmérése (tájolás, szigetelés, nyílászárók, árnyékolás hiánya, legmelegebb helyiségek azonosítása).
 - Beltéri hőmérséklet-monitoring elindítása a kritikus nyári időszakban.
 - Lakók, dolgozók visszajelzéseinek begyűjtése a túlmelegedés és hőérzet kapcsán.
2. Passzív hűtési megoldások azonosítása és tervezése:
 - Árnyékoló rendszerek (pl. redőnyök, pergolák, árnyékoló fóliák, külső rolók).
 - Természetes szellőztetés optimalizálása (keresztirányú és / vagy vertikális irányú légmozgás, éjszakai szellőztetés).
 - Hővisszaverő tető- vagy homlokzati bevonatok, világos színű felületek alkalmazása.
 - Fásítás, zöldfelületek telepítése (zöldtető, homlokzat, udvari fák).
3. Beavatkozások megvalósítása pilot épületben:
 - Költséghatékony, gyorsan megvalósítható megoldások bevezetése egy vagy több mintaintézményben.
 - Lakók és dolgozók bevonása a változások értékelésébe.
4. Kommunikáció és szemléletformálás:
 - Oktatóanyagok, útmutatók készítése más intézmények számára.
 - A projekt eredményeinek nyilvánossá tétele (weboldal, sajtó, konferencia).
 - Javaslattevői döntéshozók felé a passzív hűtés intézményi szintű támogatására.

Monitoring

1. Alapállapot felmérése (nulladik lépés):

- Műszaki felmérés az épületek túlmelegedési kockázatairól (tájolás, szigetelés, nyílászárók, árnyékolás stb.).
- Beltéri hőmérsékletmérés hőhullám idején (hőérzékelők elhelyezése).
- Egészségügyi adatok gyűjtése: hőhullám alatti rosszullétek, sürgősségi ellátások száma.

2. Beavatkozások utáni követés:

- Hőmérséklet-változások nyomon követése a beavatkozás után.
- Lakók és személyzet visszajelzése a komfortérzetről, alvásminőségről, hőérzetről.
- Hőhullámok idején előforduló egészségügyi panaszok, rosszullétek számának összehasonlítása (előtte–utána alapon).
- Energiafelhasználás (pl. hűtésre fordított áram) változásának követése.

3. Záróértékelés és javaslatok:

- Az elért eredmények összefoglalása.
- Jó gyakorlatok dokumentálása más intézmények számára.
- További beavatkozási lehetőségek azonosítása.

4.4.2. Étkeztetés, ételmezéspolitikai

4.4.2.1. Fővárosi Időügyi Tanács bevonása a Fővárosi Ételmezési Stratégia készítésébe

Cél: Az időskorúak szükségleteinek megjelenítése a készülő Fővárosi Ételmezési Stratégia során.

Indoklás: A készülő fővárosi ételmezési stratégia irányvonalakat fogalmaz meg a fővárosi ételmezési ellátási lánc egészére nézve, amely az ellátórendszert is integrálja és összekapcsolja a különböző fővárosi szereplőket (piacok, közétkeztetés, ételmentés stb.). A megfizethető és egészséges ételmezések elérhetőségének biztosításán túl, nagy hangsúlyt kívánunk fektetni az ételmezéspolitikai megvalósítás megelőzésére és a lakossági szemléletváltás előmozdítására is.

Megvalósítás tervezéséhez ötletek:

A Fővárosi Időügyi Tanács közreműködése a stratégia kidolgozása során.

Monitoring:

A Fővárosi Időügyi Tanáccsal folytatott egyeztetések száma, a megfogalmazott és elfogadott javaslatok száma.

4.4.2.2. Az időskorúak számára biztosított közétkeztetés minőségi fejlesztése a fővárosi fenntartásban működő időotthonokban és más szociális ellátást nyújtó intézményekben.

Cél: A fővárosi fenntartásban működő időotthonokban és más szociális ellátást nyújtó intézményekben az időskorúak számára nyújtott közétkeztetés minőségi fejlesztése úgy, hogy az megfeleljen a tudományosan elfogadott egészségügyi ajánlásoknak és a fenntarthatósági kritériumoknak egyaránt.

Indoklás:

A készülő Fővárosi Élelmezésügyi Stratégia egyik előzetesen megfogalmazott célkitűzése, hogy saját intézményeiben, köztük az időotthonokban és más szociális ellátást nyújtó intézményeiben fenntartható és egészséges közétkeztetést nyújtson, építve a fővárosi élelmiszerrendszer meglévő elemeire (pl. a Fővárosi Önkormányzat által üzemeltetett piacok és vásárcsarnokok, ÉSZGSZ) a körforgásos szemlélet jegyében. A megfizethető és egészséges élelmiszerek elérhetőségének biztosításán túl, nagy hangsúlyt kívánunk fektetni az élelmiszerpazarlás megelőzésére és a lakossági szemléletváltás előmozdítására is.

Megvalósítás tervezéséhez ötletek:

1. A fővárosi fenntartásban működő időotthonok és más szociális ellátást nyújtó intézmények jelenlegi közétkeztetési gyakorlatának felülvizsgálata (beszerzési és finanszírozási kérdések, alapanyaghasználat és ételkészítési gyakorlatok, étrendek, élelmiszerpazarlás mértéke, személyi állomány, képzések, fogyasztói elégedettségmérés stb.).
2. Beszerzési gyakorlatok átalakítása a fenntarthatósági és körforgásos szempontok alapján (közvetlen termelői beszállítói együttműködések kialakítása, együttműködés a fővárosi fenntartású piacokkal és vásárcsarnokokkal, nagybani piaccal).
3. Konyhatechnológiai fejlesztések, szakszemélyzet továbbképzése.
4. Élelmiszerpazarlás megelőzési akciók kidolgozása.
5. Konyhakertek kialakítása az intézményekben, mely az alapanyagszükségletéhez való hozzájáruláson túl a gondozottak mentális egészségét is támogatja, amennyiben egészségi állapotuktól függően részt vehetnek a kert gondozásában (terápiás kert).
6. Közös főzési alkalmak megteremtése a gondozottak számára.
7. Intergenerációs tevékenységek keretében sütés-főzéshez, tartósításhoz kapcsolódó tudásátadás a fiatalabb generációk számára.

Monitoring:

1. A közétkeztetési gyakorlatukat felülvizsgáló fővárosi fenntartásban működő időotthonok és más szociális ellátást nyújtó intézmények száma.
2. A beszerzési gyakorlataikat átalakító fővárosi fenntartásban működő időotthonok és más szociális ellátást nyújtó intézmények száma.

3. Technológiai fejlesztések minőségi és mennyiségi jellemzői a fővárosi fenntartásban működő időotthonokban és más szociális ellátást nyújtó intézményekben.
4. A fővárosi fenntartásban működő időotthonokban és más szociális ellátást nyújtó intézményekben kialakított konyhakertek száma.
5. A fővárosi fenntartásban működő időotthonokban és más szociális ellátást nyújtó intézményekben létrejött közös főzési alkalmak száma.
6. Fővárosi fenntartásban működő időotthonokban és más szociális ellátást nyújtó intézményekben intergenerációs tevékenységek keretében sütés-főzéshez, tartósításhoz kapcsolódó tudásátadó alkalmak száma, a résztvevő gyerekek száma.

4.4.3. Égig érő fű udvarzöldítési pályázat

Cél: A sűrűn beépített belvárosban kevés a zöldfelület. Emiatt ezek a területek főként a nyári hónapokban hőszigetként működnek, gyakorlatilag „városi sivatagoknak” is tekinthetők. A hőség pedig kihat az ott élők egészségére is, épp ezért a belső udvarok szerepe felértékelődik. A társasházi udvarok zöldítése nemcsak az ott lakók, hanem az egész város érdeke. Ezért az udvarkertek fejlesztése és fenntartása városi közérdek, ebben segít az Égig Érő Fű Pályázat. Városgazdálkodási és klíma adaptációs szempontok, vagyis a város élhetővé tétele az idősek számára (is). Az idősek esetében elsősorban a nyári hőhullámok, a városi hősziget-hatásra szükséges reagálni a közterületek zöld fejlesztése esetén, melyre különösen tekintettel kell lenni a beruházások tervezése során. A belső udvarok fejlesztése, újfunkciók kialakítása lehetőséget teremt az időskorúak számára a tartalmas kikapcsolódásra, közösségi élmények megélésére, különböző korosztályok között kapcsolatteremtésre.

Megvalósítás:

A pályázat minden évben ősszel kiírásra kerül, majd következő év tavaszán megtörténik a pályázatok értékelése, döntés a támogatásokról és nyár elején megkötésre kerülnek a támogatási szerződések a nyertesekkel. Ezt követően egy év, hosszabbítás esetén 1,5 év áll rendelkezésre a nyertes projekt megvalósítására.

A társasházi udvarok fejlesztése lehetővé teszi az idős korosztály széleskörű bevonását az aktív időtöltésbe, ezáltal hasznos résztvevői lehetnek környezetüknek.

Monitoring: A megvalósult pályázatok száma mérhető.

4.4.4. Lakótelepi zöldfelület-gondozási pályázat

Cél: A pályázat célja, hogy a helyi lakóközösségekkel együttműködve a lakótelepi zöldfelületek minősége javuljon, az ott élő idősök aktívan tudják eltölteni szabadidejüket. Emellett erősíti a helyi közösségek összetartozását a városi kertészkedés népszerűsítésével, amely mentálisan és fizikailag is jó hatással van az idősekre.

A lakókörnyezet zöldítése a klímaváltozás miatt is elengedhetetlen. Az udvarok gondozása esztétikailag is fontos, ez a mentális egészségre is kihat. A nyári tartós hőhullámok ideje alatt (is) remek közösségi térként funkcionálhat, ahol beszélgetni, kertészkedni és kikapcsolódni is tudnak az idősök.

Megvalósítás:

A pályázatok évente, minden év elején kerülnek meghirdetésre tavaszi jelentkezési határidővel. A zöldfelület gondozási pályázatra a rendelkezésre álló keretösszegig az első 200 pályázót támogathatja. A gondozási időszak egy évig tart, a támogatási szerződés alapján a zöldfelületfejlesztési és gondozási munkákról, a támogatás felhasználásáról pénzügyi, valamint rövid képes és szöveges szakmai beszámolót kell készíteni.

A lakótelepek zöldfelületeinek növelése, gondozása, lehetővé teszi az idős korosztály széleskörű bevonását az aktív időtöltésbe, ezáltal hasznos tagjai lehetnek környezetüknek.

Monitoring: A megvalósult pályázatok száma mérhető.

4.4.5. Közösségi kert program

Cél: További közösségi kertek kialakítása és idősbarát kertészeti napok megvalósítása

Indoklás: A közösségi kertek kialakítása lehetőséget teremt az időskorúak számára tartalmas kikapcsolódásra, hasznos időtöltésre, a kertészkedésen túl közösségi élmények megélésére is, valamint a különböző korosztályok között kapcsolatteremtésre. Továbbá a fizikai aktivitást is növelni lehet az idősök körében a kertgondozás során. Sikerélményt nyújt, az ott termelt zöldségek és gyümölcsök fogyasztása, ösztönzően hathat a rostban gazdag, egészséges ételek fogyasztásnak növelésére.

Megvalósítás:

Közösségi kertek létesítésére a közösségi költségvetés forrásainak felhasználásával került sor. A kertek üzemeltetését helyi közösség fogja végezni, erre vonatkozóan megállapodást köt a Fővárossal, kerületi tulajdon esetén a kerülettel.

A kertek megvalósítása, üzemeltetésbe adása a közösségek részére, figyelemmel az idősök igényeire (pl. magaságys kialakítása, idősbarát programok). A kertek üzemeltetésbe adása a megkötött üzemeltetési együttműködési megállapodások alapján történik. A közösségi kertek számának növelése lehetővé tenné az idős korosztály széleskörű bevonását a programba.

Monitoring:

Éves szinten a közösségek által benyújtott beszámoló alapján lehet ellenőrizni a kertek működését, javasolt mérőszám az évente megvalósult és működő kertek száma.

4.4.6. Időskorúak rekreációját megkönnyítő fitness, pihenő, gyaloglás elősegítő, zöldinfrastruktúra fejlesztése

Cél: A Fővárosi Önkormányzat tulajdonában és kezelésében lévő zöldterületek tekintetében a Radó Dezső Terv által meghatározott tervezéyztetési protokoll és az éves költségvetési forrásokhoz igazodó fejlesztési ütemterv szerint készítjük elő a zöldfelületek felújításának tartalmát. A megvalósuló fejlesztések elemei lehetnek új funkciók, melyek az idők tartalmas és aktív időtöltését segítik. Pl. sétautak, sporteszközök, parki bútorok. A zöldfelület fejlesztése, a kiültetett növények látványával továbbá a mikroklimára gyakorolt hatásával is szolgálja az idősöket.

A közhasználatú zöldfelületek, amelyeket akár az unokáikkal együtt is használni tudnak, aktív kikapcsolódást biztosítanak az idők számára, Ezáltal közelebb kerülhetnek a generációk egymáshoz. A sétautak a növekvő nordic walking kedvelőinek is nagy örömet okoznak.

Megvalósítás:

Radó Dezső Terv által meghatározott tervezéyztetési protokoll és az éves költségvetési forrásokhoz igazodó fejlesztési ütemterv szerint történik a tervezési és kivitelezési feladatok megvalósítása.

A zöldfelületek, valamint az aktív kikapcsolódást biztosító területek számának növelése az idők számára még több lehetőséget nyújt a jövőben.

Monitoring: Az évente megvalósuló zöldinfrastruktúra-fejlesztések száma mérhető.

4.4.7. Zöld Panelprogram

Cél: A Budapesti Zöld Panelprogram fő célja – sajátosan nagyvárosi problémára fókuszálva – a budapesti panel és egyéb iparosított technológiával épített lakóépületek energetikai korszerűsítése, a lehető legnagyobb energiamegtakarítás elérése érdekében. A Budapesti Zöld Panelprogram további célkitűzése, hogy a jelenleg rendelkezésre álló, kisebb támogatási forrást felhasználva, jól kiválasztott tesztprojektekből műszaki, finanszírozási és projektmenedzsment tapasztalatokat gyűjtsön, hogy a Főváros később ezekre építve alakíthassa ki hosszú távú felújítási programját, így a jövőben érkező nagyobb volumenű fejlesztési források a lehető leggyorsabban juthatnak el a célcsoportokhoz és a leghatékonyabban szolgálják majd az energiahatékonysági célokat.

Indoklás:

A budapesti lakásállomány összetételében a régi, korszerűtlen épületek dominanciája jellemző. A rossz szigetelés, korszerűtlen nyílászárók és az elavult fűtési rendszerek energiapazarlók, jelentős környezetterhelést jelentenek és magas fenntartási költségeket generálnak.

A fenti problémák kezelése érdekében Budapest Főváros Önkormányzata átfogó és hosszútávú lakossági energiahatékonysági program indítása mellett kötelezte el magát. A kezdeményezés célja a budapesti háztartások épületenergetikai fejlesztéseinek generálása és támogatása, ezáltal hozzájárulva az életminőség javításához, az egészség megőrzéséhez és a környezeti fenntarthatósághoz. A fenti hosszútávú program első lépése a Budapesti Klímaügynökség megalapítása volt 2024. júniusban, melynek első támogatási programja a 2025. második félévében induló Budapesti Zöld Panelprogram.

Megvalósítás:

A 2025-ben induló program keretében kerületenként 2-3 panelház felújításával mutat példát arra, hogy a szűkös önkormányzati forrásokat kedvező banki hitelekkel kiegészítve, és az épületfelújításhoz szakmai támogatást nyújtva, hogyan lehet ösztönözni ezeket a rendszerint nehezen megvalósuló beruházásokat.

Monitoring:

A jobb energiafogyasztási osztályba sorolt háztartások száma [háztartás]

A lakóépület éves primer energia-fogyasztásának csökkenése [kWh/év]

Az üvegházhatású gázok becsült éves csökkenése [tonna CO₂ egyenérték]

4.4.8. Lakossági tanácsadás energiahatékonyságra és energiamegtakarításokra vonatkozóan

Klímaügynökség feladatkörében lakossági szakmai tanácsadás újraindítása tervezett. Itt a lakástulajdonosok egy egyablakos tanácsadó rendszerén keresztül teljes körű tanácsadást kaphatnak lakásuk energetikai felújításának megvalósíthatóságáról a tervezéstől a finanszírozáson át egészen a használatbavételig és az üzemeltetésig.

Cél: A program fő célja a fővárosi – a panel és egyéb iparosított technológiával épített lakóépületek kivételével – épületek energetikai korszerűsítésének elősegítése, a károsanyag kibocsátás és a rezsiköltségek lehető legnagyobb csökkentése érdekében, miközben növeljük a lakók komfortérzetét.

Indokolás:

1. Környezeti fenntarthatóság:

- Az energiahatékony otthonok kevesebb energiát fogyasztanak, így csökkenthető a fosszilis energiahordozók felhasználása és az üvegházhatású gázok kibocsátása.

- A lakosság az egyik legnagyobb energiafogyasztó szektor, így már kis javításokkal is jelentős környezeti hatás érhető el.
 - A tanácsadás nemcsak eszközökről szól, hanem a mindennapi szokások megváltoztatásáról is (pl. fűtési szokások, világítás használata, elektromos készülékek tudatos használata).
2. Gazdasági előnyök a háztartások számára:
 - Az energiatakarékos megoldások (pl. szigetelés, okos termosztát, energiatakarékos világítás) hosszú távon jelentős megtakarítást eredményeznek a családok számára.
 - A tanácsadás segíthet abban, hogy a lakosok tudatos döntéseket hozzanak és elkerüljék a felesleges kiadásokat.
 3. Sok esetben elérhetők állami vagy EU-s támogatások az energiahatékonyság növelésére, de ezek kihasználásához tájékozottság és szakértői tanács szükséges.

Megvalósítás:

1. Helyzetelemzés és célcsoport meghatározása
 - Felmérés a lakosság jelenlegi energiafogyasztási szokásairól (kérdőívek, interjúk, statisztikai adatok).
 - Kiemelt célcsoportok azonosítása (pl. régi építésű házakban élők, alacsony jövedelmű családok, nyugdíjasok).
2. Tájékoztató és szemléletformáló kampány indítása
 - Lakossági fórumok, workshopok, online webináriumok szervezése.
 - Kiadványok, szórólapok, közösségi média kampány a mindennapi energiamegtakarítási praktikákról.
 - Jó példák bemutatása: „mintaházak”, lakossági sikertörténetek.
3. Személyre szabott tanácsadás és támogatás
 - Ingyenes vagy kedvezményes energiahatékonysági tanácsadás biztosítása.
 - Pályázati, támogatási lehetőségek bemutatása (pl. napelem, nyílászárócseré, szigetelés).
 - Technikai támogatás a megvalósítás során (pl. szakemberek ajánlása, kivitelezési tippek).

Monitoring:

A monitoring, vagyis a program folyamatos ellenőrzése kulcsfontosságú eleme bármilyen energiahatékonysági tanácsadási programnak, mivel ez biztosítja, hogy a célok megvalósuljanak, és időben be lehessen avatkozni, ha szükséges.

1. Indikátorok (mérőszámok) meghatározása (ezek a mutatók segítenek objektíven értékelni a program hatását).
 - Hány háztartás vett részt a tanácsadáson?
 - Hány épületben történt konkrét energiahatékonysági fejlesztés?
 - Mennyi energiamegtakarítást értek el a résztvevők (kWh/év)?
 - Mennyi CO₂-kibocsátás-csökkenést sikerült elérni?
2. Folyamatos adatgyűjtés

- Kérdőívek, interjúk vagy online visszajelző rendszerek használata a résztvevőktől.
 - Számlák és/vagy fogyasztási adatok bekérése (önkéntes alapon).
 - Szakértői beszámolók és terepjelentések a tanácsadók részéről.
3. Időszakos értékelések
- A program során több ellenőrzési pontot kell beiktatni (pl. negyedéves vagy féléves értékelés).
 - Lehetőséget ad a program finomhangolására (pl. módszerek módosítása, célcsoport újraszabása).
4. Eredmények kommunikálása a lakosság felé – ez növeli a program hitelességét és társadalmi elfogadottságát.

4.4.9. Levegőminőség-védelem, tanácsadás a fűtéssel, energiahatékonysággal kapcsolatban

Cél: Az idők ismereteinek bővítése a helyes fűtési technikákról, levegőtisztaság-védelemről, energiahatékonyságról. Annak elérése, hogy az idők a napi gyakorlatban is használják a megszerzett ismereteiket, amellyel együtt tovább tudjuk javítani a levegő minőségét Budapesten.

Megvalósítás:

1. Zöld Budapest Tanácsadó Iroda

A Főpolgármesteri Hivatal ökomenedzserei a Fővárosi Önkormányzat HungAIRy projektje keretében tanácsadást nyújtanak a helyes fűtési technikákról, a komposztálásról, az energiahatékonyságról, közreműködnek a települési mobilitási tervek és munkahelyi közlekedési tervek kidolgozásában, valamint tájékoztatást adnak a levegőminőség javítását célzó hazai és uniós pályázatokról.

2. Általános szemléletformálás

- Szemléletformáló előadások idősoththonokban: Az előadások keretén belül idősoththonokban tartanak szemléletformáló, interaktív előadásokat változatos környezetvédelmi témákban, úgymint: levegőtisztaság-védelem, energiahatékonyság, energetikai felújítás, körforgásos gazdaság, hulladékkezelés és komposztálás, csapadékvízgazdálkodás. Az előadások során fókuszba kerülnek az idősebb korosztály sajátos igényei és lehetőségei, különös tekintettel az energiatakarékossági megoldások és a támogatási programok ismertetésére.
- Rendezvényeken történő kitelepülés: A környezetvédelemhez kapcsolódó jeles napok rendezvényein való részvétel. Ilyen például a Föld napjához kapcsolódó I bike

Budapest, az Európai Mobilitási Hét keretein belül megrendezésre kerülő autómentes hétvége, a komposztálás világnapja, tavaszi és őszi Bringás reggelik. Ezen kitelepülések az idősebb korcsoportot is célozzák, ahol játékos feladatokon és kvízeken keresztül történik a szemléletformálásuk.

- Kampányok és online események: A "Ne égess!" kampány kiemelt szerepet játszik a környezetbarát fűtési gyakorlatok népszerűsítésében és a fűtési eredetű légszennyezés csökkentésében. A kampány keretében minden évben hangsúlyt kap a hulladékégetés káros hatásainak bemutatása, valamint a fenntartható fűtési alternatívák ismertetése. A Környezetbarát Fatüzelés Napja esemény keretében speciális programokkal és információs anyagokkal segítik az idősek aktív részvételét.

Monitoring:

1. A megtartott előadások időtartama (óra), a meglátogatott intézmények száma. A Zöld Budapest Tanácsadó Irodát felkereső idősek száma. Rendezvényeken külön mérni az idősek részvételi számát.
2. Évenként felmérni az idősek ismereteit a korábbi előadások kapcsán.

4.4.10. Közlekedésbiztonság, aktív mobilitás

Cél: Az aktív közlekedési lehetőségek biztosítása az időskorúaknak kiemelten fontos a fizikai és mentális egészségmegőrzés, a szolgáltatások hozzáférhetősége, a társadalmi kapcsolatok és az önállóság biztosítása érdekében. Baleseti adatok szerint az ütközések többségét gépjárművezetők okozzák, ugyanakkor a védtelen közlekedők a leggyakoribb elszenvedői. A hibázás lehetősége, a lassabb reakcióidő és a balesetek súlyosabb kimeneteleinek lehetőségei miatt különösen fontos a közlekedésbiztonsági szempontok érvényesítése, és az aktív közlekedés minél szélesebb körű elérhetőségének biztosítása elsősorban a gyalogos, a közösségi közlekedés és – akár speciális – kerékpáros közlekedés lehetőségének fenntartásával.

A fenntartható, aktív közlekedési módok elterjedése a zaj- és levegőszennyezés csökkentéséhez is hozzájárul, ezáltal csökkenhetnek a légszennyezés okozta légúti megbetegedések, szív- és érrendszeri problémák.

A közlekedésbiztonság javítása érdekében különös figyelmet kell fordítani az idősek által látogatott intézmények környezetének biztonságára különböző forgalomtechnikai és közlekedéstervezési eszközökkel (pl. önmagát magyarázó és megbocsátó kialakítás, forgalomcsillapítás, láthatóság, közvilágítás, biztonságos gyalogos és kerékpáros infrastruktúra, közösségi közlekedés elérhetősége, parkolásszabályozás), illetve az akadálymentességre. Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy ezek az intézkedések nem korlátozódhatnak az időseket ellátó intézmények környezetére. A lakóhelyek környezetének kialakítása, a közösségi közlekedés járműveinek és elérhetőségének biztosítása során, az intézmények fejlesztése, átalakítása alkalmával is figyelembe kell venni az idősebbek és nehezebben közlekedők igényeit.

A speciális és elektromos rásegítéses kerékpárok, mikromobilitási eszközök elérhetővé tételével a nagyobb távolságok megtétele is könnyebbé válik, ugyanakkor felértékelődik a biztonságos és önmagát magyarázó infrastruktúra kialakításának fontossága. Az ilyen eszközöket önállóan használni nem tudó városlakók számára érdemes olyan szolgáltatásokat biztosítani, amelyek fenntartható eszközökkel segítik a mindennapi életet, de szemléletformálási, szabadidős, társasági funkciót is betölthetnek (pl. kibocsátásmentes időstaxi, 'Cycling without age' jellegű programok).

Az intézmények környezetében tervezni kell a kiszolgáló járművek (pl. beteg-, áruszállítás) és a látogatók biztonságos és szabályozott közlekedési és megállási lehetőségeivel, előtérbe helyezve a fenntartható közlekedési módokat használók biztonságát.

Infrastruktúra-tervezéskor figyelembe kell venni az irányadó stratégiákat, mint a Budapest Fenntartható Klíma- és Energia Akcióterve, Budapesti Mobilitási Terv, Közlekedésbiztonsági Stratégia.

Megvalósítás:

1. Időskorúakat érintő közlekedésbiztonsági kihívások feltérképezése, adatelemzés intézkedések megalapozásához.
2. Időskorúakat kiszolgáló fővárosi önkormányzati tulajdonú intézmények és környezetük közlekedésbiztonsági auditja és intézkedési terve.
3. Intézkedési terv készítése időskorúak közlekedésbiztonságának és aktív közlekedésének elősegítésére infrastruktúra-fejlesztési, szemléletformáló, edukatív és szabadidős elemekkel.
4. Tudásmegosztás, disszemináció, kommunikáció.

Monitoring:

1. Időskorúakat érintő közlekedésbiztonsági audit készítése két évente, a Fővárosi Közgyűlés elé terjeszteni elfogadásra.
2. Időskorúakat kiszolgáló intézményekhez kapcsolódó fejlesztések tervezése során közlekedésbiztonsági szempontok figyelembevétele a hatáskörrel rendelkező önkormányzati intézményekkel.
3. Időskorúakat érintő közlekedésbiztonsági fejlesztések tervezése során a hatáskörrel rendelkező intézményi szereplők aktív, jóváhagyási szintű részvétele).
4. Monitoring tevékenység transzparenciája, részvételiség biztosítása.

Időskorúak közlekedésbiztonságát kiemelten érintő programok, projektek:

- Egészséges Utcák
- TOP+
- IKOP+
- Eurovelo

- Községi költségvetés projektek gyalogos, kerékpáros, közlekedésbiztonsági elemei
- Európai Mobilitási Hét
- EU támogatású K+F+I projektek: HungAIRy, Reallocate, Rethinking urban spaces (elbírálás alatt), UP2030

4.4.11. Akadálymentes közlekedés biztosítása, csomópontok észszerűsítése

A közlekedés témakörében a már megkezdett, és jelenleg is zajló folyamatokat folytatni kell (pl.: alacsonypadlós és klimatizált járművek beszerzése, kiemelten a nagy befogadóképességű modern villamosokra; aluljárók akadálymentesítése; új gyalogátkelőhelyek létesítése; átkelőhelyek modernizálása, szegélyek süllyesztése).

Az elmúlt években elkezdődött budapesti közlekedési infrastruktúra átalakításának egyik kiemelt eleme az akadálymentes közlekedést segítő, alacsonypadlós villamos, mely képes adott forgalmi terhelés mellett hatékonyan elszállítani a közlekedni vágyókat modern, klimatizált környezetben. A kötöttpályás forgalom elsőbbségének biztosítása, valamint a kényelmes, tágas tiszta belső terek emelik az utazók komfortérzetét, továbbá energiahatékonysági megtakarítást is jelentenek a régebbi típusokkal szemben.

Megvalósítás:

Budapest Főváros Önkormányzata – a szakcégek koordinációja mellett – elkötelezett új villamosok beszerzésében, a meglévő járműállomány modernizálásán keresztül. Ennek érdekében a meglévő állományt bővítendő, további új CAF típusú, 100%-ban alacsonypadlós, klimatizált villamos beszerzése mellett döntött.

Monitoring:

A megrendelt villamosok gyártása 2024. évben elkezdődött és 2025. évben kerülnek ütemezetten forgalomba helyezésre Budapesten. Mindegyik villamos egyedi számozást kap, így a futásteljesítmények, az esetleges meghibásodások mérése a szakcégek által biztosított. A villamosok monitorozása folyamatosan történik 2029. év végéig.

4.4.12. „Háztól házig” szolgáltatás bővítése

Cél: A háztól-házig történő szállítást biztosító midibusz-szolgáltatás célcsoportja a fogyatékoság miatt csökkent mozgásképességű személyek. A midibuszok közlekedési rendje a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetségének bevonásával történik. Jelenleg a szolgáltatást a mozgáskorlátozott személyek, valamint segítők használhatják előzetes bejelentkezés után munkanapokon, a meglévő autóbuszok kapacitásának határáig. A szolgáltatást tovább kívánjuk fejleszteni, bővíteni.

Megvalósítás:

Ennek kapcsán cél további járművek beszerzése, illetve a szolgáltatásban résztvevő járművek átlagéletkorának csökkentése, az ehhez elérhető pályázati források folyamatos figyelése, pályázatok előkészítése.

Szükséges kiemelni, hogy a buszok minden esetben alacsony padlósak, a mozgáskorlátozottak szállítási, közlekedési igényeinek megfelelő, sok esetben környezetbarát buszok. A klímacélok elérése érdekében törekvésünk az elektromos hajtású, légkondicionáló berendezéssel felszerelt, modern, minden igényt kielégítő buszok beszerzése.

Monitoring:

A megvalósult járműbeszerzések mérése, a járműpark megújításának dinamikája a szakcégeink folyamatos felügyelete mellett történhet. Felmérésre kerülnek a „háztól házig” szolgáltatásban megjelenő buszok, ezek monitorozása folyamatos a tervezési időszak alatt.

4.4.13. Igényvezérelt járatok: telebusz/telefonos szolgáltatás

Cél: A Budapesten és az agglomerációban közlekedő igényvezérelt járatok célja, hogy az alaphálózat kiegészítésével, meghosszabbításával elérjék a kisebb, külvárosi lakóközösségeket, egyúttal a már meglévő vonalakon ne közlekedjenek feleslegesen az alacsony forgalmú időszakban.

Megvalósítás:

Az ilyen formán forgalomban lévő járatok üzemeltetése gazdaságos, és a lakókörnyezetet sem terhelik feleslegesen. A telebuszként közlekedő járatok utazási igényhez igazodva, gazdaságosan üzemelnek, csökkentve a szén-dioxid kibocsátást. A rendszer legyen telefonon és online is elérhető, az igények itt is legyenek leadhatóak az utazás felmerülése előtti 30 perccig. A meglévő járatokon kívül továbbiak bevonása, a telebusz-szolgáltatás bővítése a cél az elkövetkezendő években.

Monitoring:

Az utazások folyamatos monitorozása, az utasszámon keresztül történő felmérése, az utasok visszajelzéseinek figyelembevétele mellett szükséges a közösségi közlekedési élmény fejlesztése.

4.4.14. Budapesti Rendőr-főkapitánysággal való együttműködés és a közbiztonság elősegítésének támogatása

Cél: Budapest Főváros Önkormányzata hosszú évek óta támogatja a Budapesti Rendőr-főkapitányságot a főváros aluljáróiban lévő térfigyelő kamerák működtetése érdekében, ekként évente 24.300.000 Forint összegű támogatás nyújtására került sor támogatási megállapodás megkötése útján. Az aluljárókban kiépített térfigyelő rendszer működtetése nagymértékben érinti az idős korosztály védelmét is, szolgálja a bűncselekmények megakadályozását, egyúttal igyekszik növelni az idős személyek közterületeken való

biztonságérzetét. Továbbra is javasolt fenntartani a Budapesti Rendőr-főkapitánysággal való együttműködést a közbiztonság elősegítése érdekében.

Megvalósítás:

A feladatot illetően Budapest Főváros Önkormányzata adott évi költségvetésében gondoskodik a támogatási összeg előirányzatáról, majd a Fővárosi Közgyűlés döntése alapján Budapest Főváros Önkormányzata és a Budapesti Rendőr-főkapitányság között megkötésre kerül az adott évi támogatási megállapodás.

Monitoring: Budapesti Rendőr-főkapitányság adott évi tevékenységéről éves beszámolót készít a Fővárosi Közgyűlés részére.

4.4.15. Klímaalkalmazkodás: hőhullámok elleni védekezés (mind lakossági, mind a szociális ellátórendszerre vonatkozóan)

Budapest jövőbeni éghajlatának a megismerése céljából a „Városieső” LIFE in Runoff projektben elkészült modellezés alapján a 35 °C feletti forró napok száma emelkedni fog. A modellezés a jövőre nézve azt mutatja, hogy egyre melegebb nyarak elé nézünk, több és hosszabb hőhullámos időszakkal.

A hőségriasztás rendszerének a működtetése állami feladat, ugyanakkor önkormányzati szinten is fontosnak tartjuk, hogy a lakosság, és különösen a szélsőségekkel szemben érzékenyebb csoportok, így az idősek is megfelelően tájékozottak legyenek a klímaváltozás hatásaival összefüggésben. Ez leginkább kommunikációs anyagok megosztásával, szemléletformálással biztosítható.

A Hűsítő-Budapest program keretein belül a korábbi évekhez hasonlóan 2024-ben is ideiglenesen kialakított mesterséges árnyékoló szerkezeteket – ún. Hűsítő-szigeteket – állítottunk fel két nagy forgalmú helyszínen a nyári időszakban. A szigeteket árnyékoló funkciójukon túl lakossági szemléletformálásra használtuk tájékoztató plakátok kihelyezésével mind hőmérséklet-, mind csapadékvíztémában. A szemléletformáló plakátok elolvasását követően a helyszínen kihelyezett kvíz kitöltésével a hőség elviselhetőbbé tételére a nyeremények között fürdőbelépők is kisorsolásra kerültek. A Hűsítő-sziget nemcsak mesterséges árnyékolást biztosított, hanem zöldfal, illetve dézsás növények segítségével csökkentette a burkolat melegedését és javított a hőérzetet. Az ülőpadok kihelyezése az így kialakított árnyékos területen minden bizonnyal segítette az idős emberek megpihenését, várakozását. A Hűsítő-szigetek felállítása igény szerint gyorsan megoldható és újra felhasználható több eleme is.

2025 évben egy közterületi árnyékolási módok kidolgozására vonatkozó tervpályázatot tervezünk indítani, melynek célja, hogy a jövőben egységes építészeti megoldások valósulhassanak meg városszerte.

Közösségi költségvetési forrásból 25 db **ivókút** került megvalósításra 2023-2024 évben, annak érdekében, hogy a megfelelő minőségű ivóvíz a közterületeken is elérhető legyen. Ennek a hőség elleni intézkedések között van fontos szerepe. Az ivókút hálózat fejlesztését fontosnak tartjuk, ugyanakkor a vízellátó hálózat rekonstrukciója hatalmas beruházásokat igényel, melyek jelenleg prioritást élveznek.

Ideiglenes megoldásként a nyári hőségben a Fővárosi Vízművek Zrt. üzemeltetésében vízosztó jármű kihelyezésére is van lehetőség, ezt az ivóvíz-vételezési módot már több ízben alkalmaztuk.

Fontos, hogy a felmelegedett lakásokból legyen lehetősége az embereknek hűtött épületekbe bejutni, ehhez már gyűjtjük az adatokat és térképes formában szeretnénk megosztani a lakossággal, ugyanúgy, mint az elérhető ivókutakat.

Cél: A klímamodellezések szerint egyre sűrűbbé váló hőhullámos időszakok okozta veszélyek minél szélesebb körben történő ismertetése, az információk eljuttatása az idősebb, sérülékeny korosztály számára is mind a lakosság körében, mind a szociális ellátóhálózat területén. A negatív hatások mérséklése és az alkalmazkodóképesség növelése érdekében szükséges szoros együttműködést kialakítani különböző szervezetekkel.

Megvalósítás:

1. Fővárosi intézmények hőhullámos időszakban tett intézkedéseinek megismerése és fejlesztése, különös tekintettel az időskorúak érintettségére (kapcsolódó projekt: SPARC projekt, LIFE in Runoff projekt).
2. Klímareziliencia stratégia, cselekvési terv és beruházási terv készítése az ellenállóképesség növelése érdekében (kapcsolódó projekt: SPARC projekt).
3. Lakossági sérülékeny csoportok bevonása lokális szinten a hőhullámok hatásainak csökkentése érdekében javaslat kidolgozására és mintaprojekt megvalósítására (kapcsolódó projekt: JUST4Care projekt).
4. Az ivókutak elérhetőségéről történő tájékoztatás érdekében mind a fővárosi tulajdonú társaságok, mind a kerületek üzemeltetésében lévő kutak helyének térképi feldolgozása (Budapest Go alkalmazás bővítése, lehetőséget adva a kutakkal kapcsolatos visszajelzésre).
5. Hőhullámos időszakban a rendszeres vízosztás lehetőségének vizsgálata.
6. Hűtött épületek elérhetőségének térképes megosztása (Bevonás lehetőségének vizsgálata a Budapest Go alkalmazásba).
7. Fővárosi intézményekben, szociális ellátóhálózatban dolgozók képzési lehetőségének vizsgálata hőhullámok okozta egészségügyi problémák gyors kezelése érdekében.
8. Együttműködés vizsgálata az egészségügyi intézményekkel, szociális intézményekkel a hőhullámok okozta panaszok követése érdekében.
9. Mesterséges árnyékolási pályázat kidolgozása.
10. Klímásérülékenységi vizsgálat elvégzése (kapcsolódó projekt LIFE in Runoff), beavatkozási területek behatárolása.

Monitoring:

- Klímareziliencia stratégia célkitűzései megvalósulásának a nyomon követése.
- Ivókút adatbázis folyamatos (legalább évenkénti) frissítése az üzemeltetők adatai alapján.
- Klímasérülékenységi vizsgálat alapján sérülékeny csoportok változásának követése.

4.4.16. Idősek számára rekreációs gyógyfürdői szolgáltatások és az azokhoz kapcsolódó kedvezmények biztosítása

4.4.16.1. Jegyár kedvezmények fenntartása, fejlesztése

Cél: Jegyár kedvezmények fenntartása és bérlet jellegű kedvezmények idősek számára.

Megvalósítás: A Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt. (BGYH Zrt.) a továbbiakban is fontosnak tarja, hogy az idős és alacsonyabb nyugdíjjal rendelkező személyek is minél szélesebb körben tudják igénybe venni szolgáltatásaikat az egészséges életmód elősegítése érdekében, ezért az alábbi kedvezményekkel, programokkal várják a szépkorúakat. Ennek érdekében a BGYH Zrt. továbbra is fenn kívánja tartani a kedvezményes jegy biztosítását időskorúaknak, továbbá céljuk, hogy a kedvezmények körét bővítsék és könnyebbé tegyék a szolgáltatások igénybevételét az alábbiak szerint.

1. Nyugdíjas belépők biztosítása

A Társaság számos fürdőegységében – Szt. Lukács fürdő, Paskál fürdő, Pesterzsébeti fürdő, Dandár fürdő, Palatinus fürdő, Csillaghegyi fürdő, illetve a nyári szezonban a Római és a Pünkösdfürdői strandokon is – továbbra is kedvezményes jegyet biztosít a nyugdíjas vendégek részére. A kedvezmény átlagosan **közel 20 %-ot** jelent a napi belépők árából.

A Fővárosi Közgyűlés 870/2024.(XI.27.) határozatának értelmében tervben van a nyugdíjas kedvezményrendszer további bővítése, egységesítése.

2. Szent Lukács fürdőben nyugdíjas bérlet

A Szt. Lukács Gyógyfürdőben 2022. június 1-jétől bevezetésre került a nyugdíjasoknak létrehozott 10 alkalmas bérlet konstrukció, amelyet azóta is folyamatosan biztosítanak. A bérlet bevezetése nem újabb árkedvezményt ad, hanem technikai könnyebbséget, a pénztári időtöltést lerövidíti. A bérlet iránt a többi fürdőben eddig nem mutatkozott nagyobb érdeklődés, de a készülő nyugdíjas kedvezményrendszer továbbfejlesztése kapcsán a többi fürdőben is készül a Társaság 5 alkalmas nyugdíjas bérlet bevezetésére.

3. Nyugdíjas bérlet jellegű kedvezmények

A Társaság **egész évben üzemelő egységeiben a nyitás utáni 2 órában érvényes 50%-os kedvezmény** bevezetését irányozza elő. A kedvezményt **5 alkalmas bérlet** formájában, az adott fürdő aktuális nyitva tartása alapján tervezi bevezetni és minden esetben csak a nyitás utáni két órában lenne igénybe vehető, azaz **időkorlátos jegyként**. A kedvezmény nyújtásának alapja

a mindenkor érvényes felnőtt napi belépőjegyár. A kedvezmény igénybevétele kizárólag **budapesti lakcímkártyával rendelkezők** részére elérhető.

4. További kedvezményes akciók bevezetése

A BGYH Zrt. a jövőben is fenn kívánja tartani jegy- és bérletár kedvezményeit, a kerületi önkormányzatokkal az együttműködést folytatni, lehetőség szerint bővíteni. Az elmúlt 2-3 év nehézségekkel teli időszakára tekintettel a BGYH Zrt. ezzel a lehetőséggel szeretne segítséget nyújtani abban, hogy idős, alacsonyabb nyugdíjjal rendelkező törzsvendégeik minél többen tudjanak továbbra is úszni és fürdőzni járni, ezzel is példát mutatva a fiatalabb korosztályok számára az egészséges életmód folytatására.

A BGYH Zrt. jelenleg az I., II. III., VIII., XX., XXIII., kerületekkel működik együtt ebben az ügyben. A Társaság több kerületet is megkeresett az ajánlataival, reményeink szerint az elkövetkezendő években sor kerül arra, hogy további kerületekkel is megállapodást kössenek.

A kerületi együttműködések száma korlátozottan bővíthető azonban, mivel több fürdőben is túlterhelt időszakokat okozhat a konstrukció. A nyugdíjas kedvezmény-rendszert a minden budapesti nyugdíjas számára is elérhető kedvezményes jegyárak változtatásával kívánja a BGYH elérni, azokra az délelőtti időszávokra koncentrálva, amikor a fürdők forgalma a legkisebb.

5. Zsigmondy-kártya

A Zsigmondy-kártya kiemelten kedvezményes lehetőséget biztosít a történelmi fürdőkbe történő belépéshez, tapasztalataink szerint a kártyát kiváltó és használó vendégek között jelentős a nyugdíjasok aránya. Jelenleg több mint 20.000 Zsigmondy-kártya tulajdonos vendég van.

Zsigmondy-kártya előnyei és felhasználási lehetőségei:

- Több mint 50% árkedvezményt ad a Gellért, a Széchenyi és a Rudas fürdők belépő árából.
- Naponta használható fel, tetszőleges, a vendég által választott időpontban.
- 4 órás benntartózkodást biztosít.
- A klubtagság mindössze 5000 Ft, így már az első alkalommal „megtérül” a befektetés.
- A nagy fürdőkbe a budapesti nyugdíjasok is gyakran Zsigmondy-kártyával járnak.
- A Társaság küldetését is előmozdítja a kedvezményes konstrukció, mert biztosítja a budapesti lakosok jelenlétét a turisták által frekvenciált fürdőkben.
- A Zsigmondy-kártya online igénylésének kialakítása folyamatban van, de a nyugdíjas vendégek érdekében megtartjuk az ügyfélszolgálaton történő igénylést is.

4.4.16.2. Edukáció és szolgáltatásbővítés

Cél: Egészségmegőrző szolgáltatás biztosítása és bővített szolgáltatási lista kialakítása és megvalósítása idősotthonokban és egyéb intézményekben.

Megvalósítás: Idősotthonokban és egyéb intézményekben, valamint az érintett fürdőkben az új szolgáltatások bevezetése.

1. Edukáció:

A BGYH Zrt. 2025-től az idős lakosság körében egészségmegőrző szolgáltatást kínál a leendő fürdővendégek számára. Idősoththonokban és olyan intézményekben, amelyekben elsősorban idősek vannak, balneológiával foglalkozó szakemberek előadást fognak tartani, amelyekben a fürdőzés szervezetre gyakorolt jótékony hatását mutatják be. A szolgáltatás teljesen ingyenes. A jelenleg érvényben lévő nyugdíjas kedvezményekkel a vendégek olyan komplex szolgáltatáshoz juthatnak, amely az egészséges életvitel egyik alapja lehet.

A Társaság tervei szerint 2025-től kezdődően, a tavalyi Egészséges Budapest rendezvénysorozat folytatásaként tematikus egészségnapokat szerveznek az idősoththonokban. A program a Fővárosi Önkormányzat által üzemeltetett idősoththonokkal valósul meg – erősítve ezzel a fővárosi cégek, intézmények együttműködését is. Az egyes előadások, edukációs rendezvények terveink szerint havonta egy alkalommal kerülnek megtartásra.

2. Idősek számára tematikus, szórakoztató műsorok szervezése:

A 2022. és 2023. év júniusában a Római strandfürdőben megrendezett nyugdíjas vizes sportnap sikere után, a Társaság 2024. június 6-án a Csillaghegyi Árpád fürdőben rendezte meg a III. kerületi Önkormányzattal közösen a nyugdíjas sportnapot, melynek tematikája kifejezetten a nyugdíjas korosztálynak kínált különböző aktivitásokat, melyeken térítésmentesen vehettek részt. Több száz nyugdíjas vendég részvételére számítottunk a 2025. évben is.

A BGYH Zrt. nyitott más kerületi önkormányzattal is közös nyugdíjas napok megszervezésére, ha érkezik ilyen igény a kerületektől. A Társaság saját erőforrásból, a 2025. évi nyári szezonban a Pesterzsébeti fürdőben tervez még nyugdíjas napot szervezni.

Monitoring: A feladatok Fővárosi Önkormányzat általi nyomon követésére a Társaság minden évben beküldött éves beszámolója keretében nyílik lehetőség azzal, hogy a felelős hivatali szakterület folyamatosan egyeztet a BGYH-val az Időügyi Stratégiában foglalt vállalások és az ennek kapcsán vagy ehhez kapcsolódóan született testületi döntések végrehajtásának kérdéseiről.

4.5. Oktatási, képzési és kommunikációs lehetőségek biztosítása

4.5.1. Idősekkel kapcsolatos közösségi költségvetéses projektek bemutatása

Cél: A Fővárosi Önkormányzat által a közösségi költségvetés keretében megvalósított idősekkel kapcsolatos projektek minél szélesebb körű bemutatása. A korábban nagy sikerrel zajló közösségi költségvetési projektek pl.: Állatterápiás programok időotthonokban, Gyerek és nyugdíjas napközi folytatása lehetőség szerint Fővárosi Önkormányzati forrásból.

Indokolás: A közösségi költségvetés keretében az elmúlt években két időseket érintő program is megvalósult (állatterápiás foglalkozások időotthonokban és a közös gyermek és nyugdíjas napközi.) Az állatterápia és a napközi programok megvalósulása a résztvevők számára élvezetes, szakmai szempontok alapján eredményes volt. Ezeknek a programoknak a bemutatása, a szerzett tapasztalatok és tudásmegosztás érdekében szakmai nap megszervezése.

A programok folytatása szakmailag és a felmerült igények miatt indokolt lenne.

Megvalósítás:

1. A bemutatandó projektek kiválasztását követően a civil szervezetekkel való egyeztetés.
2. Előadás anyagok összeállítása a módszerekről és a közösségi költségvetés projektjei tapasztalatairól, az idős emberek életére, hangulatára gyakorolt hatásairól, a projektek széles körű bevezetéséről.
3. A közösségi költségvetés felületét is lehetne használni a program szélesebb körű megismertetése érdekében.
4. Szakmai konferencia megszervezése.
5. Költségek tervezése.
6. Transzparensen pályázatok meghirdetése.
7. Pályázatok bírálata.
8. Programok biztosítása.

Monitoring: A szakmai megbeszélések, konferencia, programokon részt vevő személyek száma, bekapcsolódó intézmények száma.

4.5.2. Idősek Információs Pontja szolgáltatásainak fejlesztése, hálózatosodás

Cél: Az Idősek Információs Pontja (a továbbiakban: IIP) egy olyan szociális szolgáltatás időskorú személyek számára, amely a szociális törvényben nem definiált, alacsonyküszöbű szolgáltatás abban az értelemben, hogy a szolgáltatást nyújtó kollégák nem támasztanak követelményeket az igénybe vevő személyekkel szemben, a szolgáltatás igénybevételének nincs feltétele, nem szükséges adatokat megadni.

Az IIP szolgáltatásait igénybe vevő személyek körében ügyfélelégedettség mérés, kiegészülve szükségletfelméréssel, hogy mit gondolnak, milyen szolgáltatások hiányoznak.

Indokolás: Az elmúlt 2,5 év tapasztalata, hogy az ilyen típusú empatikus, szociális szemléletű, információnyújtás jellegű szolgáltatásra az idős embereknek igénye van.

Megvalósítás:

1. A megvalósíthatóság vizsgálatának folytatása.
2. Szakmai tapasztalatok dokumentációjának véglegesítése.
2. Kerületi nyugdíjas klubokkal együttműködések kialakítása.
3. Esetleges helyszínek teljeskörű vizsgálata, költségtervvel.

Monitoring:

1. Esetenkénti, anonim ügyfélelégedettség mérés, amennyiben van rá mód. IIP munkatársai által készített statisztika és annak értékelése.
2. Végleges szakmai dokumentáció elkészítése, előadások tartása.
3. Együttműködések száma.
4. Megnyílt Idősek Információs Pontjának száma.

4.5.3. Nyugdíjas klubok együttműködése, hálózatosodás támogatása

Cél: Nyugdíjas klubok számára szakmai együttműködés lehetőségének biztosítása.

Indoklás: Az elmúlt két évben az IIP-n először a fővárosi fenntartású idősothonok, majd a kerületi nappali ellátók (nyugdíjas klubok) mutatkoztak be kiállítás keretében. A kerületi nyugdíjas klubok magas szakmai színvonalon szervezik hétköznapijait, programjait, de szakmai véleményünk szerint időszakonként (évente, félévente) a Fővárosi Önkormányzat tarthatna tematikus napokat, amelyeken a szakemberek részére szakmai előadásokat szerveznénk, a kerületi jó gyakorlatok kerülnének bemutatásra. A kerületi nyugdíjas klubok a kerületeken belül végeznek magas színvonalú munkát, de jelenleg nincs olyan szakmai fórum, ahol a kerületek egymás közötti szakmai eszmecserét tudnának folytatni.

Megvalósítás:

1. A nyugdíjas klubok megkeresése, az együttműködés kezdeményezése.
2. Szakmai témák felvázolása.
3. Nyugdíjas klubok igényeinek összegyűjtése.
4. Szakmai megbeszélés megszervezése.

Monitoring: Szakmai együttműködések, egyeztetésekről visszajelzés, megvalósult tematikus napok száma és tapasztalatai.

4.5.4. Fővárosi Szociális Kalauz folyamatos aktualizálása

Cél: A Fővárosi Szociális Kalauznak aktuális, releváns adatai legyenek, amelyek mindenki számára elérhetőek. Érdemes lenne a budapest.hu weblapon oly módon is elérhetővé tenni az információkat, hogy azok könnyen megtalálhatóak legyenek és azokban az információkra rá is lehessen keresni

Indokolás: A Fővárosi Szociális Kalauz adatai a kerületi önkormányzatoktól érkeznek be, így releváns információkat tartalmaz az érdeklődők számára.

Megvalósítás:

1. Meghatározni, hogy milyen időszakonként és milyen formában kérünk adatokat a kerületi önkormányzatoktól.
2. A Kalauz szerkesztése.
3. Honlapon történő megjelentetés úgy, hogy az idők számára könnyen megtalálható legyen és kereső funkcióval is rendelkezzen.

Monitoring:

1. Elkészül a Fővárosi Szociális Kalauz.
2. Felkerül a budapest.hu-ra az aktuális Fővárosi Szociális Kalauz. (látogatók, letöltések száma).

4.5.5. Nyugdíjazás előtt állók és nyugdíjasok részére programok biztosítása

4.5.5.1. Nyugdíjba vonuló kollégák számára tájékoztató beszélgetés szervezése (workshop).

Cél: Workshop szervezése, megvalósítása Hivatalon belül.

Megvalósítás: Az adott évben nyugdíjba vonuló kollégák számára **tájékoztató beszélgetést** szervez (**workshop**) a Humánerőforrás-menedzsment Főosztály, ahol szó esik a nyugdíjba vonulással járó teendőkről és lehetőségekről, valamint nyugdíjas klubok is bemutatkozhatnak. Egyúttal tájékoztatást kapnak az érintett munkatársak a lakóhely szerinti nyugdíjas klubokról.

Monitoring: A beszélgetést vezető munkatárs feljegyzései, és a részt vevő, nyugdíjazás előtt álló kollégák visszajelzéseiből készített következtetések, tapasztalatok összefoglalója.

4.5.5.2. A Nyugdíjazás előtt állók részére felkészítő program: „Úton a nyugdíjas kor felé!” Reziliencia csoportos coaching

Cél: A nyugdíjas évekre történő „átállás” segítése azon munkatársak részére, akik úgy érzik, hogy szükségük van rá. Mentális támogatás az új helyzet miatt felmerülő esetleges „nélkülözöttség” érzés miatt. A napi rutinból való kiszakadás okozta instabilitás megélésének

kezelése, gondolatok tisztázása. Lelki ellenállóképesség megerősítése a változások rugalmas kezelése érdekében.

Megvalósítás: a csoportos coaching keretében a nyugdíj előtt álló foglalkoztatottak támogatást kapnak, hogy képesek legyenek az előttük álló jelentős változást (nyugdíjazás) optimistán, rugalmasan megélni. A résztvevők egyéni reziliencia szintjének (lelki ellenállóképesség, rugalmasság) és pozitív önértékelésének a növelése, a megoldásközpontú gondolkodásmód kialakítása. Csoportos coaching keretein belül a kollegák ön-, és egymást segítő beszélgetések során tárhatnák fel félelmeiket és azok oldását, megoldásokat. Egymást segítő, kapcsolatépítő „kerekasztal beszélgetések” során új barátságokat köthetnek, így az elmagányosodás érzése is oldásra kerülne a különböző élethelyzetben lévő, nyugdíj előtt álló kollegák számára.

Tematika:

- **A megváltoztathatatlan helyzetek elfogadása:** továbblépés a múlt lezárásával; tudatos döntés a megbocsátás mellett. Kezdjük tiszta lappal nyugdíjas éveinket!
- **Optimizmus kialakítása, fejlesztése:** az életbe és önmagunkba vetett bizalom megerősítése, optimistán fordulni a nyugdíjas évek felé. Az önbizalom fejlesztése.
- **Problémamegoldó-képesség fejlesztése:** a problémában a lehetőségek felismerése. Reális célok kitűzése, új lehetőségek keresése a nyugdíjas időszakban.
- **Képességek kamatoztatása:** képességeink felismerése és azonosítása. A munkában használt tudásunknak, képességeinknek új értelmet, feladatot találni.
- **Önfegyelem:** Saját magunk karbantartása szellemileg, lelkileg és testileg, törekvés a kiegyensúlyozott életre. Személyes fejlődési lehetőségeink, az élethosszig tartó tanulás nem fejeződik be az aktív dolgozói időszak végével.
- **Tudatosság:** az önmagunkba vetett hit megerősítése. Tudatosan élni az elénk kerülő új lehetőségekkel, értelmet adni a nyugdíjas hétköznapiaknak és a felszabaduló időnknek.
- **Egészséges kapcsolatok megerősítése:** társas kompetenciák fejlesztése. A kapcsolatépítés fontossága. Barátok, ismerősök, család, mint szociális erőforrások az életünkben.

Szükség esetén **pszichológus** segítség igénybevételének biztosítása.

4.5.5.3. Képzések aktív nyugdíjasok részére

1. IT képzés, azaz technikai segítségnyújtás: „Hogyan igazodjak el nyugdíjasként az internet, és az ügyintézés világában?”

Cél és megvalósítás: Alapszintű számítástechnikai ismereteket átadó képzés, amely kiterjed az internet használat egyes kérdéseire és veszélyeire is (csalásmegelőzés). Információs füzet összeállítása és átadása, melynek célja az ügyintézés útvesztőjében való eligazodás támogatása, különös tekintettel a személyes, telefonos, illetve online ügyintézésben való eligazodásra, a vonatkozó nyomtatványok kitöltésére, főosztályi segítő személy megjelölése mellett.

Monitoring: Szóbeli visszacsatolások alapján.

2. Elsősegélynyújtó tanfolyam szervezése

Cél és megvalósítás: A program és tanfolyamok tematikájának kidolgozása, majd azok megszervezése a hivatal munkatársainak szervezett elsősegélynyújtó tanfolyam mintájára mind a szervezés, mind a lebonyolítás tekintetében. A nyugdíjas munkatársak értesítése a programon való részvételi lehetőségről, csoportok szervezése.

Monitoring: Írásbeli visszajelzések alapján.

4.5.5.4. Hivatali Sportnap nyugdíjasaink részére

Cél és megvalósítás: a hivatal munkatársaival való kapcsolattartás segítése, egyúttal sportolási lehetőség biztosítása, a hivatalhoz tartozás érzésének fenntartása.

Akár spontán nyugdíjas találkozó megvalósítása a Hivatali Sportnap keretein belül.

Monitoring: E-mailes, és telefonos visszajelzés alapján beszámoló készítése.

A 4.5.5. pontban leírtak jó gyakorlatként történő átadása a Budapest család keretében működő munkáltatók részére. Ennek megvalósítása érdekében a Budapest család HR vezetőinek bevonásával egy közösen használt rendszer felépítése, kapcsolattartók kijelölése.

4.5.6. Budapest.hu oldal fejlesztése az időügyi intézkedések elérhetőségének biztosítására

Cél: Budapest.hu oldal széleskörű használatának támogatása. A budapest.hu oldalon időügyi aloldal létrehozása, ahol célzottan elérhetőek az időskorú személyek részére ajánlott szolgáltatások, információk – erről a felületről letölthetőek például a negyedéves periodicitású időügyi hírlevél példányai.

Megvalósítás:

1. A Főpolgármesteri Hivatalon belül felelős kijelölése a szolgáltatáskatalógus adattartalmának negyedéves aktualizálására.
2. A Fővárosi Időügyi Stratégia elfogadását követően a fejlesztési javaslat előterjesztése a Digitális Átállás Munkacsoport ülésére.
3. A Digitális Átállás Munkacsoportnak a fejlesztéshez szükséges erőforrások biztosításáról szóló döntése.
4. A budapest.hu időügyi aloldalának megtervezése a Hivatal munkatársai által.
5. Az idős emberek számára szolgáltatást nyújtó fővárosi intézményeket felügyelő hivatali szervezeti egységek felkeresése, a szolgáltatáskatalógus összeállítása/frissítése.
6. Létrejön a budapest.hu időügyi aloldala.

Monitoring:

1. Státuszjelentés kérése arról, hogy megtörtént-e az előterjesztés a Digitális Átállás Munkacsoport részére és döntött-e a Munkacsoport.
2. Havi státuszjelentés arról, hogy a Digitális Átállás Munkacsoport döntésének megfelelően folyamatban van-e az oldal tervezése, a szolgáltatáskatalógus összeállítása.
3. A budapest.hu időügyi aloldalának publikálása és folyamatos működtetése; visszajelzések gyűjtése.

4.5.7. Fővárosi idők problématérképe

Cél: Kiterjedt kutatást szervezünk, melynek eredményeképp a fővárosi időket érintő problémákat tárjuk fel. A kutatásban kvalitatív és kvantitatív, primer és szekunder eszközöket felhasználva gyűjtünk információkat. A problémákat klaszterezzük, rangsoroljuk és a döntéshozók számára bemutatható formában prezentáljuk.

Elvárt eredmény: a problématérkép segít abban, hogy a problémák strukturáltan, fontosság szerint súlyozva láthatóvá váljanak a döntéshozók számára, így a későbbi stratégiák, cselekvési tervek, célzott projektek ezekre a problémákra reagálhatnak.

Megvalósítás:

1. A Fővárosi Időügyi Stratégia elfogadását követően a kutatási javaslat előterjesztése a Digitális Átállás Munkacsoport ülésére.
2. A Digitális Átállás Munkacsoportnak a fejlesztéshez szükséges erőforrások biztosításáról szóló döntése.
3. A kutatás megtervezése, módszertan véglegesítése.
4. A kutatás lebonyolítása.
5. A kutatás értékelése, az idők problématérképének összeállítása.
6. Az idők problématérképének átadása megtárgyalásra és véleményezésre a Fővárosi Időügyi Tanácsnak.

Monitoring:

1. Státuszjelentés kérése arról, hogy megtörtént-e az előterjesztés a Digitális Átállás Munkacsoport részére és döntött-e a Munkacsoport.
2. Havi státuszjelentés arról, hogy a Digitális Átállás Munkacsoport döntésének megfelelően folyamatban van-e a kutatás tervezése, lebonyolítása, értékelése.
3. A kutatás eredményének, vagyis a fővárosi idők problématérképének véglegesítése.

4.5.8. Idős személyekkel végzett Iskolai közösségi szolgálat tapasztalatainak összegyűjtése, bemutatása

Cél: Intergenerációs kapcsolatok támogatása.

Megvalósítás:

1. Meglévő közösségi szolgálattal kapcsolatos tapasztalatok összegyűjtése, disszeminálása.
2. Idős személyekkel végzett közösségi szolgálat további támogatása.

Monitoring: tapasztalatok összegyűjtése, értékelése, elvégzett/igazolt szolgálati órák száma

5. Végrehajtás és monitoring

5.1. Végrehajtás

A stratégiában megfogalmazott célok megvalósítása érdekében szükséges egy cselekvési terv kidolgozása, valamint egy időterv felállítása, amely tartalmazza a fontos mérföldköveket és ellenőrző pontokat. A stratégiai feladatok végrehajtásáért felelős szervezeti egységek kijelölésére és a végrehajtási határidők meghatározására intézkedési ütemterv keretében kerül sor.

5.2. Monitoring

A folyamatos értékelés és monitoring elengedhetetlen a stratégia sikeréhez. Ez magában foglalja a következőket:

1. **Rendszeres jelentések és visszajelzések:** A végrehajtásért felelős egységek rendszeres jelentéseket készítenek az előrehaladásról és visszajelzéseket gyűjtenek az érintettektől, beleértve az időseket, a közösségi szervezeteket és más érdekelt feleket.
2. **Eredmények értékelése:** Az egyes programok és tevékenységek hatékonyságának értékelése, hogy biztosítsa a célkitűzések teljesülését.
3. **Korrekciós intézkedések:** Amennyiben szükséges, korrekciós intézkedések meghozatala az eredmények javítása érdekében.

Az Időügyi Munkacsoport létrehozásáról szóló Budapest Főváros Önkormányzata főjegyzőjének 4/2021.(II.17.) utasítása 1. § (1) bekezdése értelmében az időügyi stratégia előkészítését – az időügyi stratégia egyes részterületeinek felmérését és összehangolását, szakmai tartalmi egyeztetését –, az időügyi stratégia megvalósulásának nyomon követését az Időügyi Munkacsoport koordinálja. Ezen felül a stratégiában megfogalmazott feladatok végrehajtásának állásáról a munkacsoport évente beszámolót készít a Fővárosi Időügyi Tanács részére.

6. Pénzügyi tervezés

6.1. Költségvetés kialakítása

A stratégia megvalósításához szükséges pénzügyi források meghatározása és a költségvetési keretek kijelölése elengedhetetlen:

1. **Forrásallokáció:** Az Önkormányzat meghatározza a rendelkezésre álló költségvetést az időügyi stratégiára, beleértve az állami és önkormányzati támogatásokat, valamint a lehetséges uniós és egyéb forrásokat.
2. **Költségtervezés:** A költségek részletes tervezése az egyes programok és tevékenységek szerint, figyelembe véve a várható kiadásokat és a rendelkezésre álló erőforrásokat.
3. **Pénzügyi fenntarthatóság:** A pénzügyi fenntarthatóság biztosítása érdekében folyamatos tervezés, újratervezés, ellenőrzés szükséges.

Ezen három részletes pont kidolgozása segíti a Fővárosi Önkormányzatot a hatékony és eredményes időügyi stratégia megvalósításában. A folyamatos felügyelet és az adekvát pénzügyi menedzsment biztosítja, hogy a stratégia elemei megfelelően működjenek és hozzájáruljanak az idők életminőségének javításához Budapest városában.